

**ΤΟΜΟΙ
ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ,,
ΜΕ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΚΠΤΩΣΙΝ**

Οί τόμοι 1ος, 2ος, 3ος, 4ος, 5ος, 6ος, 7ος, 8ος, 9ος και 12ος πωλούνται πρὸς δραχ. ἢ φρ. ΔΥΟ ἕκαστος.

Ὁ 10ος τόμος πρὸς δρ. ἢ φρ. ΤΕΣΣΕΡΑ.

Διὰ κάθε τόμον προσθέτομεν εἰς τὰς ἄνω τιμὰς 50 λεπτά διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ 1 φράγκον διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ταχυδρομικά.

Αἱ ὀλίγα ὑπολειπόμενα ΠΛΗΡΕΙΣ ΣΕΙΡΑΙ τῶν «Παναθηναίων», ἐν ὅλῳ τόμοι 12, πωλούνται πρὸς δρ. 100 ἑκάστη.

Αἱ παραγγέλαι στέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35 Ἀθήνας

καὶ προπληρώνονται.

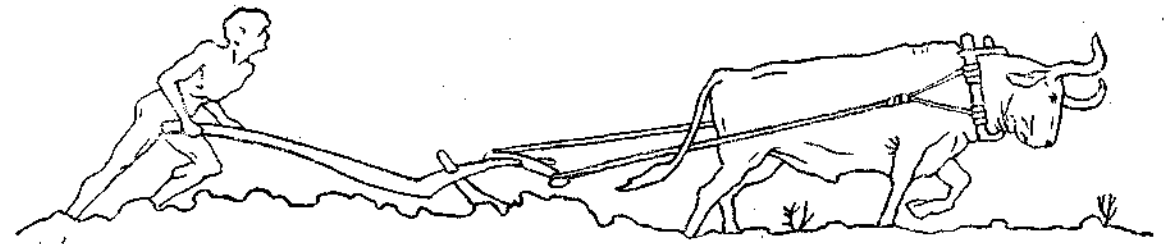
ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΡΙγκΙΠΟΣ ΜΠΑΑΤΕΖΑΡ ΚΑΡΟΛΟΥ
ΕΞΗ ΕΤΩΝ ΥΠΟ ΒΕΛΑΣΚΕΖ — ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΜΑΔΡΙΤΗΣ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1907-
ΜΑΡΤΙΟΣ 1908 * ΤΟΜΟΣ ΙΕ' *ελελελελελελε*

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ *525252525252*

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Η' 15 Ο-
ΚΤΩΒΡΙΟΥ 1907

Η ΗΠΕΙΡΟΣ

Ἡ Ἡπειρος κεῖται βορειοδυτικῶς τοῦ σημερινοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου, δυτικῶς τῆς Θεσσαλίας, νοτίως τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἀλβανίας, εὐρίσκεται δὲ μεταξὺ τῆς 17ης καὶ τῆς 19ης μοίρας μήκους καὶ τῆς 39ης καὶ τῆς 40.25' πλάτους τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων, καὶ συνορεύει πρὸς ἀνατολὰς μὲν μετὰ τῆς Θεσσαλίας πρὸς βορρᾶν δὲ μετὰ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἀλβανίας καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ νότον μετὰ τοῦ Ἰονίου Πελάγους καὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ Κόλπου.

Ἡ Ἡπειρος εἶναι συγκεκριμένη χώρα, ὡς ἑλληνική, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα, μᾶλλον δὲ καθωρισμένη τῆς Μακεδονίας, διότι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἐδήλωσαν τὰ ὅρια τῆς Ἡπέρου, ὡς καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἐθνολογικῶς. Οὕτω, ὁ μὲν Πτολεμαῖος ὁ Γεωγράφος λέγει: «*Ἀρχὴ Ἑλλάδος ἀπὸ Ὠρκίας*», Ὠρκία δὲ εἶναι ἡ ἀμέσως πρὸς βορρᾶν τῆς Ἡπέρου ἐπαρχία, μεταξὺ τῆς σημερινῆς Χιμάρας καὶ τοῦ Αὐλώνος, ἄλλοι δὲ τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς λέγουσι.

Ἡ χώρα αὕτη σήμερα ἀποτελεῖ τὸ βιλαγιέτιον, ἧτοι τὴν Γενικὴν Διοίκησιν τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ τινων πρὸς βορρᾶν κειμένων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀλβανίας, συνίσταται δὲ ἐκ τῶν μητροπόλεων: 1) Νικοπόλεως (Πρεβέζης), 2) Ἰωαννίνων, 3) Παραμυθίας (Φωτικῆς), 4) Βελλάς καὶ Κονίτης καὶ 5) Δρυϊνουπόλεως (Ἀργυροκάστρου - Δελβίνου - Χιμάρας) καὶ τῆς αὐτοκεφάλου ἐξαρχίας (ὑποεπισκοπῆς) τοῦ Μετσόβου.

Διοικητικῶς δὲ διαίρεται εἰς τρεῖς μεγάλους νομούς (σαντζάκια) ὑπαγομένους εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν (βιλαγιέτιον) τῶν Ἰωαννίνων, τοὺς ἑξῆς:

1ον) Τὸν νομὸν Πρεβέζης, συγκεκριμένον ἐκ τριῶν ἐπαρχιῶν (καζᾶ): α) Πρεβέζης, β) Λούρου καὶ γ) Μαργαριτίου.

2ον) Τὸν νομὸν Ἰωαννίνων, συγκεκριμένον ἐξ ἑξ ἐπαρχιῶν: α) Ἰωαννίνων, β) Μετσόβου, γ) Παραμυθίας, δ) Φιλιατῶν, ε) Κονίτης καὶ ς) Λεσκοβικίου.

Καὶ 3ον) Τὸν νομὸν Ἀργυροκάστρου, συγκεκριμένον ἐξ ἑξ ἐπαρχιῶν: α) Ἀργυροκάστρου, β) Πωγωνίου, γ) Πρεμετῆς, δ) Δελβίνου, ε) Χιμάρας καὶ ς) Τεπελενίου.

Ἦτοι ἡ χώρα σύγκειται ἐκ πέντε μητροπόλεων καὶ μιᾶς ἐξαρχίας, τριῶν νομῶν καὶ δέκα πέντε ἐπαρχιῶν, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν κατὰ τὸ 1881 εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον προσαρτηθεισῶν ἡπειρωτικῶν ἐπαρχιῶν Ἀρτης καὶ Τζουμέρκων διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου.

Ἡ Ἡπειρος ἀπὸ τοῦ 1878, ὅτε ὑπεγράφη ἡ βερολίνεος Συνθήκη, δι' ἧς παρεχωρεῖτο εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον τὸ ἡμισυ περιήπου τῆς χώρας, ἧτοι τὸ μέχρι τοῦ Θυάμιδος (Καλαμᾶ) τμήμα, εἰσῆλθεν εἰς λίαν κρίσιμον διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς στάδιον, διότι ἔκτοτε ἀνεφάνησαν ἐν αὐτῇ ἄλλαι φυλαὶ καὶ ἰσχυραὶ Δυνάμεις, αἵτινες καλλιεργοῦσιν αὐτόθι σχέδια καὶ σκοποὺς ἀνθελληνικοὺς ἐνταυτῶ καὶ ἀντιτουρκικοὺς, καθόσον ὅπως ἔχουσι σήμερα τὰ τῆς Ἡπέρου, τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα εἶναι ταῦτισημένα μετὰ τῶν τουρκικῶν, ὁ δὲ μεγαλείτερος ἡμῶν φίλος ἐν Ἡπέρω τυγχάνει ὁ Τούρκος, ἐφ' ὅσον οὗτος δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ συμφέρον του, ὃ περ εἶναι αὐτὸ τοῦτο καὶ ἑλληνικὸν συμφέρον. Δυστυχῶς ὁμοῦς ὁ Τούρκος δὲν ἠδυνήθη εἰσέτι νὰ ἐννοήσῃ τὴν κοινότητα τῶν ἑλληνικῶν συμφε-

ρόντων μετά τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ, καί, παρὰ τὸ συμφέρον του, συμμαχεῖ μετά τῶν ἐχθρῶν του πρὸς καταστροφήν καὶ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τῷ 1878, μετὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις, φοβουμένη μὴ, τὸ κληθὲν τοῦ Βερολίνου Συνέδριον νὰ σχίσῃ τὴν Συνθήκην ταύτην, παραχωρήσῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον τὰς πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ ἐπαρχίας Ἡπειρον καὶ Θεσσαλίαν, ἠνύνησε τὴν σύστασιν τοῦ ἔκτοτε γνωσθέντος Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου, ὅστις περιέλαβε τὴν Ἡπειρον ὁλόκληρον εἰς τὸ ἄλβανικὸν του δίκτυον. Ἐκτοτε, παραλλήλως τοῦ ΙΓ' πρωτοκόλλου τῆς Βερολινείου Συνθήκης, δι' οὗ παρεχωροῦντο εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον ἡ Θεσσαλία καὶ τὸ μέχρι Θυάμιδος (Καλαμᾶ) τμήμα τῆς Ἡπειρου, ἀνεφάνη τὸ ἄλβανικὸν ζήτημα, καὶ προσετέθη εἰς τὴν χορὰν τῶν λοιπῶν ζητημάτων τῆς ἐγγὺς Ἀνατολῆς, δι' οὗ διεκδικεῖται ὁλόκληρος ἡ Ἡπειρος, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θεσσαλία εἰς τὴν κωφορομένην Μεγάλην Ἀλβανίαν.

Ὅπως ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη ἔχουσι κύριον ἐχθρὸν τὸν Βουλγαρισμὸν, οὕτω καὶ ἡ Ἡπειρος ἔχει κύριον ἐχθρὸν τὸν Ἀλβανισμὸν, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1878 καὶ ἐντεῦθεν, ὄργανον ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Δυνάμεως γενόμενος, δι' ἀλλότριον λογαριασμὸν, λυμαινεται ἀπὸ προγράμματος τὴν Ἡπειρον, ἐπιδιώκων τὸν παντελῆ ἔξαφανισμὸν αὐτῆς, ὡς χώρας κατοικουμένης ὑπὸ Ἑλλήνων, οἱ δὲ ἐν Ἡπειρῷ ἄποικοι Ἀλβανοί, ἀποτελοῦντες τὸ τέταρτον σχεδὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς χώρας, εἶναι τὸ μόνον εὐχρηστον ὄργανον εἰς χεῖρας τῶν αὐτόθι προπαγανδῶν, καὶ ἰδίᾳ τῆς αὐστριακῆς καὶ τῆς ἰταλικῆς, εἰς ἣν προσετέθη τελευταίως καὶ ἡ ρωμουνική, ὧν σκοπὸς τυγχάνει ἡ ἐξολόθρευσις τοῦ γηγενοῦς ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς προφανῆ ζημίαν καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς Τουρκίας, ἧς πρωτίστως ὁ ἔκτοπισμός ἐπιδιώκεται διὰ τῆς δράσεως τῶν προπαγανδῶν τούτων.

Ἡ πρώτη δράσις τοῦ Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου τῷ 1878 ὑπῆρξεν ἡ ἀποστολὴ 49 τηλεγραφικῶν διαμαρτυριῶν πρὸς τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου, προερχομένων ἐκ 48 δήθεν ἄλβανικῶν πόλεων καὶ κωμπολέων τῆς Ἡπειρου, μεταξύ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχον τὰ ἑλληνικώτατα Ἰωάννινα, καὶ μιᾶς δήθεν κουτσοβλαχικῆς, φερούσης τὴν ὑπογραφήν τοῦ γνωστοῦ ἀρνησιπατρίδος Ἰδρυτοῦ τῆς ρωμουνικῆς Προπαγάνδας Α. Μαργαριτου, δι' ὧν διαμαρ-

τυριῶν ἀπεκρούετο ἡ προσάρτησις οἰοῦντο τμήματος τῆς Ἡπειρου εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον· μετὰ δὲ τὴν δημοσίευσιν τῆς Βερολινείου Συνθήκης, γνωσθέντος ὅτι παρεχωρήθη εἰς αὐτὸ τὸ μέχρι Θυάμιδος (Καλαμᾶ) τμήμα αὐτῆς, ἐπιτροπὴ Τουρκαλβανῶν ἐξ Ἡπειρου περιήλθε τὰ ἀνακτοβούλια τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου παραχωρήσεως τοῦ τμήματος τούτου, ἰσχυριθεῖσα καὶ προφορικῶς καὶ δι' ὑπομνημάτων, ὅτι ἡ Ἡπειρος εἶναι ἄλβανικὴ χώρα οἱ δὲ Ἡπειρωταὶ δολιχοκέφαλοι, καὶ ὡς τοιοῦτοι εἰσὶν Ἀλβανοί, καὶ οὐχὶ βραχυκέφαλοι, ὡς οἱ Ἕλληνες, πρὸς οὓς οὐδεμίαν ἔχουσιν οἱ Ἀλβανοὶ φυλετικὴν συγγένειαν, οὐδὲ κοινόν τι ἔθνικόν συμφέρον· ἡ ἄλβανικὴ αὕτη ἐνέργεια κατώρθωσεν ὥστε νὰ μὴ παραχωρηθῇ ὁλόκληρον τὸ ὑπὸ τῆς Συνθήκης ἐπιδικασθὲν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον μέρος τῆς Ἡπειρου, ἀλλὰ μόνον ἡ στενὴ λωρὴς τῆς Ἄρτης καὶ τῶν Τζουμέρκων.

Οἱ Ἀλβανοί, ἢ μᾶλλον οἱ πατρωνές των, ἐργάζονται ἔκτοτε κατὰ παντὸς ὅτι ἑλληνικὸν ἐν Ἡπειρῷ. Ἡ πρώτη ὄθησις ἐγένετο ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τῆς ρωμουνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐδημιούργησαν ἄλβανικὰ γράμματα, τῇ βοήθειᾳ τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου, ἐδημοσίευσαν σειρὰν ἐγκυκλοπαιδικῶν βιβλίων, ἐκδοθέντων ἐν Βουκουρεστίῳ, ἐνθα εἶδε τὸ φῶς καὶ ἡ πρώτη ἄλβανικὴ ἐφημερίς ἡ «Δρίτα» (Φῶς) ἢ νῦν ἐν Σόφίᾳ τῆς Βουλγαρίας ἐκδομένη, καὶ ἔπλασαν τὴν λεγομένην *ἐθνικὴν ἐγγένειαν*, ἣτοι θεοὺς καὶ ἥρωας Ἀλβανούς εἰς βάρος τῆς ἑλληνικῆς Μυθολογίας καὶ Ἱστορίας. Οὕτω ὁ Ἀωδωναῖος Ζεὺς ἐβαπτίσθη ἄλβανικὸς θεὸς καὶ σὺν αὐτῷ φυσικῶς καὶ ἡ Ἡπειρος ἄλβανικὴ χώρα:

«Κατόκει πάντοτε ὁ Ζεὺς ἐντὸς τῆς Σκυπερίας¹
 «Καὶ εἰς τὸν θεῖον Τόμορον² εἶχε ναὸν ὠραῖον.

(Ἐκ τοῦ ἑλληνιστὶ ἐπικυλορικῶν ποιήματος: «Ὁ Ἀληθὴς πόθος τῶν Ἀλβανῶν» τοῦ Ναίμπετη Φράσαρη).

Μετὰ τὴν ἄλβανοποίησιν τοῦ πανελληνίου Ἑλληνος θεοῦ, ἔρχεται ἡ σειρὰ τῶν ἐξεχόντων ἡρώων καὶ λοιπῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Ἡπειρου καὶ τῆς Μακεδονίας:

«Ὁ τέκνα τῆς πατρίδος μου, γενναῖοι πατριῶται,
 «Ὁ γόνιοι λεοντόκαρδοι Μεγάλου Ἀλεξάνδρου,

¹ Ἀλβανίας.
² Τόμορον, τὸ πρὸ τῆς Ἀωδώνης ὄρος, ὃ δὲ «ὠραῖος ναὸς» ὁ ναὸς τῆς Ἀωδώνης.

«Τοῦ περιφήμου Πύρρου τε καὶ τῶν λοιπῶν ἡρώων
 «Καὶ παῖδες τοῦ Σκενδέρ-μπετη, πατρὸς ἀνδρειωμένου!

«Ἡ Ἱστορία μαρτυρεῖ τὰ κατορθώματά των...
 «Ὡς ἀετοὶ ἐπέταξαν ποτὲ εἰς τὴν Ἀσίαν
 «Καὶ ἀναποδογύρισαν τὸν θρόνον τοῦ Λαρείου
 «Κι' ἄλλοτε πάλιν ὤρμησαν, ὡς λέοντες γενναῖος,
 «Εἰς Ρώμην καὶ ἐτρόμαξαν τοὺς φοβεροὺς Ρωμαίους».

«Ἄν ἐξετάσῃ τις καλῶς, δικαίως καὶ σπουδαίως
 «Καὶ τὸν σοφώτατον αὐτὸν Ἀριστοτέλην, λέγω,
 «Καὶ Πτολεμαίους καὶ λοιποὺς πολλοὺς ἐκ τῶν

[σπουδαίων,
 «Θὰ μάθῃ πῶς ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἀνδρείον γένος
 «Τῶν Σκυπετῶν¹... Καὶ αὐτὸς ὁ Μέγας
 [Κωνσταντῖνος,
 «Ὅσους Λαρδᾶν τὸ γένος ἦν φυλῆς τῶν Σκυπετῶν».

(Ἐκ τοῦ ἰδίου ποιήματος)

¹ Ἀλβανῶν.

Καὶ διὰ τὰ ἄλβανοποίησι ἀπαξάπαντας τοὺς τε ἀρχαίους καὶ τοὺς σημερινούς Ἡπειρωτάς καὶ Μακεδόνας ὁ Ἀλβανὸς ποιητὴς, τοὺς χρεῖαι διὰ μιᾶς οὕτως μονοκονδυλιάς Ἀλβανούς:

«Θεσπρωτοὶ τε καὶ Μολοσσοί, Ἴλλυροὶ τε καὶ
 [Μακεδόνες
 «Ἀπαντες ἦσαν Ἀλβανοί, καθὼς εἶναι καὶ τώρα»!

Καὶ ὁμοίως ἡ Ἡπειρος, καὶ μετὰ τὴν παραχώρησιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον τῶν ἐπαρχιῶν Ἄρτης καὶ Τζουμέρκων, καὶ τὰς ἐπελθούσας ἔκτοτε οικονομικὰς καὶ ἐθνολογικὰς καταστροφάς, τυγχάνει εἰσέτι ἡ ἑλληνικώτερα χώρα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, διότι τὸ ἐν αὐτῷ αὐτόχθον ἑλληνικὸν στοιχεῖον τυγχάνει εἰσέτι τριπλάσιον τοῦ τουρκαλβανικοῦ, τοῦ μόνου σχεδὸν ξένου στοιχείου.

Αἱ ἀντιμαχόμεναι ἐθνολογικαὶ δυνάμεις ἐν Ἡπειρῷ ἔχουσιν ὡς ἐξῆς ἀριθμητικῶς κατὰ νομοὺς καὶ ἐπαρχίας:

Νομοὶ	Ἐπαρχία	Ἕλληνες ἐλληνογλωσσοὶ ὀρθόδοξοὶ Χριστιανοί	Ἕλληνες ἀλβανόγλωσσοι καὶ ἐν ταύτῳ ἐλληνογλωσσοὶ ὀρθόδοξοὶ Χριστιανοί	Ἕλληνες βλαχογλωσσοὶ καὶ ἐν ταύτῳ ἐλληνογλωσσοὶ ὀρθόδοξοὶ Χριστιανοί	Ἕλληνες ἐλληνογλωσσοὶ Μωαμεθανοὶ (Τουρκοἕλληνες)	Ἀλβανοὶ μωαμεθανοὶ ἀλβανόγλωσσοι καὶ ἐν ταύτῳ ἐλληνογλωσσοὶ	Ὀλικὸν
Πρεβέζης	1) Πρεβέζης	14000	1000	15000
	2) Λούρου	19500	500	20000
	3) Μαργαριτίου	4500	4500	15000	24000
Ἰωαννίνων	1) Ἰωαννίνων	81000	7500	5000	93500
	2) Παραμυθίας	8500	1500	1000	4000	15000
	3) Μετσόβου	2500	5000	7500
	4) Κονίτσης	17500	250	17750
	5) Λεσκοβικίου	1000	10000	4000	15000
	6) Φιλιατῶν	15000	10000	25000
Ἀργυροκάστρου	1) Ἀργυροκάστρου	18000	2000	20000
	2) Πωγωνίου	21500	21500
	3) Πρεμετῆς	14500	14500	29000
	4) Δελβίνου	16000	2000	4000	22000
	5) Χιμάρας	4000	4000	8000	16000
	6) Τεπελενίου.	8000	18000	26000
15 ἐπαρχία.		223000	46500	12500	7750	77500	367250

Ἄλλ' ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἡπειρου, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, συνδεόμενος ἀρρηκτῶς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀντιπροσωπεύεται αὐτόθι καὶ ὑπὸ τῶν ἀλβανογλώσσων καὶ τῶν βλαχογλώσσων

Χριστιανῶν, ὃ δὲ Ἀλβανισμὸς ὑπὸ μόνων τῶν Μωαμεθανῶν, ἐπομένως ὑπὸ ἔποιν ἔθνικῆς δυνάμεως αἱ ἐν Ἡπειρῷ ἀντίπαλοι φυλαί, Ἑλληνισμὸς καὶ Ἀλβανισμὸς, ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:

Ἕλληνες, ἑλληνόγλωσσοι, Χριστιανοὶ	223000
» βλαχόγλωσσοι	12500
» ἀλβανόγλωσσοι	46500
	282000
Ἕλληνες Μωαμεθανοὶ	7750
Ἀλβανοὶ	77500
	85250
(Ἰσραηλίται (ἑλληνόγλωσσοι)	2500)

Ἡ δὲ δύναμις τῆς ἐν Ἠπειρῷ ἑλληνικῆς παιδείας, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν ξένην, ἔχει ὡς ἑξῆς.

Σχολεῖα, ἐν οἷς ἐν γυμνάσιον, 10 ἡμιγυμνάσια, 40 σχολαρχεῖα καὶ 600 δημοτικά, διδασκαλοὶ 800 καὶ μαθηταὶ 24000, ἀπέναντι 20 μόνον τουρκικῶν σχολείων μὲ ἀναλόγους διδασκάλους καὶ μαθητάς, καὶ 2 ρωμουνικῶν, 1 ἐν Ἰωαννίνοις καὶ 1 ἐν Βουβούσῃ, μὲ 17 διδασκάλους καὶ 13 μαθητάς!

Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα συντηροῦνται ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων ἢ οἰκείων κληροδοτημάτων, τὰ τουρκικὰ ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰ ρωμουνικὰ ὑπὸ τῆς ρωμουνικῆς, ἥτις ρωμουνικὴ Κυβέρνησις, σὺν τοῖς διδασκάλοις, μισθοδοτεῖ καὶ τοὺς μαθητάς!

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ μητρικὴ γλῶσσα ὁλοκλήρου τῆς Ἠπειροῦ, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκείας, ἀκουσμένη ἕξ ἴσου ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῷ Ἱερατικῷ καὶ τῇ Συναγωγῇ· εἶναι γλῶσσα τοῦ ἐμπορίου, τῆς κοινωνίας καὶ ἐν γένει διεθνῆς γλῶσσα τῶν ἐν αὐτῇ συμφυρόμενων φυλῶν.

Ἡ Τουρκία ἐκπροσωπεῖται ἐν Ἠπειρῷ ὑπὸ μόνον τῆς ἀλβανικῆς ἐθνότητος, ἥτις διαχειρίζεται τὰς αὐτόθι τουρκικὰς ἀρχάς. Ἡ Ἠπειρος δὲν τουρκοκρατεῖται, ἀλλ' ἀλβανοκρατεῖται, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἡ διοίκησις εἶναι ἀσυγκρίτως λόγῳ βαρύτερα, ἀφ' ὅτι τυγχάνει ἄλλοθι. Ἐν οὐδεμίᾳ τουρκοκρατούμενῃ ἑλληνικῇ ἐπαρχίᾳ εὐρίσκειται τόσον ἐν κινδύνῳ τὸ τουρκικὸν καὶ τὸ ἑλληνικὸν καθεστῶς, ὅσον ἐν Ἠπειρῷ, ὅπου τὸ κράτος τοῦ Σουλτάνου εὐρίσκειται ἐν χερσὶ μὴ τουρκικαῖς. Αἱ πόλεις τῆς Ἠπειροῦ ὅλαι εὐρίσκονται οὕτω ἐκτεθειμέναι εἰς τὴν ἀλβανικὴν ἰδέαν καὶ διὰ τῆς ἀλβανικῆς ἰδέας εἰσχωρήσαν εἰς τὴν χώραν αἱ ξένοι προπαγάνδαι, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ νὰ κατεργάζωνται τὴν κακοδαιμονίαν τοῦ αὐτόθι Ἑλληνισμοῦ, πρὸς εὐχερύτεραν ἀντικατάστασιν τοῦ τουρκικοῦ καθεστώτος δι' ἰταλικοῦ ἢ ἀυστριακοῦ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἰταλικοῦ.

Ἡ μόνη ἀπαθῶς θεωμένη τὸν ἐν Ἠπειρῷ

κίνδυνον εἶναι ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, διότι οὐχὶ μόνον οὐδεμίαν ἔλαβε ποτὲ πρόνοιαν, ἀλλ' ἀγνοεῖ τελείως τὸ πόθεν ἢ Ἠπειρος κινδυνεύει. Ἐχουσα τελείως ἀσαφῆ ἰδέαν περὶ ἀλβανικοῦ ζητήματος καὶ θεωροῦσα τοὺς Ἀλβανούς ὡς ὑποδούλους τῇ Τουρκίᾳ ἀδελφούς, ἐγένετο παρὰ τὸν πολλὸν ἀνθελληνικῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀλβανικοῦ ἀγῶνος δημοσιευμάτων ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ πρωτεύουσῃ, ἕξ ὧν, χάριν συντομίας, μνημονεύω τῶν ἑξῆς μόνων:

1ον) Τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Χάρτης τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου*», ὑπὸ Β. Παπαχρυσάνθου, ἐγκριμένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἐν ᾧ σημειοῦται ἡ Ἠπειρος ὡς Ἀλβανία.

2ον) Τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Πίναξ τῆς Εὐρώπης*» συνταχθέντος μὲν ὑπὸ τοῦ Ἐ. Κίπερτ, ἐκδοθέντος δὲ μεταβεβλημένως, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν Γραμμάτων τῷ 1889 ἐν Βερολίνῳ, ἐν ᾧ ἐπίσης σημειοῦται ἡ Ἠπειρος ὡς Ἀλβανία.

3ον) Τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Πίναξ Μακεδονίας, Ἠλυρίας καὶ Ἠπειροῦ*», συνταχθέντος μὲν ὑπὸ Μιχ. Χρυσόχου, Ζιτσαίου, ἐκδοθέντος δὲ δαπάναις τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν Γραμμάτων τῷ 1902, ἐν ᾧ ἐπεξηγεῖται ἡ Ἠπειρος ὡς Ἀλβανία.

4ον) Τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Carte Ethnographique et linguistique de la Macédoine (Supplément à l'ouvrage «la Macédoine» par le Docteur Cléanthes Nicolaïdés, 1899 Berlin)*» δαπάναις ἐπισήμου Γραφείου, ἐν ᾧ ἡ Ἠπειρος περιορίζεται μέχρι Ζίτσης, πεντάωρον εἰς ἔκτασιν ἀπὸ τοῦ Ἀράχθου, τοῦ ὑπολοίπου μεγάλου αὐτῆς τμήματος ἀναγραφόμενου ὡς Ἀλβανίας.

5ον) Τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἑλλάς, Μακεδονία καὶ Νότιος Ἀλβανία*» στρατιωτικῆς Γεωγραφίας τοῦ ἀυστριακοῦ ὑποστρατήγου κ. Von Waldcampf, μεταφρασθείσης ὑπὸ τῆς ἐπιτελικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τῷ 1901 ἐν Ἀθήναις, ἐν ᾗ ἡ Ἠπειρος ἀποκαλεῖται *Νότιος Ἀλβανία* οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς Ἑλληναλβανοί, Βλάχοι, Μωαμεθανοί, Ἰουδαῖοι καὶ Καθολικοὶ, μηδὲν ἀναφερομένων ὡς αὐθιπάρκτων τῶν Ἑλλήνων.

6ον) Τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Λεξικὸν ἐγκυκλοπαιδικὸν (συμπλήρωμα)*», ἐκδοθέντος ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν βιβλιοδοτῶν Μπέκ καὶ Μπάρτ, ἐν ᾧ, ἐν σελίδι 384, καὶ ἐν τῇ λέξει «*Ἰωάννινα*» καταχωρεῖται στατιστικὴ τῆς Ἠπειροῦ, ὅπως ἀναληθῆ, ἔχουσαν οὕτω:

Ἕλληνες	ψυχαὶ	110,000
Τούρκοι	»	10,000
Τουρκαλβανοὶ	»	180,000)
Ὀρθοδ. Ἀλβανοὶ	»	110,000)
Καθολικοὶ	»	25,000)
Βούλγαροι	»	20,000
Βλάχοι	»	180,000
Ἀτσιγγανοὶ	»	7,000
Ἰσραηλίται	»	6,000
Τὸ ὅλον	»	648,000

Περιοριζομένων οὕτω πῶς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ἔκρον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, καὶ

7ον) Τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Γενικὴ Γεωγραφία*» πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν Σχολείων, ἐγκριθείσης διὰ τὴν πενταετίαν 1903-1908, συγγραφείσης ὑπὸ Ἰωάννου Σαρρῆ, σχολάρχου, ἐκδοθείσης ἐν Ἀθήναις τῷ 1903, ἐν ᾗ, ἐν σελίδι 84, λέγεται ὅτι «οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς ἑλληνικῆς Χερσονήσου εἶνε Ἀλβανοί, οἱ ἀρχαῖοι Ἠλυριοὶ, κατοικοῦντες ἀπὸ τῆς ὄρεινῆς χώρας τοῦ Μαυροβουνίου μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου», ἀποκλειομένης οὕτω τῆς ἐπιστημονικῆς ἰδέας, ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς ἑλληνικῆς Χερσονήσου ἦσαν Πελασγοὶ - Ἕλληνες καὶ χαρακτηριζομένης τῆς Ἠπειροῦ ἔξωδίκως ὡς ἀλβανικῆς χώρας.

Καὶ ἐνῶ τοιαῦτα καταβάλλονται ἐνέργειαι καὶ προσπαθεῖται ὑπὸ τῶν ξένων ἢ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν πρὸς δημιουργίαν Ἀλβανίας μεγάλης, ἀναλώμασι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶδομεν ὁποῖαν τιὰ μέρησαν καταβάλλει ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρὸς σωτηρίαν τῆς εὐγενεστέρως ἑλληνικῆς ἐπαρχίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας! Μονονοχὴ ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συνδράμει διὰ τῆς ἀκηδείας τῆς ἢ τῆς ἐγκληματικῆς ἀμαθείας τῆς ἐπισήμως τὸ ἔργον τῶν ἐν Ἠπειρῷ ἀνθελληνικῶν προπαγανδῶν! Δυστυχῶς ὅμως παραλλήλως πρὸς τὴν ἀμερικανισίαν καὶ τὴν ἀμάθειαν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔρχεται καὶ ἡ ἀμάθεια τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ δὴ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου!

Δὲν γνωρίζω πῶς οἱ Τουρκαλβανοὶ, ἀσπονδοὶ ἐχθροὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἠπειροῦ καὶ τῆς Μακεδονίας, οἱ σφαγεῖς τῆς Πελοποννήσου, οἱ δηῶται τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, οἱ πολιρχηταὶ καὶ σφαγεῖς τῶν ἠρώων τοῦ Μεσολογγίου, αἱ ὄρδαι τοῦ Ἀληπασσᾶ τοῦ Τεπελινιώτου ἐξεληφθησαν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κοινωνίας ὡς ὁμαίμονες τῶν ναυμάχων τοῦ 1821, διότι, ἔνεκα ἱστορικῶν ἐθνικῶν περιπετειῶν, οἱ Ὑδραῖοι καὶ οἱ Σπερσιῶ-

ται ἀπώλεσαν τὴν ἑλληνικὴν τὸν γλῶσσαν καὶ ἐγένοντο ἀλβανόγλωσσοι! Οὕτω δὲ κατὰ τὸ γεωμετρικὸν ἀξίωμα «*τὰ ἐν τρίτῳ ἴσα καὶ ἀλλήλοις ἴσα*» οἱ Τουρκαλβανοὶ, καίτοι τυραννήσαντες καὶ τυραννοῦντες τὸν Ἑλληνισμόν, ἐξεληφθησαν παρὰ τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων ὡς ἀδελφοί, ἢ δὲ Ἀλβανία ὡς ἑλληνικὴ ἐπαρχία καὶ συνεπῶς σύγχυσις τελεία μεταξὺ Ἠπειροῦ καὶ Ἀλβανίας, ἐκλαμβανομένης τῆς μᾶς ἀντι τῆς ἄλλης, δηλαδὴ Ἀλβανίας μέχρις Ἀράχθου ἢ Ἠπειροῦ μέχρι Μαυροβουνίου. Καὶ ὅλα ταῦτα πρὸς καταστροφὴν τῆς δυστυχῆς Ἠπειροῦ, διότι, ὅταν δὲν γνωρίζωμεν ἀκριβῶς ποῖος καὶ πόθεν ὁ κίνδυνος τῆς Ἠπειροῦ, ἔπεται οὐ ἐγκατελείψαμεν τὴν δύστηνον ταύτην χώραν ἔρμαιον τῆς τύχης τῆς.

Εἶναι τοιαύτη ἡ καταλαβούσα τὸ Ἑλληνικὸν ἀλβανομανία, ὥστε πᾶς ὁ τολμῶν νὰ ὁμιλήσῃ ἢ νὰ γράψῃ κατὰ τῶν «*ἀδελφῶν Ἀλβανῶν*» κηρύσσεται τοῦλάχιστον προδότης.

Ἴδου μερικά ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου:

«Ἡ Ἀλβανία εἶνε διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἢ Ἄουβαρδία διὰ τὴν Ἰταλίαν... Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοὶ διετέλεσαν πάντοτε φίλοι καὶ σύμμαχοι. Συνδεδεμένοι διὰ τῆς ὁμαμίας, ἐμφοροῦμενοι ὑπὸ τῶν αὐτῶν πόθων καὶ αἰσθημάτων, ῥέπουσιν ἐνστικτικῶς πρὸς ἕνωσιν... μετὰ τὸν Ἀλβανὸν καὶ Ἕλληνας δὲν ὑφίσταται οὐδεμία διαφορὰ ἐθνικῆς ἀντιλήψεως, καὶ οὐδεὶς ἀντικείμενος πόθος». («*Πρωτῆ*», 19 8βρίου 1903, Ἀριθ. 2464).

«Ζήτημα ὁρίων δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑφίσταται, οὐδὲ συμφέροι νὰ προκύπτῃ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας». («*Ἀκρόπολις*» 29 Ἀυγούστου 1904).

«Ὅστε τῶν Ἀλβανῶν ἐπιθυμούντων τὰ ἑλληναλβανικὰ σύνορα νὰ εἶναι εἰς τὸν Ἀράχθον, οἱ Ἕλληνες δὲν πρέπει ποσῶς νὰ ἔχωσιν ἐναντίαν ἰδέαν!

Ἄλλη ἀθηναϊκὴ ἐφημερίς, ἡ «*Ἡμερησία*», ἔγραφε τὸ προπαρελθὸν ἔτος, ὅτι ἡ Ἠπειρος ἐκτείνεται μόνον μέχρι τοῦ Θυάμιδος (Καλαμᾶ), ἀφιερμένου τοῦ πλείστου μέρους αὐτῆς τοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Θυάμιδος, ὡς Νέας Ἠπειροῦ, ἢ Ἀλβανίας!

Ἰσως τυγχάνει ἀγνωστον, ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐκδίδονται δύο ἀλβανικαὶ ἐφημερίδες ἑλληνιστί, ὁ «*Πύρρος*» καὶ ὁ «*Ἀστήρ-Υλ*» κατηγοῦσαι τὸν ἑλληνικὸν λαὸν εἰς τὰς ἀλβανικὰς ἰδέας. Ἡ πρώτη μάλιστα τούτων προβαίνει λαὸν τολμηρῶς εἰς τὰ ἀλβανικὰ κηρύγματά τῆς. Ἐν τινι φύλλῳ τῆς ἔγραψεν: «*Οἱ Ἀλβανοὶ*

δικαιούνται να διεκδικήσω τις 'Αθήνας περισσότερο της Σκόδρας.»! 'Εν δὲ τῷ ὑπ' ἀριθ. 72 ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου 1904 φύλλῳ της γράφει τὰ ἑξῆς ἀνθαδέστατα: 'Αποῦ ἡ συνένωσις ('Αλβανίας καὶ 'Ελλάδος) δὲν ἐπῆλθεν ἔτι, ὥστε νὰ πηγῆ ἢ ἡ 'Ελλάς εἰς τὴν 'Αλβανίαν, ἢ ἡ 'Αλβανία εἰς τὴν 'Ελλάδα... καὶ εἶθε νὰ ἐπνίγεται ἡ 'Ελλάς εἰς τὴν 'Αλβανίαν, νὰ μετεδίδοτο τὸ αἷμα ἐκεῖνο τὸ ἀρειμάνιον καὶ εἰς ἡμᾶς (!), ἢ ψυχὴ τοῦ 'Αρβανίτου νὰ ἐγίνετο ψυχὴ μας (!), μακάρι νὰ γένοινταν τοῦτο!»

Παραλλήλως πρὸς τὴν μωρὰν ἀδελφικὴν γλῶσσαν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ἰδοὺ τί γράφει ὁ ἄλβανικός:

«Οἱ Ἕλληνες εἶνε οἱ μεγαλείτεροι ἐχθροὶ τοῦ 'Αλβανισμοῦ, καταδυναστεύουσι καὶ κατατυραννοῦσι τοὺς δυστυχεῖς ἄλβανικούς πληθυσμούς τῆς Ἡπείρου, τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Μακεδονίας, τῆς μεγάλης ταύτης Ἀλβανίας, καὶ ἀπαγορεύουσιν αὐτοῖς τὴν χρῆσιν τῆς ἄλβανικῆς γλώσσης καὶ τῶν ἄλβανικῶν γραμμάτων ἐν τῇ συναλλαγῇ, τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Σχολείῳ! Ἡ Ζεὺς, ὁ Ἄριστοτέλης, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, ὁ Πύρρος, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὑπῆρξαν 'Αλβανοί, οὗς ἡ ἑλληνικὴ πονηρία παρουσίασεν ὡς Ἕλληνας! Ἡ Ἡπειρος εἶναι ἄλβανικὴ ἐπαρχία!»

Ἴδου πρὸς ἀπόδειξιν τούτων καὶ μερικὰ κείμενα, διότι δὲν πραγματεύομαι ποσῶς ζητήματα ἄνευ ἐγγράφων (documents), ἄνευ σωμάτων τοῦ ἐγκλήματος (corpora delicti).

«Λοιπὸν, μέχρι τοῦδε οὔτε κἂν τὸ ὄνομά μας παρεδέχεσθε ν' ἀναφέρετε οἷς, οἱ Ἕλληνες, τώρα ὁμως ἀρχίζετε συχνὰ πυκνὰ ν' ἀναφέρετε τὴν λέξιν «'Αλβανός», καὶ μάλιστα κάμνετε καὶ ἐκτενεῖς πραγματείας περὶ αὐτῶν, δηλ. 'Αλβανῶν καὶ 'Αλβανίας, περὶ πλέον δὲ μεταχειρίζεσθε τὴν λέξιν «ἀδελφοί», δηλαδή, ὅτι μᾶς θεωρεῖτε ἀδελφούς. Ἀλλὰ τὴν λέξιν «ἀδελφοί» νὰ τὴν μεταχειρίζεσθε ἄλλοῦ, ἂν δὲν θέλετε νὰ εἰσθε γελοῖοι, (διότι) μεταξὺ Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων ὑπάρχει μέγα χάος. Γνωρίζετε ποῖοι καὶ πόσοι εἶναι οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν Ἀλβανῶν: Πρῶτοι οἱ Ἕλληνες, δεύτεροι οἱ Τούρκοι καὶ τρίτοι οἱ Σλαῖοι. Λέγομεν πρῶτοι οἱ Ἕλληνες, διότι χρονολογοῦνται (ὡς ἐχθροί), ἀπὸ κτίσεως κόσμου, καὶ διότι ἡμεῖς μὲν ἔχομεν θνῶσιάζει χρῆμα καὶ αἷμα διὰ τὴν ὑπαρξίν των, αὐτοὶ δὲ θνῶιάζουσι χρῆμα καὶ αἷμα καὶ τιμὴν καὶ ἐπόληψιν διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐθνισμοῦ μας, διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς γλώσσης μας, δηλαδή διὰ τὰ δύο ἱερώτερα τοῦ

ἀνθρώπου». (Τρίτα ἀριθ. 32, 5 Μαρτίου 1903).

«Οἱ Τούρκοι... μᾶς ἤλλαξαν τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐπέρασαν τὴν ἐθνικότητα, δὲν μᾶς ἐβλαψαν τὴν γλῶσσαν μας. Οἱ Χοιτᾶδες τῆς Σταμποῦλ δὲν ἐσβουσαν τὰ κανδήλια τῶν τζαμιῶν μὲ κατράνι, καὶ δὲν ἀφώρισαν ἔπειτα τοὺς Ἀλβανούς, ὅσοι στέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὰ ἄλβανικὰ σχολεῖα, ὅπως σβύνουν οἱ καλόγηροι τοῦ Φαναρίου εἰς τὴν Κορυτῶν τὰ κανδήλια τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀφορίζουν τοὺς γονεῖς, ὅσοι στέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὰ ἄλβανικὰ σχολεῖα...» (Αὐτόθι.)

«Ὀλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἐλύσσαξε, διότι εἶπεν ὁ Πατριάρχης, ἐκὼν ἄκων, ὅτι ὑπάρχουν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἀλβανοί. Ἀῦριον ὁμως θὰ λυσσάξῃ περισσότερο, διὰ τὸ θὰ ἴδῃ, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλβανικὸν δόγμα, διότι τὰ κανονογήματά σας ἐξάπαντος αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ φέρωσι. Βεβαίως διατὶ ὄχι; Διατὶ βουλγαριστὶ, τουρκιστὶ, βλαχιστὶ, ἀρμενιστὶ, σερβιστὶ καὶ ἀραβιστὶ ν' ἀναγινώσκειται τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἄλβανιστὶ ὄχι; Ποῖος διαπράττει τοιαῦτα; Οἱ παπᾶδες τοῦ Φαναρίου; τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Κάτω αὐτοὶ οἱ παπᾶδες! (καὶ) ζήτησαν οἱ παπᾶδες τῆς Βουλγαρίας! Ἡ μήπως δὲν εἶναι καὶ αὐτοὶ Χριστιανοὶ ὁρθόδοξοι; Ἡ μήπως μᾶς μέλλει τὸ ὅτι ἐπόκεινται εἰς τὸν Ἐξαρχον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Πατριάρχην; Τί θὰ εἴπῃ Ἐξαρχος καὶ τί θὰ εἴπῃ Πατριάρχης; Μόνον δι' ἡμᾶς τοὺς Ἀλβανούς εἶνε ἀναγκαῖος αὐτὸς ὁ Πατριάρχης; Διατὶ δὲν εἶνε καὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἑλλάδος; Διατὶ αὐτοὶ ἔχουν τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν Ἀθηνῶν καὶ δὲν ἀναγινώσκουν τὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως;» (Αὐτόθι.)

«... Αἱ περὶ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Κάτω Ἀλβανίας ἢ Ἡπείρου ἀξιώσεις τῶν Ἑλλήνων, οὐδόλως στηρίζονται ἐπὶ τῶν πραγματικῶν καὶ ἀληθῶν δικαίων... Ἡ Ἡπειρος δὲ οὔτε δίκαιον εἶνε ν' ἀποσπασθῇ τῆς Ἀλβανίας, οὔτε ἀληθές εἶνε, ὅτι ποτὲ ἱστορικῶς, πολιτικῶς, ἢ ἐθνολογικῶς ἀπεσπασμένη ἦτο». (Βέσα No 3, σελ. 43. 1904).

Ἴδου ἐν ὀλίγαις λέξεσιν αἱ ἰδέαι τῶν Ἀλβανῶν τῆς Ἡπείρου, τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Μακεδονίας περὶ Ἡπείρου, Μακεδονίας καὶ Ἑλληνισμοῦ ἐν γενεῇ... «Ἡ Ἡπειρος εἶναι τὸ νότιον μέρος τῆς Κάτω Ἀλβανίας... ἄλβανικὴ δὲ ἐπαρχία ἢ Μακεδονία καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ Θεσσαλία!»

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, καὶ τοιαύτης ἀκηδείας καὶ ἀγνοίας ὑπαρχούσης περὶ τῶν

τῆς Ἡπείρου πραγμάτων, παρ' ἐκείνοις, οἵτινες ὄφειλον οὐχὶ μόνον νὰ μεριμνῶσι περὶ τῶν καθ' ὄλου ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίζωσι κατὰ βάθος αὐτὰ καὶ νὰ φωτίζωσι τὴν κοινὴν γνώμην. ἔπεται, ὅτι ἡ Ἡπειρος κινδυνεύει περισσότερο πάσης ἄλλης ἑλληνικῆς ἐν Τουρκίᾳ ἐπαρχίας, διότι ἀφίεται εἰς τοὺς ἐναντίους ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῶν κατοχθονίων ἐνεργειῶν των. Ἡ τοπικὴ διοίκησις, εὐρισκομένη καθ' ὀλοκληρίαν εἰς χεῖρας τῆς ἀντιπάλου φυλῆς, τῆς ἄλβανικῆς, κατέστησε τὸν βίον ἀβίωτον διὰ τοὺς Ἡπειρώτας οἵτινες διὰ ν' ἀποφύγωσι τὰς ληστείας, τὰς ζωνκλοπίας, τὴν

ἐν ἀγνοίᾳ βεβαίως τοῦ κυριάρχου ἀδικον καὶ συστηματικὴν τῶν ἀρχῶν καταδίωξιν, καὶ τὴν ὑπέρομετρον καὶ δυσβάστακτον φορολογίαν, πανοικεῖ ἐκατορίζονται. Ὑπολογίζονται εἰς ἑκατὸν χιλιάδας ἑλληνικῶν ψυχῶν ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι σήμερον οἱ ἀνεπιστρεπτεῖ ἐγκαταλείφμαντες τὴν γῆν τῶν πατέρων των Ἡπειρώται, καὶ ἐὰν δὲν ληφθῶσι τὰ κατάλληλα μέτρα παρ' ἐκείνων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἀτυχούς ταύτης χώρας, δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς χρόνος καὶ ἡ Ἡπειρος θὰ εἶναι ἱστορικὴ ἔκφρασις ὡς ἑλληνικὴ χώρα!

Solitudinem faciunt pacem appellant!

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

ΠΡΟΣΕΠΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ Ε. ΡΟΥΛΑΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Ο ΜΕΛΗΣ

Ποτάμια 'ς τὴν Ἀνατολή ποτάμια καὶ 'ς τὴ Δύσι,
Ἄλλα ξανοίγουν διάπλατα μ' ἀνθοπλεγμένον ὄχθο
Κι' ἄλλα ξεποῦνε ἀπὸ γκρεμνοῦς μὲ βογγιτὸ καὶ ρόχθο
Σὲ καταρράχτες, ποὺ πειδ' κεί μὰ θάλασσα θὰ σβύσῃ.

Κι' ἓνα ποτάμι ἀνέμελο 'ς τῆς Ἰωνίας μὴν ἄκρη
Κυλᾶ τ' ἀργὰ του τὰ νερά 'δῶ καὶ χιλιάδες χρόνια,
Κάθε του στάλα ἤσυχῃ σὰν λυπημένου δάκρυ,
Μὰ ὁ ἀντίλαλος του ποιά ψυχὴ δὲν νανοῦρῖζει αἰώνια;

Ο ΠΑΣΙΤΕΛΗΣ

Ἡ Τέχνη, 'ς τὴν ψυχὴ θεοῦ, λαχτάρησε μὰ μέρα
Τὴν ἄγρια Φύσι σκλάβῃ της 'ς τὸ μάραρο νὰ κλείσῃ,
Κι' ὁ Πασιτέλης, ξακουστός τεχνίτης μὲς 'ς τὴ Δύσι,
Ἐνα Καπλάι διάλεξε μοδὲλο γιὰ φοβέρα.

Μὰ ἡ Φύσι, ἀγρίμῃ ἀνήμερο, ξανοίγοντας τὰ μάτια
Μὲς' ἀπ' τὰ νύχια τοῦ θεοῦ ξεχνῶντ' ἡ ἄγρια μάγια,
Καὶ τοῦ τεχνίτη σκίζοντας τῆς σάρκα σὲ κομμάτια
Τῆς θείας τῆς Τέχνης πλήγωνε τὴν κρύφια περηφάνια.

Ο ΤΑΝΤΑΛΟΣ

Τοῦ Κόσμου ἄλνωτο φάντασμα, ποὺ ἐγέννησε ἡ Ἐλπίδα
Σὲ πόθον ἰσόθεου φίλημα — μ' ἀπὸ τ' ἀνθρώπου σιόμα —
Σ' εἶδα χλωμὸ 'ς τὴ λίμνη σου, 'ς τὸν τάφο σου σὲ εἶδα,
Κι' ὅμως νεκρὸ ὀλοζώντανο παντοῦ σὲ βλέπω ἀκόμα.

Ἐσὺ 'σαι, Σὺ, ποὺ ἐσκόρπισες τὴν ἄσβεστη λαχτάρα
Γιὰ τ' ἄφιαστο κι' ἀνέγγιχτο ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια
Τώρα τὸν Δία ἐξόρκισε νὰ λιώσῃ τὴν κατάρα
Ἡ νὰ χοριάσῃ τὴν ψυχὴ ποὺ ὑποφέρει αἰώνια.

ΕΠΙ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ

Σ' τοῦ κόσμου τὴ μεγάλη Βαβυλῶνα
Ἐχόρτασα τ' ἀχόρταγο κορμί,
Μὲ μεθνομένον ἔρωτα κορώνα
Καὶ μὲ σρωσιδί κάτω τὴν τιμὴ.

Καὶ 'ς τοῦ μεγάλου ποταμοῦ τὴν ἄκρη
Ἐπῆγα νὰ ξεπλύνω τὴν ψυχὴ
Μὰ ἦταν πικρὸ τὸ ρέμα καὶ βαρὺ
Γιὰ ἦτανε ριομάτος ἀπὸ δάκρυ.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

— ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΩΝΙΑΝ —

Τὸ ἀτμόπλοιο ἐσχίσε γοργὰ τὰ στάσιμα νερά.
Τὸ πέλαγος, σὰν παρθενικὸ μαγουλάκι, ἀ-
πλώνετο ἀζάρωτο γλυκοφιλώντας τῆς στεριᾶς.
Οἱ γλάροι μὲ τῆς μελαγχολικῆς καὶ μονότονες
κραυγῆς των μᾶς παρακολουθοῦσαν διαγράφον-
τες ὄμοιους κύκλους 'ς τ' ὀλοζάλανο χάος. Εἴ-
χαμε περάσει τὸ Σούνιον μὲ τὸν ἐρειπωμένον
ναὸν του, νωπὸν ἀκόμα ἀπ' τὰ φιλήματα τῆς
αἰγῆς. Ἡ θεὰ του ἐπλήγωσε τὴν καρδιά μου,
καὶ ἡ μνήμη μου βαρεῖ ἀπ' τῆς παλιῆς ἐνθύ-
μησες βυθίστηκε 'ς τὰ περασμένα χρόνια, ποὺ
ἀνανεώνουν μέσα μας τὴν φλόγα τοῦ καύμοῦ.

Περιπατῶ 'ς τὸ κατάστρωμα μὲ τὰ βλέμ-
ματα προσηλωμένα 'ς τὸ γραφικὸν ἀκρωτήρι.
Τὴν ψυχὴ μου αἰσθάνομαι νὰ τὴν λιχνίξῃ
ἓνας μακρυνὸς ἀντίλαλος μισοσβυσμένος. Ἦταν
Σειρήνων μελωδίες ἢ τῶν πνιγμένων στε-
ναγμοί;

Ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ, ἀλλ' ἓνα ὀλόδροσο ἀε-
ρακι ποὺ ἐρρυτιδῶνε τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασ-
σας βαλσαμώνει τὸν κουρασμένον ὀργανισμόν
μου, μὲ τῆς μυρωμένους του πνοῆς. Ἐνα ἄρωμα
ζωῆς καὶ ρώμης πλανᾶται 'ς τὸν αἰθέρα. Τὸ
πέλαγος λαμβάνει χίλιων εἰδῶν χρωματισμοὺς
ποὺ θέλγουν τὸ βλέμμα καὶ εὐφραίνουν τὴν
ψυχὴν. Περνοῦμε πλάγι 'ς τὴν Ἄνδρον, πεπλω-
μένην ἀπὸ λεμονιές. Στὸ βάθος τοῦ ὄριζοντος
τὰ γαλανὰ κύματα γλυκοφιλοῦνται μὲ τὰ ὀλό-
λευκα συνεφάκια τ' οὐρανοῦ.

Ὁ ἥλιος τώρα σὰν μία τεραστία πύρινη
σφαῖρα γέρνει πρὸς τὴν δύσιν του. Τ' ἀκρο-
γυάλια τῆς Χίου φωτίζονται μὲ τῆς τελευταῖες
του ἀναλαμπές. Μὰ τὰ βλέμματά μου ὑγρά πε-
ριβάλλον μὲ στοργὴ τὴν ὀλόμαυρη ράχη τῶν
Ψαρῶν. Στολίδι τοῦ νεοελληνισμοῦ τὸ ἄγρο-
νησάκι δέχεται τὰ χάδια τοῦ Αἰγαίου μὲ συγ-
κινητικὴ μελαγχολία. Τὸ πέπλο τῆς λύπης εἶνε
ἀπλωμένο ἐπάνω του μὲ ἄρρητη χάρι. Ὅσες
φορὲς ἐπέρασα σιμά του, ποτέ μου δὲν τὸ εἶδα
νὰ χαμογελᾷ.

Καθισμένος 'ς τὴν πρύμνη τοῦ πλοίου μὲ
τὰ βλέμματα καρφωμένα 'ς τὸ ὑπερήφανο νησι
βυθίζομαι 'ς τοὺς πῶ θλιβεροὺς στοχασμούς.
Τὸ πλοῖον προχωρεῖ καὶ σιγά-σιγά ἢ ἀπόστα-
σις μικραίνει τ' ἀντικείμενα. Σὲ λίγο ἡ νύχτα
πεπλόνει τὸν ὄριζοντα. Τὰ Ψαρὰ ἐχάθησαν
'ς τὰ βάθη τοῦ πόντου καὶ μόνον ἡ δεντρο-

γέμιστη Χίος, σὰν ἓνας πελώριος ἴσκιος, προσ-
ελευθεῖ ἀκόμα τὴν προσοχή μου.

Ἐυπνῶ καὶ ἀνεβαίνω 'ς τὴν γέφυρα γιὰ ν'
ἀπολαύσω ἓνα ἀπὸ τὰ μαγευτικώτερα θεάματα.
Ἡ ροδοδάκτυλη αἰγὴ προβαίνει ἀπὸ τῆς κορυ-
φῆς τοῦ Γυώλου μὲ νοχέλειαν ὀδαλίσης. Τὸ
ἀτμόπλοιο μὲ μοναδικὴν ἀπαλότητα εἰσέρχεται
'ς τὸν κόλπον τῆς Ἰωνίας. Ἡ Σμύρνη φαίνεται
βυθισμένη ἀκόμα 'ς τὸν πρωῖνὸ τῆς ὕπνου. Τὰ
βλέμματα μου ἀπλώθηκαν 'ς τὸν βράχο τοῦ
Ταντάλου ποὺ μᾶς ἔμαθε τὴν ἄσβεστη, τὴν
αἰώνια δίψα τῆς ψυχῆς. Μὰ ἡ καρδιά μου ἐ-
σκήρτησεν διὰ τῆς ὄχθους τοῦ Μέλητος διέ-
κρινα τῆς σκιᾶς τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Καλλίνου
καὶ τοῦ Μιμνέριου.

Τὸ λιμάνι πλημμυρισμένο ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ
ἡλίου τώρα, παρουσιάζει κάποια χάρι μὲ τ' ἄ-
νισα κατάρτια τῶν καραβιῶν. Ἡ κίνησις 'ς τὴν
προκυμαία ἀρχίζει. Βάρυπνοι ἀκόμα οἱ ἀνθρω-
ποι πηγαίνουν 'ς τῆς ἐργασίαις των καὶ μοῦ
φαίνονται σὰν νωθρὲς μηχανές. Θαρρεῖ κα-
νεὶς πῶς μόλις κινούνται. Ποῖος ὅμως θὰ ἔ-
λεγε ὅτι ἡ φυσιογνωμία των δὲν εἶνε συμπα-
θητικῆς; Ἐνας βαρκάρης μὲ τὸ ἠλιοκαμένο
πρόσωπο του καὶ τὰ χονδρὰ χέρια του ἔχει τὸ
ὀραιότερο ἀνδρικό σῶμα ποὺ εἶδα 'ς τὴν ζωὴ
μου. Περιπατεῖ ἐπάνω 'ς τὸ λιθόστρωτο μὲ τὸ
κεφάλι ὑψηλὰ σὰν κατακτητῆς. Πόσο λιμπί-
ζομαι τὸ ἀγέρωχο βλέμμα του!

Γυρίζω μόνος μου 'ς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πό-
λεως. Οἱ στενοὶ τῆς δρόμοι μ' ἐνοχλοῦν. Καμ-
μία ρυμοτομία, κανένα σχέδιον. Δρομίσκοι στε-
νόχωροι καὶ ἀσχημοί. Καὶ ὅμως ὑπάρχουν ἀ-
σχημίαι ποὺ ἔχουν κάποια χάρι καὶ γραφικό-
τητα. Στὴν Σμύρνη δὲν ὑπάρχει οὔτε αὐτοῦ
τοῦ εἶδους ἢ ἀσχημία.

Δὲν ἀφίνω δρομάκι νὰ μὴ τὸ γυρίσω. Ζητῶ
παντοῦ κάτω νὰ εἶρω ποὺ νὰ αἰχμαλωτίσῃ ὀ-
λίγο τὴν προσοχή μου. Προχωρῶ καὶ δικαιῶνω
τὸν Λαμαρτίνον ποῦ, ἀπὸ τὰ 1833 ἀκόμα, ὠ-
νόμασε τὴν Σμύρνην ἓνα «μεγάλον ἐμπορικὸν
γραφεῖον», καὶ τίποτε ἄλλο.

Μὲ τὸ ἠλιόγευμα ἀνεβαίνω 'ς τὸν λοφίσκο
γεμάτον ἀπὸ κυπαρίσσια. Ἡ θεὰ τοῦ κόλπου

ήτο αληθινή γοητεία από το ύψος εκείνο. Η θάλασσα φαίνεται σαν ένας καθρέφτης απέραντος, που εκαθρεφτίζεται με κάποια μαλακότητα ή γλυκύτητα Ίωνια.

Κάτω από έναν άνθινο θόλο κυλάει τα δολάρυρα νερά του δ Μέλως. Πλατάνια φουντωτά και πανύψηλα κυπαρίσσια σκιαζουν της όχθες του πλημμυρισμένες από τρυφερά καλάμια. Η σκιά του Όμηρου πλανάται τριγύρω μου και η ψυχή μου τρέμει από συγκίνηση. Το κελάρυσμα του ποταμού βυθίζει την μνήμη μου 'ς τα περασμένα χρόνια. Προσπαθώ ν' ανακαλύψω το μέρος που η φτωχούλα ή σκλάβια εναπέθεσε μέσα 'ς τον καλαμιώνα, τον θείον καρπών της αγάπης της. Ποτέ της δεν θα εμφανιζότο ή φτωγή μητέρα διτι το παραρριγμένο εκείνο παιδί 'ς τη χλοερή παραποταμιά τό είχε φιλήσει 'ς το μέτωπο του δ' ούρανός. Τυφλός δ' φτωχός τραγουδιστής έζησε την βασανισμένη ζωή του. Η τύχη δεν του έδωκε πορφύρα βασιλιά. Μα οι άνθρωποι 'ς τό διάβα του παραμέριζαν, γιατί 'νοιωθαν πως μπρός των περνούσαν δ θεός.

Η μεγάλη Άρκτος είνε 'ς τό ζενίθ. Τα μεσάνυχτα σημαίνουν και τό βαρκακι μας σχίζει τα κύματα. Κάτω από τα πόδια μου ή ύψη άβυσσος ύπνώτει. Έπάνω μου δ' έναστρος ούρανός καθρεφτίζεται από τό χάος 'ς τ' ακίνητα νερά. Οι σύντροφοι μου γυναίκες και άνδρες, παλαιοι θαλασσοδρόμοι, περιπαίζουν την γαλήνη του πόντου. Η χαρά πλημμυρίζει τα στήθη των και τό χασκάρισμά των άντηχει 'ς τα ήρεμα άερογιάλια. Στριμωγμένος σέ μιá γωνιά της βάρκας σιωπώ. Την ψυχή μου κατέχει τό αίσθημα του θανάτου. Τα μάτια μου είνε βαρεία από τον πόνο της ζωής.

Τα κουπιά θυμικά πλαταγίζουν επάνω 'ς τα στάσιμα νερά και ή βάρκα μας κάμνει άθόρυβες στροφές. Οι φίλοι μου τραγουδούν ένώ έγώ βυθίζομαι 'ς τ' άλαργινό μου όνειρο. Τό τραγούδι των ένοχλεί την ψυχή μου. Είνε δλοιο εύθυμοι γιατί δεν βλέπουν τίποτε τριγύρω των. Η γαλήνη της θάλασσας τους έχει γοητεύσει και δεν ακούουν πως κάτω 'ς τα βάθη της ή τρανυμία μαιίνεται. Τό τραγούδι του θανάτου, που άπ' τα σπλάχνα της βυθισμένης πολιτείας έφθανε 'ς την επιφάνεια, κανένας των δεν τό ένωτίζεται. Άλλοίμονο, ποιός άν-

θρωπος ακούει τό θλιβερό, τό γλυκύτατο τραγούδι της αιωνίας καταστροφής;

Στήν πλώρη της βάρκας ή νεράϊδα του κόλπου καθισμένη χαμογελά. Βλέπει τους φίλους μου και κάμνει χίλιους μορφασμούς. Για μιá στιγμή τα βλέμματά μας συναντώνται. Η ψυχή μου ανατρίχιασε κι' άθελα έφερα τό χέρι 'ς τα μάτια μου που κ' εκείνο τό βράδυ εΐταν βαρεία από τον πόνο της ζωής.

Μελαγχολικό με τους ώραίους δρομίσκους του απλώνεται απέναντι μου τό Κορδελίο. Τα φώτα του με προσελκύουν. Μα έμένα μ' αιχμαλωτίζει τό άμυδρο φώς που τρεμοσβύνει 'ς την κορυφή του βουνού. Έκει σιμά, νομίζω, είνε δ τάφος του Ταντάλου. Κάποιο χέρι πονετικού διαβάτη άναψε τό καντύλι 'ς τό έρημικό εκκλησάκι για να σκορπεί, σαν άστρο μακρυνό, τό τρεμάμενο φώς του.

Ήσυχο, μελαγχολικό φώς, πόση παρηγοριά δεν απλώνεις 'ς την θλιμμένη μου ψυχή που σου μοιάζει; Μοναχική και αυτή 'ς τό βουνά των όνειρων της φωτίζει τα έρείπια της ζωής των και θρηνεί τον χαμό των. Ήσυχο κι' άπόμακρο φώς, γιατί μιλείς άπόψε 'ς την ψυχή μου τόσον θλιβερά;

Τρέχω 'ς τό Σεβδίκοι, τό πιό μελαγχολικό χωριονδάκι της Σμύρνης χωμένο 'ς τα πλάγια ενός βουνού που δεν έχει όνομα. Ένας φίλος μου μ' δλάνοιχτα τα χέρια με προσμένει 'ς τον πύργο του που ή όψις του μου ένθυμίζει τον μεσαιώνα.

Στόν κήπο, που τα όλόπικνα δένδρα απλώνουν της πλατειές σκιές των, ή πυργοδέσποινες ώραιες σαν την άνοιξη, πλάι 'ς τους άνδρας των με ύποδέχονται με χάρη γοητευτική. Περνώ μαζί των τό δεινόν ός τα βαθειά μεσάνυχτα. Ο γρούλλος τονίζει τώρα τό μονότονο τραγούδι του. Τα δένδρα έγυραν τα χλωρά φύλλα των κι' άποκοιμήθηκαν. Από τα γύρω μου βουνά ή σιωπή με γιγάντια βήματα κατεβαίνει 'ς τό έρωτικό χωριό. Στόν ούρανό τα σύνεφα άλληλοκνηγούμενα παίρνουν χίλια σχήματα και χίλιες μορφές, κι' όταν από τ' όλοσκότεινο πέπλο των τό φεγγάρι ύψωσε τον δολάρυρο δίσκο του, μιá φωνή τσακαλιού έσχισε την ήσυχία της νύχτας κι' έχάθη μέσα 'ς τό χάος.

Τό τραίνο σταματά 'ς τον σταθμό του

Μπουτζά. Έδώ και κάμποσα χρόνια ένα ώραιον όνειρο μ' είχε σύρει 'ς τό γραφικό χωριό. Ένθυμούμαι, τότε έτραγουδούσα την άγάπη. Την ψυχή μου δεν την είχαν άγκυλώσει ακόμα δ πόνος της ζωής. Είχα την άφέλεια να πιστεύω 'ς τον έρωτα και 'ς την φιλία, και δεν ήθελα να παραδεχθώ πως βάσις της ζωής είνε ή θλίψις και όχι ή χαρά.

Άθελα διευθύνομαι 'ς τό έρημικό δρομάκι που άλλοτε εδιάβαινα εύτυχισμένος. Τό μισογκρεμισμένο τοιχάκι, με της γέφυρες έληές τριγύρω του, είνε και πάλι 'ς την θέσι του. Ο καιρός επέρασε χωρίς να τό έγγιση. Μα 'ς την θέα του γιατί κλαίει ή ψυχή μου; Γιατί πιέζουν τους κροτάφους μου ή ένθύμησες που συνεπήρε μέσα 'ς τα βάθη του δ καιρός;

Ο Μπουρνόβας είνε τό χωριό των μενεξέδων. Άλλ' ένα λαϊκό τραγουδάκι λέγει πως είνε και των ώραιων γυναικών.

« Και του Μπουρνόβα τό νερό
Λένε πως βγάξει βδέλες,
Κ' εκείνο τό κακόμοιρο
Βγάξει όμορφες κοπέλες ».

Άληθινά. Στήν χλοερή αυτή έξοχή είδα της ώραιότερες επαύλεις και της περισσότερες και πιό χαριτωμένες παρθένες της Ίωνίας. Κατεβαίνω την λεωφόρον των έρωτευμένων με δυό παλιές μου γνωριμές. Στόν δρόμο θαυμάζω της εύμορφες κόρες που περνούν, μα δεν μακαρίζω τους γονείς των.

Η Ίωνία είνε ή πατρίδα της ποιήσεως. Οπως 'ς τα παλιά χρόνια, έτσι και τώρα 'ς την Σμύρνη ή ποιήσις άνθίζει. Τα σκήπτρα της τα κρατούν τρεις ποιηταί. Ο Μιχαλάκης Άργυρόπουλος, δ Στέλιος Σεφεριάδης κι' δ Άλέκος Φωτιάδης. Η είμαρμένη και τους τρεις τους ηθύνωσε και άφήκε τās Μούσας να θωπεύσουν τα μέτωπα των.

Ο Μιχαλάκης Άργυρόπουλος είνε έξαιρετική φυσιογνωμία για την Σμύρνη. Είνε δ κατ' έξοχήν ψάλτης της. Έχει κάτι τι που δεν τό έχουν οι άλλοι Σμυρναίοι. Τόν ένθουσιασμένον προς δτι είνε ώραιον και πνευματικόν. Τα τραγούδια του έχουν ένα χρωματισμόν ανατολικόν. Την Φασουλιώτισα, δεν ύπάρχει Σμυρνιαός να μη την γνωρίζη. Μα έγώ προτιμώ πιό πολύ από τ' άλλα τραγούδια του τους « Άρχαίους Άντι-

λάλους ». Άκούσατέ τον πως τραγουδεί τον Μέλητα.

Ποτάμια 'ς την Άνατολή, ποτάμια και 'ς τη Δύση
Κι' άλλα ξανοίγουν διάπλατα μ' άνθοπλεγμένον
[όχθο
Κι' άλλα ξεσοπύνε από γκρεμούς και βογγητό
[και μόχθο
Σε καταρράχτες, που πιό κεί μιá θάλασσα θα
[σβύση.

Κ' ένα ποτάμι άνέμελο 'ς της Ίωνίας μιάν άκρη
Κυλά τ' άργά του τα νερά δώ και χιλιάδες χρόνια
Κάθε του στάλα ήσυχη σαν λυπημένου δάκρυ
Μά δ αντίλαλος του ποιá ψυχή δεν ναυουρίζει
[αϊώνια;

Ο κ. Στέλιος Σεφεριάδης τονίζει την λύρα του με απλότητα συγκινητική. Η στροφή του έχουν μιá νοσταλγία προς την αιωνία θλίψη. Πόσον αγαπώ να τον ακούω να μου άπαγγέλλη τους στίχους του.

Ξέσπασε πάλιν δ Βορριάς και στρώνει τα χαλιά
Στρώνει τα κίτρινα χαλιά 'ς της άδειανές της
[ροϋγες
Μανιάσανε τα κύματα 'ς την έρημη άερογιαλιά
Κι' ούτε πανι δεν φαίνεται ούτε πουλιού φτε-
[ροϋγες.

Φύσηξε φύσηξε, Βορριά, ξερίζωνε κορμούς
Και στήσου μες 'ς της καλαμιές τρανό προσκυ-
[νητάρι
Διώχνη βουνά τα σύνεφα 'ς τους μαύρους ού-
[ρανούς
Μά πές μου ποιάν αγάπηςες κι' αυτή δεν σ'
[έχει πάρε;

Ο κ. Άλέκος Φωτιάδης είνε πάλιν δ ειδυλλιακώτερος των ποιητών μας. Οι στίχοι του είνε εικόνες του Μιλλέ, που ξεέρχεται όλοζώντανη ή μελαγχολία. Άκούσατε μερικές στροφές του.

Καλύβι άνεμοσάλευτο σαν πόσα δεν μου λέγει
Τό βραδυνόν σου κάπνισμα κι' ή χαμηλή σου
[στέγη;
Στην έρημιά που δλόγυρα σε ζώνει πάντα μόνο
Λησμονημένο στέκεσαι με τον κρυφό σου πόνο!

Μιά μέρα σαν επέρασε μιá μοίρα ανοιχτομάτα
Πούχε από πλούτη την ποδιά, τα χέρια της γε-
[μάτα
Είπε: δεν βλέπω τίποτε, καλύβα, να σου λείπη
Δεν έχεις ούτ' ένα σκαμνι για να καθίση ή λύπη.

Τριγύρω από τους τρεις ποιητές ένας κύκλος νέων λογίων και δημοσιογράφων αναπτύσσεται. Ο κ. Γληνός, ο κ. Αναστασιάδης. Από τους παλαιότερους ο κ. Έμμανουηλίδης με το δυνατόν του ύψος και το σαρκαστικόν του πνεύμα, ο μυθιστοριογράφος κ. Χρ. Βασιλακάκης με την παρατηρητικότητα του. Οι παλαιοί γλωσσικοί και καλαισθητικοί θεοί αφίνουν θέσιν εις τους νέους. Η συνείδησις των γραφόντων αποκορροει τον σχολαστικισμόν, και μία όλως διόλου νέα αντίληψις της τέχνης κατέχει την ψυχή των. Τα δλάρυτρα νερά της Κασταλίας εφάντισαν το πνεύμα των. Τα βλέμματά των οδηγούμενα από την αλήθειαν της Τέχνης και της Ζωής υψώνονται με κάποια ύπερφάνεια προς τον ούρανόν. Ένα πλήθος γυναικῶν με λεπτήν αίσθησιν χειροκροτεί τὰ ὄραια των ἄλλατα προς τὸ ὄραϊον και τὸ ἀληθινόν. Τριγύρω των ὁ μανδαρινισμὸς μαίνεται. Ἄλλ' αὐτοὶ χαμογελοῦν τὸ ὄραϊο χαμόγελο τῆς νύκτος.

Ὁ ὄρμητικὸς ἄνεμος τῆς ἀλήθειας ἐξερίζωσεν πιά τὸ πολὺκλαδο δένδρο τοῦ σχολαστικισμοῦ.

ΑΔΟΛΦΟΣ ΦΟΥΡΤΒΑΙΓΚΛΕΡ

Εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ ἀξιότιμου διευθυντοῦ τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐνδίδων, ἀνέλαβον τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς σκιαγραφῆς τοῦ μεγάλου πνεύματος τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν ἐσβέσθη ὑπὸ τὸν λάμποντα ἀπτικὸν ἥλιον. Ἐσβέσθη φεῦ! ἄλλ' ὡς οἱ διάιτοντες τοῦ ἀστερώματος καταλείπουσι σβεννόμενοι αἴγλην τινὰ φωτεινὴν, ἣτις προδίδει τὴν διέλευσίν των ἐπὶ μακρὸν και μετὰ τὴν λάμψιν των, οὕτω και ἡ διάνοια τοῦ μεγάλου ἀρχαιολόγου σβεσθεῖσα, θὰ φωτίξῃ ἐπὶ πολὺ ἔτι τὸ στερέωμα τῆς ἐπιστήμης, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε πρῶτον μεγέθους ἀστήρ.

Ὁ Furtwängler ἦτο ἀληθῶς μέγας νοῦς! νοῦς σπινθηροβολῶν, διάνοια ὄξεια ἣτις διεπέρα τὴν ἀγλὴν τοῦ σκότους φωτίζουσα ὅπως ἠλεκτρικὸς προβολεὺς. Διὰ τὸν Furtwängler δὲν ὑπῆρχον σκοτεινὰ ζητήματα. Αἱ ἀμφιβολαὶ παρεμερίζοντο, ἐλατίζοντο ἐνίοτε ἵνα προχωρήσῃ ἡ τολμηρὰ διάνοιά του εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἀληθοῦς. Πρὸ τῆς προσπαθείας δὲ ταύτης ἡ τόλμη του, ἡ ἐδράζουσα ἐπὶ κρίσεως

Τὸ τράνταγμα ἦταν φοβερό. Εἶνε καιρὸς τώρα ποὺ ἡ νέα γενεά, ἡ ἀθάνατη νεότης, κρημνίζει τὰ παλαιὰ γλωσσικὰ εἶδωλα γιὰ νὰ στήσῃ τὸν ἰδικὸν τῆς καλαισθητικὸν ναόν. Τὰ «παλαιὰ χρόνια» ἐπέρασαν. Ἀκούω τὸ τραγοῦδι των νὰ φθάσῃ λιποθυμισμένο σιμά μου. Ἡ ἀρχαία ζωὴ μετὰ τὸ αἰώνιον πνεῦμα τοῦ καλοῦ μᾶς παρουσιάζεται μετὰ νέαν μορφήν. Ἡ γραφικὴ πρωτεύουσα τῆς Ἰωνίας μετὰ κάποιαν ἐκπληξιν ἀκούει τὸ νέο τραγοῦδι και ξυπνᾷ ἀπὸ τὴν νάρκη ποὺ τὴν εἶχε βυθίσει ἡ κακοπιστία και ὁ σχολαστικισμός.

Σ' ἀφίνω, ὦ γλυκντάτη Ἰωνία, μετὰ τὴν καρδιά βαρεῖα και τὰ μάτια ὑγρά ἀπὸ τὰ δάκρυα γιὰ τὴν ψυχή μου σὲ λατρεύει ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ παλαιά. Στὸ δρόμο μου δὲν θὰ ληρμονήσω ποτέ, πὼς ἐβρεξα τὰ διασπασμένα χεῖλη μου ἀπὸ τοῦ Μέλητος τὰ νερά. Στῆς ὄχθες του μία νύκτα, μπρὸς τὴν σκιά τοῦ Ὀμήρου γονάτισα και προσευχῆθηκα. Τὴν προσεχὴ μου, ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου βγαλμένη, τὴν ἀκουσεν ὁ αἰώνιος Κύκνος σου κ' ὁ Οὐρανός.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ὕγειους και γνώσεων κολοσσιαίων, δὲν εἶχεν ὄρια. Ἀνέτρεπε, κατεδάφιεν, ἰσοπέδου ἵνα ἀνοικοδομήσῃ νέον ἀπὸ θεμελίων κτίριον, κατασκευάσας τοῦτο τῆς ὑψηλῆς διανοίας του. Τὰ «Meisterwerke» τὸ ὀγκωδέστατον αὐτὸ σύγγραμμά του, τὸ ἐδραῖωσαν τὴν παγκόσμιον φήμην του, πρόκειται μαρτύριον ἀψευδὲς τῆς ἀνατρεπτικῆς αὐτοῦ τόλμης, ἀλλ' ἅμα και τῆς διανοίας αὐτοῦ κρίσεως. Πᾶσα σχεδὸν σελὶς αὐτοῦ περιέχει νέας ἰδέας, νέας συγκρίσεις ἔργων τέως ἀγνώστων ἢ ἐλάχιστα ἐκτιμηθέντων, νέα συμπεράσματα περὶ τῆς τεχνολογίας τῶν ἀρχαίων τεχνιτῶν και τῆς ἀξίας τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ἀνὰ πᾶσαν αὐτοῦ γραμμὴν ὁ ἀναγνώστης καταπλήσσει διὰ τὸ ὕψος τῶν συλλογισμῶν και τὴν γνώσιν τῶν διασπασθέντων ἔργων τῆς ἀρχαιότητος. Διότι ὁ Furtwängler ἦτο πρὸ παντὸς βαθὺς γνώστης τῶν μνημείων, κατὰ τοῦτο δὲ ὑπερέβαλλε πάντας τοὺς συγχρόνους αὐτῶ και τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀρχαιολόγους. Δὲν ὑπῆρχεν ἐν τοῖς Μουσεῖοις τῆς Ἐδρώπης κορμὸς ἀγάματος, δὲν ὑπῆρχε κεφαλή, οὐδὲ τμήμα

κᾶν ἀρχαίου μνημείου τὸ ὁποῖον νὰ διέφυγε τὸ δὲν βλέμμα του και τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκόνα νὰ μὴ συνεκράτει στερεῶς ἢ κολοσσιαία μνήμη του. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἡ σύγκρισις και ὁ ἔλεγχος τῆς ἀξίας τῶν ἀρχαίων ἔργων ἦτο διὰ τὸν Furtwängler ζήτημα χρόνου. Ποσᾶς μοὶ ἔλεγεν, ἐν τῷ Μουσεῖῳ ἡμῶν ἐνδιατρίβων, ἀπαντῶν εἰς πρόκλησίν μου ὅπως καταστρώσῃ εἰς ἄρθρον διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἡμῶν ἐφημερίδα — τὴν ὁποῖαν πολλαῖς ἐτίμησε διὰ τοῦ καλάμου του — ἐκφραγεύσας κρίσεις του ἐπὶ μνημείων τῆς τέχνης «δὲν ἔχω καιρὸν, δὲν ἔχω καιρὸν». Καὶ ἀληθῶς δὲν εἶχε καιρὸν ὁ πολυάσχολος αὐτὸς ἐπιστήμων. Ἄν ἀναλογισθῆ τις τὰς ποικίλας τοῦ ἀνδρὸς ἀσχολίας ὡς καθηγητοῦ ἐν Μονάχῳ, ὡς διευθυντοῦ προτύπου Μουσεῖου, ὡς δρῶντος μέλους τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν και τῶσων ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων, ὡς συγγραφέως κολοσσιαίων συγγραμμάτων και ἀπείρων διατριβῶν κατεσπαρμένων εἰς πλεῖστα ὅσα περιοδικὰ συγγράμματα, ὡς διοργανωτοῦ και πρωτεργάτου ἀνασκαφικῶν ἐρευνῶν και τῶν ταύταις ἐπακολουθουσῶν σχετικῶν δημοσιεύσεων, δὲν δύναται ἢ νὰ θαυμάσῃ τὴν καρποφόρον ἐργατικότητα τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος, τοῦ ὁποῖου ἅπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θρηνεῖ ἤδη τὴν ἔκλειψιν. Ὁ Furtwängler ἐγεννήθη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1853 ἐν Freiburg ὑπὸ γονέων εὐπόρων και ἐγγραμμάτων. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ και ὁ ἀδελφὸς ἦσαν καθηγηταὶ ἢ διευθυνταὶ Γυμνασίων. Μετὰ τὰς γυμνασιακὰς αὐτοῦ σπουδὰς, νεώτατος, ἐνεγράφη εἰς τὴν φιλολογικὴν σχολὴν και ἀσπασθεὶς τὸν κλάδον τῆς ἀρχαιολογίας, εἰς ὃν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἐδείκνυε κλίσιν, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν μελέτην αὐτοῦ ἀκολουθήσας μαθήματα σχετικὰ ἐν Μονάχῳ, παρὰ τῷ μεγάλῳ Brunn τοῦ ὁποῖου ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ διάδοχος, ἐν Λειψία και Βερολίνῳ. Τὸ 1874 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ δι' ἐναίσιμον διατριβῆς περισπουδάστου, ἐπιγραφομένης: ὁ ἔρως ἐν τῇ ἀγγειογραφίᾳ. Διότι σημαντικὸν ὅτι ὁ Furtwängler κυρίως κατέγεινε εἰς τὴν ἀγγειολογίαν, παρέμεινε δὲ και μέχρι τέλους ὁ ἀριστος τῶν εἰδικῶν ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ, συγγραφεὺς μόνος ἢ ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἰσοτίμων ἐρευνητῶν ἔργα κράτιστα ἐπὶ τοῦ κλάδου τούτου. Τὸ ἔξοχον τοῦ πνεύματος τοῦ Furtwängler διαγνῶντες ἐγκαίρως οἱ διοργανωταὶ τῆς εἰς Ὀλυμπίαν ἀρχαιολογικῆς ἐκστρατείας Κούρτιος και Adler, ἐξέλεξαν και τὸν νεαρόν Furtwängler ὅπως μετὰ τοῦ

ΑΔΟΛΦΟΣ ΦΟΥΡΤΒΑΙΓΚΛΕΡ

Dörpfeld, τοῦ Pürgold και ἄλλων εὐελπίδων ἐπιστημόνων, κατέβη και αὐτὸς εἰς Ἑλλάδα και συνεργασθῆ εἰς τὰς μεγάλας τῆς Ὀλυμπίας ἀνασκαφάς, τὰς δαπάναις τοῦ Γερμανικοῦ κράτους ἐκτελεσθείσας. Ὅπως ὁ Dörpfeld τάχιστα ἐκεῖ διεκρίθη ἐν τῷ κλάδῳ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, οὕτω και ὁ Furtwängler ἀνεδείχθη ἀμέσως ὁ κράτιστος τῶν συνεργατῶν του ἐν τῷ ἐλέγχῳ και τῇ ἐπιστημονικῇ ἐκτιμῆσει τῶν ἀπείρων μικροτεχνημάτων ἀπερ ἡ σκαπάνη καθημερινῶς εἰς φῶς ἦγεν.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀνασκαφῶν ἐπανελθὼν εἰς Βερολίνον διωρίσθη ἐπιμελητὴς τοῦ τμήματος τῶν μικροτεχνημάτων ἐν τῷ ἐκεῖ Ἀυτοκρατορικῷ Μουσεῖῳ, ἀνέλαβε δ' ἅμα και τὴν ἐπιστημονικὴν κατὰταξιν και περιγραφὴν τῶν «χαλκωμάτων» ἐν τῷ μεγάλῳ συγγράμματι περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ὀλυμπίας. Πλεῖστοι ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι, ἐν αἷς και ἡ ἔκδοσις τῆς Συλλογῆς Σαβούρωφ, και διατριβαὶ αὐτοῦ περισπούδαστοι ἀνέδειξαν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν ἀνδρα, ὥστε ἐδέησε νὰ προσληφθῆ και ὡς ἑκτακτος καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου.

Ἄλλ' ἡ τύχη και ὁ νοῦς προώρριζον αὐτὸν διὰ μεγαλῆτερον στάδιον. Θανόντος ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ μεγάλου διδασκάλου και κορυφαίου τῶν ἀρχαιολόγων H. Brunn, ὡς διάδοχος αὐ-

τοῦ μιᾶ σκέψει ἐξελέγη ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, ὁ ἤδη δόκιμος ἀρχαιολόγος Furtwängler.

Τῷ 1894 κατέλαβε τὸ πρῶτον τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ἔδραν ἢ ὁ Otto Jahn καὶ ὁ Brunn τοσοῦτον εἶχον ἀνυψώσει. Ὁ διάδοχος τῶν σοφῶν ἐκείνων διδασκάλων δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναδειχθῆ ἑφάμιλλος, ἴσως καὶ ὑπέρτερος, τῶν προκατόχων του καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου ἐκείνου ὁ Furtwängler ἀνεκηρύχθη μέγας ἀρχαιολόγος. Ἡ διδασκαλία του ἦτο ἡρεμὸς, μεθοδική, ἐμπνεομένη ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑπὸ τῶν δυσσυλλήπτων τῆς τέχνης γραμμῶν ὧν ὑπῆρξεν ἀμίμητος ἀνιχνευτὴς ἅμα καὶ ἐρμηνευτὴς. Ἐξῆρτο τότε ἡ φαντασία καὶ ὁ ἀρχαιολόγος ὑπεχώρει πρὸ τοῦ καλλιτέχνου. Διότι τοῦτο ἦτο κυρίως τὸ μέγιστον τῶν προσόντων τοῦ Furtwängler, ὅτι ἦτο ἐκ φύσεως καλλιτέχνης. Ἡσθάνετο τὸ ὠραῖον καὶ ἐνεπνέετο ὑπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ ἐξωτερικῷ δὲ τοῦ αἰσθήματος ὑπερ ἐπλήρον διάνοιαν καὶ καρδίαν, ὁ Furtwängler ἀναπαρίστα, εἰκονίζεν, ἐδημιούργει ζωντανὸν οὕτως εἰπεῖν ἀριστοτέχνημα. Οἱ μαθηταὶ του τὸν ἐλάτρευον οὐ μόνον διὰ τὴν καρποφόρον αὐτοῦ διδασκαλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν προσήνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀγαθότητα. Κατὰ τὰς ἀσκήσεις τὰς ἐν τῷ Μουσείῳ γενομένας ὁ Furtwängler ἦτο μαθητὴς καὶ αὐτὸς, συνεζήτει πρῶτος καὶ ἐδέχετο μετ' ὑπομονῆς οἰανδήποτε ἐρώτησιν ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντίκρουσιν τῆς γνώμης του ὑπὸ τῶν ὀμιλητῶν του τινός. Δὲν ἦτο ὁμοῦ τοιοῦτος καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ἀρχαιολόγους, τοὺς ἀντιφρονοῦντας αὐτῷ. Δριμύς, ἐνίοτε καυστικώτατος ἀντεπεξήρχετο κατὰ τῶν τολμώντων ν' ἀνασκουάσῃ θεωρίαν του τινὰ ἢ ἀπλῶς ἐχόντων ἐναντίαν τῆς ἰδικῆς του γνώμην ἐπὶ ζητήματος τὸ ὁποῖον αὐτὸς διεπραγματεύθη. Εἰς τὴν πολεμικὴν ἦτο φοβερός καὶ ὅσοι ἐμονομάχησαν μετ' αὐτοῦ ἢ ἠττήθησαν ἢ ἀπεχώρησαν. Ὁ Furtwängler δὲν ἐδέχετο συμβιβασμόν. Ναι ἢ ὄχι. Ἀπέριπτε δὲ συνήθως μετ' ἀγανακτήσεως πᾶσαν ἰδέαν ἢ γνώμην μὴ συμβιβασομένην πρὸς τὰ πορίσματα τὰ ἐκ τῆς μελέτης του ἐπὶ τοῦ θέματος ἐπαχθέντα. Εἶχε δὲ γνώμην δι' ὅλα περίπου τὰ ἐκαστοτε ἀναφυόμενα ἀρχαιολογικὰ ζητήματα, διότι καὶ παρηκολούθει ἐπιμελῶς τὴν σύγχρονον παραγωγὴν καὶ βάσεις εἶχε τοιαύτας ὥστε ν' ἀντιλαμ-

βάνεται ἀμέσως τοῦ ὀρθοῦ, ἔστω καὶ ἐπὶ θέματος ἀπώτερον τῶν μελετῶν του εὐρισκομένου. Παρενέβαινε δὲ συχνὰ καὶ εἰς συζητήσεις τρίτων, αὐτόκλητος, ὥσανεὶ ἀνεγνώριζεν εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα τῆς διατησίας. Μία τῶν τελευταίων αὐτοῦ τοιοῦτων παρεμβάσεων, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον γενομένη, ἐβάρυνεν ἀποτελεσματικῶς ὑπὲρ τῆς γνώμης Ἑλλήνος ἀρχαιολόγου, τοῦ κ. Σβορώνου, γνώμης πολεμηθείσης ὑπὸ Ἑλλήνων τε καὶ ξένων καὶ ὁμοῦ προφανῶς ὀρθῆς. Ὁ μέγας ἀρχαιολόγος ἐθεώρησε καθῆκον του νὰ πικράνῃ, ἴσως, φίλον του Γερμανὸν συνάδελφον ἢ νὰ ἀποσιωπήσῃ τὴν ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Ἑλλήνος μορφωθείσαν πεποιθισίαν του. Καὶ τὴν ἐξέφρασε μετ' ὀνόματος ἐκείνου τὸ ὁποῖον διέκρινε πάντοτε τὸν κάλαμόν του.

Ὁ Furtwängler ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα ὡς δευτέραν πατρίδα του, κατήρχετο δὲ συχνὰ εἰς τὸ κλασικὸν αὐτῆς ἔδαφος εἴτε πρὸς μελέτην τῶν μνημείων της, εἴτε πρὸς ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν. Τελευταίως, ὡς γνωστόν, ἐξηρέυνα τὴν Αἴγιναν, τὴν νῆσον ἢν τοσοῦτον ἠγάπα καὶ ἡ ὁποία, κακῆ μοῖρα, ἐπέπρωτο νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ ἐτοιμοθάνατον. Τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν περὶ Αἰγίνης σύγγραμμά του περιλαμβάνει μετὰ τῶν νέων πληροφοριῶν, ἀπὸ τῶν ἐκεῖ ἀνασκαφῶν του ἀρνηθειῶν, καὶ νέαν ἀναπαράστασιν τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφραίας, τὴν ὀρθοτάτην πάντως τῶν τῶς γενομένων. Ἐμελέτα δὲ ὁ σοφὸς ἀνὴρ καὶ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ἐν Ἀμύνκλαις περιωνύμου θρόνου τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλ' ὁ θάνατος ἀνέκοψε τὸ εὐρὸν ἐπὶ μέλλον τῶν ἀνακαλύψεων του πρὸς ζημίαν τῆς ἐπιστήμης ἀνεπανόρθωτον. Ὁ Furtwängler μετὰ τῶν τόσων τελείων ἔργων ἃ κατέλιπε, ἔργων ἀναγομένων εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς κλάδους τῆς ἀρχαιολογίας, καταλείπει ἡμιτελὲς τὸ ἀριστον ἴσως τῶν ἔργων του: «Τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης» ἀπὸ τῶν Μυκηναϊκῶν χρόνων, τῆς ὁποίας ὁ ὑπὸ τύπωσιν πρῶτος τόμος θὰ ἴδῃ μετ' ὀλίγον τὸ φῶς.

Θρηνοῦμεν τὴν ἐπιστημονικὴν ἀπώλειαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ μεγάλου ἐπιστήμονος, ἀλλὰ θρηνοῦμεν μεῖζον ἐπὶ τὸν ἄνδρα τῆς μεγάλης καρδίας, ἐν τῇ ὁποία τόσος ὑπῆρχε χῶρος καὶ διὰ τὴν προσφιλή του Ἑλλάδα.

B. ΣΤΑΗΣ

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΡΙΩΝ ΠΟΛΕΩΝ — ΟΓΔΟΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΟΠΙΣΘ

Ἡ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΨΑΡΩΝ

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τρεῖς πόλεις ἐφύτρωσαν ἔξαφνα εἰς τὴν παλαιὰν θεσσαλικὴν γῆν, τρεῖς πόλεις τὰς ὁποίας ἔσπειρεν ὁ μέγας αὐτὸς καὶ ἀθάνατος Σπορεύς, ὁ ὁποῖος λέγεται ἑλληνικῆ ἰδέα. Αἰῶνας τώρα ὁ Σπορεύς αὐτὸς γυρίζει καὶ σπείρει. Ἀπὸ τὴν στιγμήν ποῦ ὀλίγοι ἄνθρωποι, ὀδηγοῦμενοι ἀπὸ κάποιον θεῖον φῶς ἐροβόλησαν κάτω ἀπὸ τὰ ξηρὰ καὶ ἄγρια Ἑπειρωτικὰ βουνὰ καὶ ἔρριψαν τὸν σπόρον μιᾶς νέας προνομιοῦχου φυλῆς εἰς τὴν γωνίαν τῆς γῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκαν τὸ ὄνομά των, Ἑλλάς, ἀπὸ τότε τὸ ἔργον τῆς σπορᾶς ἐξακολουθεῖ.

Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρει τὸν σπόρον αὐτοῦ» ὅπως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ εἰς τὸν δρόμον του ἐφύτρωσαν πόλεις. Ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος σιγὰ σιγὰ ἐγένετο ἕνας ὠραῖος ἀνθὼν εἰς τὸν ὁποῖον ἔθαλαν ἀνθη διαλεγμένα. Ἐπειτα ἡ σπορὰ ἐξηκολούθησε πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὰ πλάγια. Ἡ Ἰταλία ἠσθάνθη τὸ ἔδαφος της ἀροτριώμενον ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν. Ἡ εὐεργετικὴ περιπλάνησις καὶ ὁ ἐπολιτιστικὸς τυχοδιωκτισμὸς ἔφεραν τοὺς Ἑλληνας πέραν τοῦ Πόντου. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐθεμελίωσε ἑλληνικὰ τεῖχη εἰς τὸν ἀτελείωτον δρόμον του καὶ αἰῶνας πολλοὺς πρὶν ἀπὸ τὸν Κολόμβον καὶ ἀπὸ τὸν Ἀμερικὸν Βεσπούκιον, περαστοὶ Ἑλληνας εὕρισκαν εἰς τὸν δρόμον των τὴν Ἀτλαντίδα, τὴν σημερινὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἀφῆσαν ἴχνη τὰ ὁποῖα ἀνακαλύπτουν σήμερον μέσα εἰς τὰ σπλάγνα τῆς γῆς, οἱ ἀρχαιολόγοι.

Ἴδου ὅτι τὸ ἔργον τῆς σπορᾶς δὲν ἀνεκόπη. Τρεῖς πόλεις ἐφύτρωσαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὴν θεσσαλικὴν γῆν, διαβεβαιώσεως τῆς ἀφθαρσίας μιᾶς φυλῆς ἡ ὁποία ἐσκορπίσθη, κατεδιώχθη, ἐβασανίσθη, ἐπέρασε τὰς μεγάλας δοκιμασίας τῶν πολυπαθῶν, ἀλλὰ δὲν ἀπέθανε. Λέγουν ὅτι ὁ Φοῖνιξ, ζωντανεύων ἀπὸ τὴν τέφραν του, εἶνε μυθολόγημα ἀσιατικόν. Καὶ ἂν δὲν εὕρισκαν οἱ Ἀσιανοὶ τὸν ὠραῖον αὐτὸν θρόνον, θὰ τὸν εὕρισκαν Ἑλληνας. Ἀρκεῖ ἐπὶ τέλος ὅτι ἡ ἀνάστασις τοῦ Φοῖνικος ἀπὸ τὴν τέφραν του ἀρμόζεται εἰς τὸν ἑλληνισμόν. Ὁ πρῶτος ἀρχὸν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλά-

δος, ὁ Καποδίστριας, τὸν καθιέρωσε ὡς ἔμβλημά της.

Ἐνα ὠραῖον πρῶτὸ Μεγαρεῖς μετανάστει ἀφοῦ ἐθυσίασαν εἰς τὸν Ἀρχιδάλασον Ποσειδῶνα, ἐξέκίνησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των ζητοῦντες γωνίαν γῆς εἰς τὴν ὁποίαν νὰ κτίσουν μίαν νέαν φωλεάν. Τί δύναμις ἦτο αὐτὴ ἡ ὁποία ὤθει διαρκῶς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ τρέχουν ἔξω ἀπὸ τὴν πατρίδα των; Οἰκονομικοὶ ὄροι, καθιστῶντες δύσκολον τὴν σημερινὴν ζωὴν, ἐξωθοῦν τώρα τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀφήνουν ὀπίσω τοὺς ἐφεστίους καὶ νὰ ζητοῦν νέας πατρίδας. Αἱ ἴδιαι αἰτίαι δὲν ὑπῆρχαν τότε. Ἡ καλὴ Μοῖρα τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία ἤθελε ἀπλωμένον τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ ἡ καλὴ Μοῖρα τοῦ κόσμου ἡ ὁποία ἤθελε φωτισμένον τὸν κόσμον, ἐσήκωνε τ' ἀνθρώπινα αὐτὰ κύματα καὶ τὰ ἐξέβραζε εἰς μακρινὰς ἀκτᾶς. Καὶ οἱ Μεγαρεῖς μετανάστει ἐξεβράσθησαν ἕνα πρῶτὸ εἰς αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς θρακικῆς ἀκτῆς τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ ἴδρυσαν τὴν Ἀγχιάλον.

Ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τὸ κέντρον, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἡ Ἀγχιάλος ἐπέρασαν ἀπὸ ὄλας τὰς δοκιμασίας ποὺ ἐπέρασαν αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τὰ ἐχθρικά κύματα ἠλθάν συχνὰ καὶ ἐξέσπασαν ἐμπρὸς της ἀφροῦς ὀρμῆς καὶ λύσης. Ὅταν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἰδρῦθη ἡ νέα ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία, ἡ Ἀγχιάλος — Ἀγχιαλοῦ ὅπως τὴν ἔλεγαν οἱ Βυζαντινοὶ — ἐγένετο προπύργιον τοῦ κράτους κατὰ τῶν βορείων ἐχθρῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὰ χίλια ἔτη τοῦ βυζαντινοῦ μας βίου οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ βορρᾶ ἤρχοντο πυκνοί, ὅπως ἄλλως τε ἤρχοντο πυκνοὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ ὄλα τὰ σημεῖα.

Καὶ ἡ πόλις ἄλλοτε ἀντεστάθη καὶ ἄλλοτε ἔπεσε, καὶ οἱ ἐχθροὶ πότε τὴν κατέστρεψαν καὶ πότε ἐφυγαν ἀνίκαντοι ἐμπρὸς εἰς τὰ τεῖχη της. Ὁ Χαγάνος τῶν Ἀβάρων, ὅταν ἐπλημύρισε μετὰ τοὺς ἀγρίους του τὴν Θράκην, κατέλαβεν ὄλας τὰς πόλεις, ὄχι ὁμοῦ καὶ αὐτήν. Πλησίον της ἦσαν θερμὰ λουτρά, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἀρχηγὸς ἐκείνος ἔστειλε τὰς γυναῖκας του. Δὲν εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τί ἔπασχαν αἱ γυναῖκες

του Χαγάνου. Φαίνεται όμως ότι ωφελήθησαν τόσο από τα λουτρά, ώστε δεν εσώθησαν μόνο αυτοί αλλά και η 'Αγγίαλος. Και έπειτα από όλιγον καιρόν σεισμός εκλόνησε την πόλιν και της κατέστρεψε τα θαυμάσια βυζαντινά τείχη. Η αυτοκράτειρα Ειρήνη έσπευσε τότε να τα ύψωση εκ νέου, και τα τείχη αυτά έπροφύλαξαν την πόλιν έως την επιδρομήν των Φράγκων.

Έκτοτε η 'Αγγίαλος ήκολούθησε την τύχη του έλληνισμού όλου, και έπέρασαν από πάνω της πληρώνοντες με αίμα άφθονον τα διόδια, οι Φράγκοι, οι Βούλγαροι και οι Τούρκοι. Και επί τέλους εις τον αιώνα μας, τον αιώνα της γαλήνης και της αγάπης και της ήμερότητας, μίαν από τας τελευταίας ήμέρας του 'Ιουλίου πέρυσιν, η 'Αγγίαλος εκήν από τους Βουλγάρους, και το φώς της ύψώθη ως κάποια μεγάλη θυσία προς τους θεούς του σκότους και τας βαρβαρότητας που λατρεύουν ακόμη οι άγριοι αυτοί επιδρομείς της Ευρώπης.

Φαίνεται ότι ήτο ώραία και ειρηνική πόλις η 'Αγγίαλος, αλλά ήτο και έλληνικός φάρος εκει επάνω. Από την ήμέραν που η συνθήκη του Βερολίνου την ξεχώρησε και αυτήν και την παρέδωκεν εις τους Βουλγάρους, οι άκοποι και αναίμακτοι κατακτηταί ήσθάνθησαν ότι είχαν να κάμουν με μίαν έατίαν έλληνικού φωτός η οποία ήτον δύσκολον να σβύση.

Πέντε χιλιάδες κάτοικοι, ψαράδες και γεωργοί και μικροέμποροι των ειδών που δίδει η γη και η θάλασσα, ήσαν πέντε χιλιάδες έλληνικαί ψυχαί άδάμαστοι. Εις το μέσον της πόλεως η Μητροπόλις έστηλώνετο κέντρον ιδέας, και απέναντι τα έλληνικά σχολεία έσυντηροῦσαν άκοίμητον το έλληνικόν φώς. Μητροπολίτης και πρόκριτοι έστέκοντο φύλακες πιστοί κάποιου μυστηριώδους θησαυροῦ που είχαν πάρει κληρονομίαν από τους πατέρας των και που θα έδιδαν κληρονομίαν στα παιδιά των.

Ένα πρωί οι Βούλγαροι ώρμησαν από παντού ώπλισμένοι, άγριοι και όρμητικοί, και η ώραία 'Αγγίαλος ύψωσεν ως τον ούρανόν τας φλόγας της πυρκαϊάς της. Όλα όσα ακολουθούσαν μίαν τέτοιου είδους άνοσιουργίαν, ήκολούθησαν πιστά και τώρα, φόνοι, άρπαγαί, λεηλασίαι, ύβρεις προς την τιμήν των γυναικών και των παρθένων, και ένας Μητροπολίτης έφρίφη εις την φυλακήν, διότι ήθελε να μείνη Έλληνας.

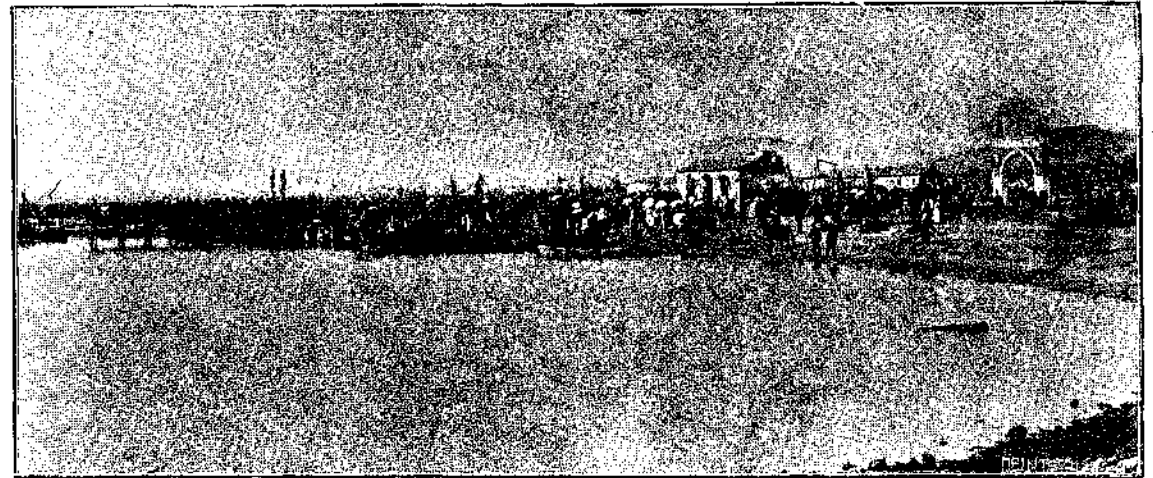
Εις τας 'Αθήνας εκείνο το βράδυ η είδησις διεδόθη με ταχύτητα άστραπής και δεν θα λησμονήση κανείς μας την συγκίνησιν και την φρίκην ενός μεταμεσονυκτίου συλλαλητηρίου που εξέχυσεν έξαφνα προς την πλατείαν του Συντάγματος πλήθη από τας μακρυνότερας συνοικίας.

Και όλίγας ήμέρας άργότερα έπέρασαν μέσα από τας 'Αθήνας, χλωμοί από την συγκίνησιν μεταξύ χλωμών από συγκίνησιν θεατών, οι πρώτοι πρόσφυγες της 'Αγγίαλου. Ένας ώραϊος παπās προηγείτο συμβολίζων την ήγερσίαν της έλληνικής εκκλησίας εις κάθε μεγάλην έλληνικήν θυσίαν. Και το πλήθος βλέπον τους ανθρώπους εκείνους, από τους όποιους είχαν περυσίσει οι έφρέστιοι θεοί, θλιμμένους αλλά άκαταβλήτους, δυστυχείς αλλά ύπερηφάνους, έξεχύθη εις χειροκροτήματα. Δεν ήσαν κατατρεγμένοι και αξιοθρήνητοι αυτοί, εις τους όποιους να πηγαινουν τα δάκρυα. Ήσαν ίσια ίσια οι θριαμβευταί που είχαν την καλήν τύχην να προσφέρουν την θυσίαν των εις την πατρίδα. Και το πλήθος, με την ώραϊαν διαίσθησιν η οποία βροντοφωνεί μυστικά εις τας ομάδας, έξεχύθη εις ζητωκραυγάς, εις επιδοκιμασίας και εις χειροκροτήματα.

Τώρα οι φυγάδες των άγρίων και θηριοβριθών τόπων έχουν πλέον την φωλεάν των εκει επάνω εις την ειρηνικήν γην, όπου δεν υπάρχει κανείς Βούλγαρος να μελετήση μυστικά δολοφονικήν έξόντωσιν. Και τους έταξεν η τύχη του Έθνους εις τα σύνορά του, άληθινούς 'Ακρίτας, εκει όπου άρχίζει ο άγών της επικρατήσεως. Τρεις έλληνικαί πόλεις νέαι και ώραϊαι διεδέχθησαν τας τρεις παλαιάς. Αυτή είναι η μοίρα της φυλής μας. Όπως ο Φοίνις της παραδόσεως, καίεται αλλά δεν πεθαίνει. Από κάθε πυράν θα μείνη πάντοτε όλίγη στάκη δια ν' αναγεννήση τον άθάνατον φοίνικα.

Η έλληνική ιστορία έχει ένα ακόμη πρόσφατον παράδειγμα αυτής της αναστάσεως μιας καταστραφείσης πόλεως, την ανάστασιν των Ψαρρών.

Ήσαν και αυτά μία πέτρα γης οργιμένη μέσα εις την θάλασσαν δια να κυματίξη επάνω της η έλληνική ιδέα. Τόπος ξηρός και άγονος δεν ήτο δυνατόν να γεννήση τους μαλθακούς και τους εγωϊστές. Έγεννούσε μόνον παλλικάρια δαμαστές των κυμάτων, κυριάρχους της θαλάσσης. Όταν μία πνοή έξεγέρσεως συνεκλό-

Ο ΑΙΜΗΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΓΓΙΑΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΘΣΕΩΣ

νισε την δουλεύουσαν φυλήν, ώρμησαν μεταξύ των πρώτων εις τα έλαφρά των πλοία και περιέφεραν τον τρόπον των έχθρων επάνω εις τα γαλανά κύματα του Αιγαίου. Κουρσάροι άτρόμητοι, αλλά Κουρσάροι της ιδέας, ύψώνοντο ως δράκοι του παραμυθιοῦ και έπλησίαζαν τα νεφελώματα των θρύλων και των παραδόσεων. Ένας Κανάρης έγεννήθη δια την καλήν τύχην της Ελλάδος μέσα εις τους μαύρους βράχους του ήρωϊκού νησιού.

Ο έχθρος τους συνήντησε συχνά εις τον ύπερηφάνον δρόμον του και έμαθε να τους φοβήται. Όλίγα νησιά τότε, φούχτα χώματος και πετρών μέσα εις την υγράν έκτασιν, ύψώνοντο προπύργια επικίνδυνα, και τα Ψαρρά και η Κάσσος και η Χίος έστελλαν μηνύματα θριαμβων έως την 'Αλεξάνδρειαν, από την όποιαν έξεκινούσαν βαρείς οι στόλοι.

Επί τέλους ένα πρωί με το σύννεφον που επύκνωσαν οι κανονοβολισμοί, οι έχθροι άπεβιβάσθησαν εις το νησί. Οι επιδρομείς ήσαν άμέτρητοι και οι ύπερασπισταί ήσαν όλιγοί. 'Αλλά οι ύπερασπισταί ήξευραν να σκοτώνωνται. Και έσκοτώθησαν σχεδόν όλοι. Ο Σπυρίδων Τρικούπης ήκουσε από το στόμα του κυβερνήτου μιας άγγλικής φρεγάδας ένα μόνον επεισόδιον της καταστροφής, ικανόν να δώση εικόνα του όλου. Ο Έγγλος ναυτικός πληροφορηθείς ότι μεταξύ των αιχμαλώτων ήτο και ένας φίλος του άρχιμανδριτής Έλληνας, ανέβη εις την ναυαρχίδα του έχθρου και έξήτησε να ιδή τον φίλον του. Ο ναύαρχος έμειδίασε και έκαμε ένα άδιόρατον νεύμα εις τους ανθρώπους

του. Μετ' όλιγον δύο ναῦται έφεροναν εις τον Έγγλον το κεφάλι του άρχιμανδριτου, θερμόν ακόμη, άποκοπέν εκείνην την στιγμήν.

Και ίσως ζή ακόμη εις τα Νέα Ψαρρά μία γραία εις την ποδιάν της όποιας έσφαξαν και τα επτά της παιδιά οι κατακτηταί. Καθώς έτρεξε εις το άκρογαίλι να σωθή, προστατεύουσα τα παιδιά της, την συνέλαβαν και την ύπεχρέωσαν να γίνη μάρτυς της φρικιαστικής θυσίας. Έπειτα, όπως ήτο βουτηγμένη εις το αίμα των παιδιών της, την έσπρωξαν εις μίαν βάρκαν εις την όποιαν άλλα γυναικόπαιδα, ώφελούμενα του καπνού, κατόρθωσαν να σωθούν.

Από τον όλεθρον των Ψαρρών εσώθησαν οι όλιγοί που έξέφυγαν από τα νύχια της μοίρας και η Ελλάς, παλαιούσα ακόμη, κυλισμένη εις το αίμα το ιδικόν της και εις το αίμα των έχθρων της, τους έδέχθη εις την Ευβοϊαν, όπου μία νέα πόλις ιδρύθη εις τα ένδοξα ερείπια της αρχαίας Έρετριας.

Αλλά το έτος που έγινε ο άποικισμός, δεν ήτο βέβαια έτος κατά το όποιον οι Ψαρρανοί θα ήμπορούσαν να πανηγυρίσουν την εγκατάστασιν των όπως την πανηγυρίζουν σήμερα οι φυγάδες της Βουλγαρίας. Όλη η Ελλάς συνεκλονίζετο ακόμη, ο γιγάντιος άγών έξηκολούθει, και η έκφασίς του έφαινετο πολύ μακρυνή. Έν τω μεταξύ κατεστρέφετο και η Κάσσος, και η φωτιά και ο σίδηρος διευθύνοντο προς άλλα σημεϊα της έλληνικής γης δια να συμπληρώσουν το έργον του όλεθρου. Οι Ψαρ-

ριανοί ἄφησαν σιωπηλοί και θλιμμένοι εἰς τὴν νέαν των πατρίδα τὰ γυναικόπαιδα και ἔσπευσαν νὰ ριφθοῦν πάλιν εἰς τὰ πλοῖα. Αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ ἐκδίκησις ἐδιπλασίαζε τὸ θάρος.

Εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, ὅταν ἦλθε τὸ ζήτημα τοῦ ἀποικισμοῦ τῶν Νέων Παρρῶν, οἱ πληρεξούσιοι ἤσαν πραγματικῶς ὠραῖα και μεγάλα λόγια διὰ νὰ ἐκθειάσουν τὴν θυσίαν. Καὶ πρὶν ἀκόμη ὁ Σολωμὸς ἐμπνευθῆ τὸ ὑπεροχὸν ἐπίγραμμα, ἕνας ἱερεὺς, ὁ Νεκτᾶριος Κουτούλης, συνεκάλεσε τὸν λαὸν τοῦ Ναυπλίου εἰς τὴν ἐκκλησίαν και χαίρειζων τὴν καταστροφὴν τῶν Παρρῶν ὡς ἐθνικὴν θυσίαν, ἤρχισε μὲ μίαν ἀποστροφὴν.

«Ἀδελφοὶ Παρριανοί, εἶπεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. Εἰς τὴν πυρὰν ἡ ὁποία ἀναδίδεται ἀπὸ τὴν λάμπιν τῶν καιομένων σας οἰκιῶν βλέπω συντελουμένην τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ πατριάρχης ἐκεῖνος δὲν ἐπρόφρασε νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱὸν του. Σεῖς ἐθυσιάσατε τὰ τέκνα ὑμῶν. Ἡ θυσία σας ἀνέχεται εὐπρόσδεκτος εἰς τὰ ὕψη. Ἀδελφοί, μὴ θρηγῆτε. Ἐγείρατε τὴν κεφαλὴν ὑμῶν, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία μόλις καταρτισθεῖσα, ἔδωκε τιμητικὴν θέσιν εἰς τὸν μικρὸν συνοικισμὸν, και ἡ ἑλληνικὴ Βουλὴ ἐχαίρεισε μὲ σεβασμὸν τὸν πρῶτον ἀντιπρόσωπον τῆς μικρᾶς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν χάριν τιμῆς ἔδωκεν ἐξαιρετικῶς τὸ δικαίωμα ἀντιπροσωπείας.

Ὅταν ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ μαρκήσιος Βιλλφρέ, ἐπεσκέφθη τὰ Νέα Παρρὰ και ἐφιλοξενήθη εἰς τὸ σπιτάκι ἐνὸς γέρου, ὁ ὁποῖος μαζί μὲ τοὺς ὀλίγους διασωθέντας Παρριανούς, εἶχεν ἐγκατασταθῆ και αὐτὸς εἰς τὴν νέαν του πατρίδα. Τὸ βράδυ, ὁ γέρος καθισμένος εἰς τὸ πλάι ἐνὸς τζακιῦ, διηγῆθη εἰς τὸν Γάλλον περιηγητὴν τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του, τὴν ὁποίαν εἶδε νέος ἀκόμη. «Αἱ εἰκόνες τοῦ ὀλέθρου και αἱ λεπτομέρειαι τῆς αἱματηρᾶς θνέλλης ἐπαιρναν μίαν ἀπερίγραπτον τραγικότητα ἀπὸ τὸ ἀφελὲς και ἥρεμον ὕφος τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἔφυγε τελευταῖος ἀπὸ τὸ ἐρημωθὲν νησί. Μία εἰκὼν ἀγίου κρεμασμένη μέσα εἰς ἕνα εἰκονοστάσιον, ἦτο τὸ μόνον πρᾶγμα πού ἔσωσε ἀπὸ τὸ σπῆτι του, ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του, ἀπὸ τοὺς δικούς του ὄλους σφαγέντας ἢ φονευθέντας».

Ὅσοι ταξιδεύουν τὴν νύκτα εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, βλέπουν ἔξαφνα εἰς τὴν λάμπιν μᾶς

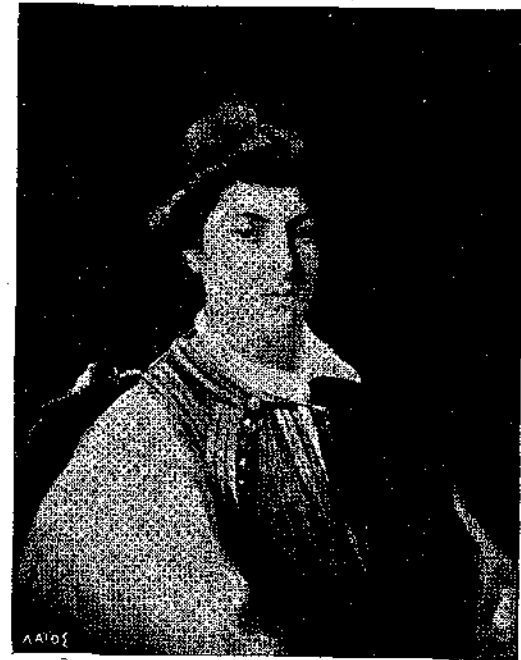
ἀστραπῆς, ἕνα μαῦρον ἄγριον ὄγκον ἐπιπλέοντα ἐπάνω εἰς τ' ἀφρισμένα κύματα. Εἶναι τὰ Παρρὰ. Ἐνας αἰὼν ἐπέρασε σχεδὸν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, και ἐστία ἀνθρώπων δὲν ἐπῆχθη ἐκεῖ ἐπάνω, και φῶς ζωῆς δὲν ἔλαμψεν ἀκόμη. Ὁ ἄνεμος πού φυσᾷ και σηκώνει τὰ κύματα, φέρνει ἴσως στεναγμούς τῶν σφαγέντων, και τὸ ἔδαφος ἐποτίσθη τόσον ἀφρόνως μὲ τὸ αἷμα ὥστε μόνον ἀραιὰ ἄνθη κόκκινα στίζουν κάπου κάπου τὴν μαύρην ἐπιφάνειαν.

Ἀλλὰ ἀκριβῶς ἔτσι ὅπως εἶναι, μαῦρον και ἀποτρόπαιον τὸ ἔρημον νησί, ὄγκος πένθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Αἰγαίου, μένει ὡς στίγμα τῆς ἀνθρωπότητος, μαρτύριον κάποιας περασμένης ἀγριότητος και λύσσης.

Και εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μαύρης Θαλάσσης ὑψώνεται ἄλλο μαρτύριον ἀγριότητος, ἡ Ἀγχίαλος. Αὐτὴ δὲν κατεστράφη, ὀλόκληρος, και οἱ Βούλγαροι, ταπεινοὶ ἐκμεταλλεῖται κάθε καταστροφῆς, ἐκράτησαν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔδιωξαν τοὺς κατοίκους.

Ἀλλὰ Ἕλληνες δὲν ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν, και εἶναι σβυσμένη ἡ ἐστία τοῦ πολιτισμοῦ πού ἔλαμψεν ἐκεῖ ἐπάνω φωτίζουσα τὸ σκότος γύρω της. Τὰ Παρρὰ και ἡ Ἀγχίαλος εἶναι δύο σημεῖα πού τὸ ἐνώνει ἡ θυσία διὰ μέσον τοῦ χρόνου.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Π ΔΙΣ ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ

ΥΠὸ Γ. ΡΟΨΑΟΥ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

Prof. Dr. LUDWIG BÜRCHNER

Ὁ «κύριος καθηγητὴς» — ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς κύκλους τοῦ Μονάχου — εἶναι μία ἀπὸ τὰς χαρακτηριστικὰς φυσιογνωμίας τῆς βαναρικής πρωτευούσης. Ἐχει ὄλας τὰς ἀρετὰς και τὰς ἔξεις, αἵτινες διακρίνουν τοὺς καλοὺς και *gemüthlichen* (ἡ λέξις δὲν μεταφράζεται δυστυχῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν) Βαναρούς, τὰ δὲ ἑξωτερικὰ του χαρακτηριστικὰ ἐπενθύνουν τὸν γνήσιον τύπον τῶν παλαιῶν *Bajuwaren*, οἱ ὁποῖοι ἐξ ὄλων τῶν γερμανικῶν φυλῶν ἔμειναν μέχρι σήμερον ἀμγέστεροι ὑπὸ ἐθνολογικὴν ἐποψιν.

ΛΟΥΔΩΒΙΚΟΣ ΒΥΡΧΝΕΡ

Ὁ Λουδοβίκος Βύρχνερ — ὅπως ὑπογράφει πάντοτε ἀλληλογραφῶν πρὸς Ἑλληνας — υἱὸς τοῦ βασιλικοῦ ἱατροῦ τοῦ βαναρικοῦ στρατοῦ, ἐγεννήθη τῇ 29ῃ Νοεμβρίου 1858 ἐν Λανδσχούτῳ (*Landshut*) τῆς Κάτω Βαναρίας. Μετὰ τετραετῆς φιλολογικᾶς σπουδᾶς (1877-1881) ἐν τοῖς πανεπιστημίοις Μονάχου και Βερολίνου ἐδίδαξεν εἰς τὰ γυμνάσια διαφόρων πόλεων τῆς Βαναρίας, κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ δάδεκα ἔτη ἐν αὐτῇ τῇ πρῶτενῳ τῆς χώρας ταύτης. Κατὰ τὰ ἔτη 1888, 1895 και 1900 ἐμελέτησεν ἐμβροθῶς τὴν ἱστορίαν, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἐπιγραφικὰ μνημεῖα, τὴν γεωγραφικὴν κατάστασιν, καθὼς και τὸν ἰδιωτικὸν βίον τοῦ λαοῦ εἰς ὄλα σχεδὸν τὰ μέρη τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐπεσκέφθη ἐπανειλημμένως.

Ἐκ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν ἐπιστημονικῶν συγγραφῶν τοῦ κ. Βύρχνερ ἀναφέρω τὰς σπουδαιότερας τῶν εἰς τὰς ἑλληνικὰς αὐτοῦ μελέτας ἀναγομένων. Εἶναι δὲ αὗται «ἑλληνικὰ νομί-

ματα μετ' εἰκόνων ἱστορικῶν προσώπων» (Βερολίνον, 1881 ἐν τῇ *Zeitschrift für Numismatik*). «ἀποίκισις τοῦ Ἐδξείνου Πόντου ὑπὸ τῶν Μιλησίων» (*I Kempten 1885*), «*Addenda lexicis linguae graecae*» (Λωβία, 1891, *Commentationes Waefflinianae*), «ἡ ἰωνικὴ Σάμος» (*I Amberg 1892*) «Ἰκαρος-Νικαριά» (Γόττα 1894, *Petermann's Mitteilungen*), «ἡ νῆσος Λέρος» (Μονάχον 1898), «Βυζαντινὴ ἐν Σάμῳ ἐπιγραφή» (ἐδημοσιεύθη ἐλληνιστὶ ἐν τῷ ΚΗ' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν ΚΠ. Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου), «ἡ Ἐφεσος» (Μονάχον 1905), «ὁ λιμὴν τῆς Πανόρμου και τὸ ἀκρωτήριον Παλίνουρος ἐν Σάμῳ» (1905 *Philologus*). Ἐκτὸς τούτων ὁ κ. Βύρχνερ ἔγραψε πλείστας διατριβὰς εἰς γερμανικά και ἑλληνικά περιοδικὰ και ἐφημερίδας, ἑκατοντάδα δὲ ἀρθρῶν ἐν τῇ «Πραγματικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος» (*Paully-Wissowa*) περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῆς Προποντίδος, τῆς Μυσίας, Ἰωνίας, Λυδίας και Κασίας.

Εἰς τὰ ἑλληνικὰ κέντρα τοῦ παρισσαίου ἁσσεως, τὰ ὁποῖα αὐθορμήτως ἐπιζητεῖ ὁ φίλος βαναρὸς καθηγητὴς, εἶναι πάντοτε ἀγαπητὸς και εὐπρόσδεκτος, ὅχι μόνον διὰ τὰς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ πρᾶγματα εὐκρινεῖς αὐτοῦ συμπάθειας ἀλλὰ και διὰ τὸ μελίχιον τῶν τρόπων και τὴν ἐν γένει εὐχάριστον αὐτοῦ συναστροφὴν. Πρὸς διαφόρους ἑλληνικὰς συνηθείας ἔχει ἐξοικειωθῆ τελείως, ὁμιλεῖ δὲ και γράφει εὐχερῶς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μὴ λησμονῶν νὰ παρενέλθῃ πολλάκις και τοὺς σπανιότερους αὐτῆς ἰδιωτισμούς. Ἰδιαίτερον τρέφει συμπάθειαν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ ἔξομα, περὶ ὧν ἐπανειλημμένως ἔγραψεν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ παραρτήματι τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τοῦ Μονάχου και ὧν τινα, ὑπ' αὐτοῦ συλλεγέντα, ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Συλλογῇ τῆς Διεθνούς Μουσικῆς Ἐταιρείας.

Ὁ κ. Βύρχνερ διατελεῖ ἀπὸ ἐτῶν μέλος τοῦ Ἀδτοκρ. Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Βιέννης και τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν ἐπιστημονικὴν δρασίαν και τὰ ἀγαθὰ αἰσθήματα τοῦ διακεκριμένου βαναροῦ ἐπιστήμονος τιμῶν και ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβυγενῆς Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἔταξεν αὐτὸν εἰς τὴν σεμνὴν χορείαν τῶν ἀντεπιστελλόντων αὐτοῦ μελῶν.

[Βερολίνον]

ΒΟΡΕΙΟΣ

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ Β΄ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ*

Μουσικός; Ἐμπορεῖ κανεὶς ν' ἀμφιβάλλῃ ἂν ὑπῆρξεν. Ὁ Βάγνερ, ἀληθῶς, τὸν ἀπεκάλεσαν ὄχι μόνον μαθητὴν του ἀλλὰ καὶ «συνδημιουργόν» του (Mitschoerpfar). Εἶπεν ἡ ἔκαμεν ὥστε νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ ὁ Αἴσιτ, ἐν γερμανικωτάτῃ σχολαστικολογίᾳ. «Ἡ προσεκτικότης αὐτοῦ εἶνε ἴση μὲ τὴν παραγωγικότητά μου». Ἄλλοῦ πάλιν ἔγραφεν «Ἡξέυρει πᾶν ὅ,τι συνέθεσα» μὲ κατανοεῖ καθὼς ἐγὼ κατανοῶ τὸν ἑαυτὸν μου». Ἄλλὰ, ἂν καὶ ὀλιγώτερον βάρβαρος κατὰ τὴν διατύπωσιν, ἡ δευτέρα αὐτῆ ῥήτρα δὲν εἶνε ἴσως ἀληθεστέρα κατὰ βάθος. Ἐνας τὸν ὁποῖον ἔχομεν λόγους νὰ ὑποπτευώμεθα ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν Βάγνερ, ἕνας βιογράφος του, ἀναφέρει ὅτι ὁ μουσικοδιδάσκαλος τοῦ νεαροῦ πρίγκηπος ὅταν ἐπῆγαινε διὰ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ τελευταῖον του μάθημα, ἀνέκραξε: «Ἰδοὺ ἡ καλλιτέρα στιγμή τῆς ζωῆς μου!»

Μία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Βάγνερ, γραφεῖσα μετὰ τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ «Τριστάν καὶ τῆς Ἰσόλτ» δὲν περιέχει ἢ κοινότατα πραγματά ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μουσικῆς, ἐννοεῖται ἄλλως τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ εἶνε ἐκκεντρικὸν καὶ μάλιστα ἄφρον.

Ὅπως δὴποτε φαίνεται πράγματι ὅτι ὁ Λουδοβίκος Β΄ δὲν ἐγνώρισεν ἄλλην μουσικὴν ἀπὸ τὴν μουσικὴν τοῦ Βάγνερ. Ἄλλὰ καὶ αὐτὴν ἀκόμη, δὲν τὴν ἐγνώρισεν ἢ ἀτελῶς, ὥσάν νὰ εἰποῦμεν ἡμιτελῶς. Δὲν ὑπέστη ἀπὸ αὐτὴν ἢ τὴν ἐπίδρασιν τῆς δυνάμεως ἢ ὁποῖα ἐπιφέρει παράνοιαν καὶ ὄχι τοῦ νοῦ γαλήνην, τὴν ἐπήρειαν τὴν πονηρὰν καὶ ὄχι τὴν ἀγαθὴν ἐπιρροήν. Ἡ μουσικὴ αὐτῆ δὲν ἔθιξε παρ' αὐτῷ ἢ μίαν αἰσθητικὴν ἢ ὁποῖα ἦτο ἡδονοσφαιρὰ καὶ τὴν ὁποῖαν ἐξῆψεν ἀκόμη περισσότερο. Δὲν ὑπῆρξεν αὐτῇ ἡ αἰτία, ἀλλὰ ἡ τροφὴ τῆς παραφροσύνης του. Τὴν ἠγάπησεν ἔμμανῶς, παραφόρως, θέλω νὰ εἰπῶ ὡς παράφρον, διότι τὴν ἠγάπησε χωρὶς νὰ τὴν κατανοήσῃ, ἐνῶ πᾶσα μουσικὴ εἶνε πνεῦμα.

Ναί, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν μουσικὴν τοῦ Βάγνερ τὸ πνεῦμα ἔχει τὴν μερίδα του, τὴν πολὺ μεγάλην μερίδα του εἶνε αὐτῇ τὸ leit-motiv, ἢ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιδέας καὶ αἱ μετα-

μορφώσεις τῆς εἶνε ὁ συνδυασμὸς τῶν θεμάτων καὶ ἡ ἀλληλουχία τῶν συγχορδιῶν εἶνε ἡ τάξις, ἡ λογικὴ καὶ ὁ κανὼν εἶνε πᾶν ὅ,τι ὁ Βάγνερ ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν γηραιὸν Bach, τὸν μουσικὸν τοῦ ἀκράτου ὀρθοῦ λόγου πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαγνερίου καταγίδος πρέπει ν' ἀρπάζωμεν καὶ νὰ κρατῶμεν στερεά, διὰ νὰ μὴ καταποντισθῶμεν.

Μουσικὸς ἀτελής, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ὑπῆρξε καλλιτέχνης ὑποδεέστερος «καμποτίνος» ὑπὸ τινος ἐπόψεως καὶ, ὑπὸ ἄλλας, πέραν τοῦ δέοντος «ἀστός». Ἰσα μὲ αὐτὴν ταύτην τὴν Τέχνην ἀγαπᾷ καὶ τὴν παραποιεῖ τῆς, τὴν νοθεύει. Ἠγάπησεν οὕτω τοὺς χαρτίνους βράχους καὶ τὸν δῆθεν ὀρειχάλκον, τὸ ψευδὲς καὶ τὸ τεχνητὸν, τὰ περισημαζέμενα τῶν παλαιοπωλείων, τὰ «γυαλιὰ καὶ τοὺς μαστραπάδες». Ἐν ἐλλείψει πολυτίμων πινάκων ἢ ἀγαλμάτων, ἐσημάτιζε μὲ πλαγγόνας βαγνερίου καὶ μὲ χρωμολιθογραφίας ἐν μουσεῖον Grévin ἢ πινακοθήκας ὡς τὰ εἰκονίδια τοῦ Épinal.

Ἐξ ἴσου ἐρωτευμένος μὲ διαφόρους ἐποχὰς καὶ μὲ ἑτερογενεῖς ὄνθυμους, ἐσύναζε γύρω του τὰς εἰκόνας τοῦ Βάγνερ καὶ τῆς Μαρίας Ἀντιουανέττας, τῆς Δεσποινίδος Λαβαλλιέρ καὶ τῆς Βρουνχίλδης. Τὸ θέατρόν του, ὡς καὶ τὸ ἀνάκτορον αὐτοῦ, ἦτο ἐκλεκτικὸν καὶ ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰς τύχας τοῦ Σήγφρηνδ ἢ τοῦ Πάρσιφαλ, αἱ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Δουμᾶ ἢ τῶν συνταγματάρχων τοῦ Σκριβ εἶχον τὸ χάρισμα νὰ τὸν θέλγουν.

Ὁ Λουδοβίκος Β΄ ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον θῦμα τοῦ γερμανικοῦ ρομαντισμοῦ. «Ὁλος ὁ κόσμος γνωρίζει, ἔλεγε κάποτε ὁ Ἐρρίκος Χάινε, ὅτι ἡ σελήνη κατασκευάζεται εἰς τὸ Ἄμβουργον». Ἐκτοτε, κατασκευάσθη αὐτὴ ἐν Βαυαρίᾳ, διὰ νὰ φωτίσῃ τὰ φαντασμαγορικὰ ἐκεῖνα ἀνάκτορα Hohenschwangan, Hohenschwanstein, τὰ ὁποῖα εἶνε φερώνυμα πτηνῶν, ἐνὸς μόνου πτηνοῦ τοῦ βαγνερίου κύκνου.

Ὁ ἀτυχὴς ἡγεμὼν! Ἡθέλησε νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῆς τέχνης θέσιν ὑπερβάλλουσαν, ἀδύνατον, ἐν τῇ ζωῇ καὶ μάλιστα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πολιτικῇ. Ἡ κατάστασις αὐτῆ δὲν ἔμπορεῖ νὰ διαρκέσῃ, ἔγραφε πρὸς τὸν Βάγνερ. Πρέπει ν' ἀκολουθῆσωμεν ἄλλην ὁδὸν ἐὰν θέλωμεν πράγ-

ματι τὴν σωτηρίαν». Καὶ ἡ σωτηρία, διὰ τὸν Ἀνακτα αὐτόν! ἦτο ἡ ἀπόσπασις τοῦ Ὁδείου ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἡ διὰ τῶν ἐξόδων αὐτοῦ ἐπιβάρυνσις τῆς βασιλικῆς του ἐπιχορηγήσεως.

Οὕτως, ὡς θὰ ἔλεγε περίπου κανεὶς φιλόσοφος τῆς πατρίδος του, ἐθυσιάσεν εἰς «τὸν κόσμον ὡς παράστασιν τὸν κόσμον ὡς βούλησιν» ἢ ὡς εἶναι.

Ὅταν προσεκάλεε ἀπὸ τὸ Μόναχον εἰς τὸ Σταρνβέργ ἕνα αἰοιδὸν διὰ νὰ τραγουδήσῃ μὲ θῶρακα ἐπάργυρον, ἐπάνω εἰς μίαν ἀληθινὴν λίμνην, ὑπὸ τὸ πραγματικὸν φέγγος τῆς σελήνης, τὸ ἀφήγημα τοῦ Λοεγκριν, ὁ Λουδοβίκος Β΄ ἔμπορουσε νὰ νομίσῃ τὸν ἑαυτὸν του καλλιτέχνην. Δὲν ἦτο παρὰ ἕνα παιδί ὅταν ἔλεγεν εἰς τὸν ὑπηρέτην τοῦ Βάγνερ νὰ τὸν ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν κύριόν του, — αὐτόν καὶ ἕνα φίλον του, ὑπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ ἱππότητος Walther de Stolzing καὶ τοῦ ἀκολουθοῦ του.

Ἄλλὰ ὅταν ὑπεκρίνετο ὁ ἴδιος τὸν Σηγμοῦνδον ἢ τὸν Ταγχούζερ ἐντὸς καλύβης ὁμοίας μὲ τὴν τοῦ Hunding ἢ πρὸ ἐνὸς Ὄρους τῆς Ἀφροδίτης (Venusberg) καμωμένου ἀπὸ χαρτόνι, ἦτο ἀπλοῦς «καμποτίνος». Ἦτο τοιοῦτος διότι ἀνεμίγνυε τότε ἢ συνέχευε τὸ αἰσθητικὸν πλάσμα μὲ τὴν πραγματικότητα καὶ διότι αὐτὴ ἡ οὐσία τοῦ «καμποτίνου» εἶνε αὐτὴ ἡ ἀνάμιξις ἢ σύγχυσις.

Τέλος ὁ φιλέρημος αὐτὸς ἐρασιτέχνης ἐστρέβλωσε, διέφθειρε τὴν μεγάλην ἀρχὴν καὶ οἰονεῖ τὸν ἱερὸν χαρακτῆρα τῆς τέχνης, ἡ ὁποία εἶνε ὅλη συμπάθεια καὶ ἔλεος. Ἡ βαγνερίου τέχνη, κοινωνικὴ ἢ κοινωνιολογικὴ πολυτρόπως, ἡ τέχνη αὐτῆ ἢ ὁποῖα ὑπὸ τὸσας αὐτῆς ἐπόψεις εἶνε ἀλληλεγγύη καὶ πολλῶν ἀθροισμα, τῷ ἔτιδεν ἐν τούτοις ἄλλα διδάγματα. Τῷ παρῆγεν εὐγενέστερα παραδείγματα, τοὺς λυτρωτὰς ἐκείνους ἡρώας καὶ τὰς ἐλευθερωτριάς ἐκεῖνας ἡρωίδας. Δὲν τοὺς ἐμιμήθη. Ἡθέλησε νὰ καταστήσῃ ἐγωιστικὴν ὡς τὸν ἑαυτὸν του τὴν μεγαλοφάνειαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐθυσίαζε μόνος, ἐντὸς τοῦ κενοῦ καὶ σκοτεινοῦ θεάτρου τὸ ὁποῖον

δὲν ἐπλήρου ἢ διὰ τῆς πλάνης του καὶ τῆς ὑπερηφανείας του.

Τὴν μεγαλοφάνειαν ὡς τόσῳ αὐτὴν, τὴν ἐνόησε, κατ' ἴδιον τρόπον, καὶ τὴν ἔσωσε. Τοῦ ἀνωτάτου ἐκείνου ἰδανισμοῦ τὸν ὁποῖον ἡ παραφροσύνη του ἐξώγκωσεν ἀκόμη περισσότερο, ἔσχε τοῦλάχιστον κάποιαν ἀόριστον, ἀλλὰ βαθεῖαν καὶ πρόωρον διαίσθησιν. Εἰς τὴν ἀτυχῆ του σκοτεινὴν καὶ θολωμένην ψυχὴν, ὀλίγον φῶς καὶ ὡσάν μία προφητικὴ ἀκτίς ἐξέλαμψε, — φῶς ἀπὸ τὸ ὁποῖον οἱ σωφρονέστεροι καὶ οἱ ὑγειέστεροι δὲν ἐφωτίσθησαν ἢ ἔπειτα ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ Λουδοβίκος Β΄ ἔσωσε τὸν Βάγνερ ἀκριβῶς τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Βάγνερ ἐμελλε νὰ ὑποκινήσῃ. Ὑπῆρξεν ὁ πανίσχυρος καὶ καὶ οἰονεῖ θεῖος φίλος τὸν ὁποῖον ὁ καλλιτέχνης εἶχε τόσον καιρὸν ἀναμείνει καὶ τὸν ὁποῖον δὲν ἔμπορουσε νὰ περιμείνῃ περισσότερο. «Μοῦ ἐχρειάζετο ὁ ἡγεμὼν αὐτός. Χωρὶς αὐτόν, θὰ ἔλεγα τότε, τετέλεστα!». Ὁ Βάγνερ θὰ ἠρκεῖτο εἰς ἕνα μεγιστᾶνα εὔρεν ἕνα βασιλεῖα, ἢ μᾶλλον ὁ βασιλεὺς εὔρεν αὐτόν, διότι ἡ πρώτη βασιλικὴ πράξις τοῦ Λουδοβίκου Β΄ ὑπῆρξεν ἡ ἀναζήτησις τοῦ Βάγνερ.

Ὁ Βάγνερ δὲν ὑπῆρξεν ἀγνώμων. Ἐσωσε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς ἡγεμόνος ὅ,τι ἡδύνατο νὰ σωθῇ. Καθὼς λέγει πολὺ σωστά ἕνα βιβλίον τὸ ὁποῖον τελευταῖως ἐδιαβάσαμεν, τὸ ὅτι ἠγάπησε καὶ συνέδραμε τὸν μέγαν μουσικὸν θὰ εἶνε μίαν ἡμέραν ὁ ἀριστος τῶν τίτλων τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο Λουδοβίκος ὁ Γερμανός. Ἀδιάφορον ἔαν τὸ ἐπλήρωσε μὲ παράνοιαν ταχύτεραν καὶ πληρεστέραν. Ἦτο οἰονεῖ ἀφιερωμένος ἐκ τῶν προτέρων εἰς τὴν παραφροσύνην προωρισμένος δι' αὐτὴν ὁ βαγνερισμὸς ὑπῆρξε τοῦλάχιστον τῆς παραφροσύνης αὐτῆς ἢ ὑψηλότερα μορφή. Χάρις εἰς αὐτόν μόνον δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπλοῦς δυστυχῆς φρενοπαθής. Χάρις εἰς αὐτόν οἱ ποιηταὶ ψάλλουν καὶ ἐξυμνοῦν ἐν τῷ βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας τὸν ἡγεμόνα τοῦ Ἰδεώδους καὶ τοῦ Καλοῦ».

[Μετάφρ. Χ. Θ. Δαραλέξη] CAMILLE BELLAIGUE

* Louis II de Bavière ὑπὸ Jacques Bainville.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Τὸ θηλυκὸν ζήτημα.

Η κυρία Παρρέν με τὸ εὐλωττον ἀπολογητικὸν τῆς δράμας, ἔφερον ἐπίσημος τὰς γυναῖκας ἐπὶ τοῦ τάπητος. Τὶ θλιβερὸν ἀλήθεια πρᾶγμα διὰ τὴν πεζότητα τῶν χρόνων μας νὰ ἀπλῶνεται αἱ γυναῖκες ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ νὰ σχολιάζονται καὶ νὰ νανυτεύονται με ὄλιγας τὰς ψυχρότητας καὶ τὰς ἀνευλαβείας τοῦ ὄρθου λόγου! Ὅποσοδήποτε τὸ πρᾶγμα ἔγινε, ἡ ποίησις κατετροπώθη ἄλλην μίαν φοράν, ὁ ἱπποτισμὸς ἔλαβεν ἀκόμα ἓνα καίριον τραῦμα καὶ ὅσον καὶ ἂν εἶνε κανένας διατεθειμένος νὰ ποστρέψῃ τὰ βλέμματα ἀπὸ τὸ πεζὸν θέαμα, δὲν εἴμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Ἡ κυρία Παρρέν ἤλθε νὰ σπάσῃ τὰ δεσμά μῆς δουλείας, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἕως τῶρα ὁ ὠραιότερος τίτλος καὶ ἡ μεγαλύτερα δύναμις τῆς γυναικὸς καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν χυδαίαν καὶ θλιβεράν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνδρός. Καὶ τί χαρακτηριστικὸν πάλιν! Αἱ γυναῖκες, μεθυσμέναι ἀπὸ τὴν ρητορικὴν τῆς — μεθοῦν τόσο εὐκόλως τὰ τρυφερά αὐτὰ πλάσματα, — τὴν χειροκροτοῦν, καὶ οἱ ἄνδρες μεθυσμένοι ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἀπομεινάκια τοῦ ἱπποτικοῦ κρασιοῦ, τὴν ἀποδοκιμάζουν. Καὶ οἱ ὄροι ἀντιστρέφονται ἀκόμη μίαν φοράν.

Ὅποσοδήποτε σήμερον ἔχομεν καὶ γυναικίον ζήτημα εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἡ κυρία Παρρέν, ἡ ὁποία εἶνε ἓνας ἔξοχος Ἕλληνας, εἰς δράσιν, κήρυγμα, ἐνέργειαν, δημιουργίαν, κοινωνικότητα καὶ πάσαν ἀγαθοποιεσίαν, με τὸν ἀρσενικὸν τῆς νοῦν, ἤλθε νὰ καταλύσῃ τὴν ποίησιν τῶν παλαιῶν καιρῶν. Ἄν αἱ γυναῖκες δὲν τὴν κατεξέχισαν ἕως τῶρα, ἡ Ποίησις ὁμως ἔχει καθῆκον νὰ διαμαρτυρηθῇ. Μόνον διότι ἐφαντάσθη ἓνα ζήτημα ἐκεῖ ὅπου τὰ ζητήματα ἀποτελοῦν ἱεροσύλιαν καὶ ἀνευλαβείαν. Διότι ἄλλο τόσο εἴμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ γυναικίον ζήτημα, ὅσον καὶ ζήτημα ἀνδρῶν. Καὶ ὁμως ἡ κυρία Παρρέν ἐννοεῖ νὰ φέρῃ τοὺς πανδέκτας τῆς μέσας εἰς ἓνα κῆπον καὶ νὰ συζητήσῃ τοὺς ἀνδρῶν νόμους. Καὶ τὰ πτωχὰ καὶ ἀνίδεα λουλούδια τὴν χαιρετοῦν καὶ τὴν λιβανίζουσι, χωρὶς νὰ μαντεύουν τί τὸ περιμένει. Μέσας εἰς τοὺς σκοτισμένους δρόμους, ὅπου μόλις ἀντέχουν τὰ χυδαῖα φυτὰ, ἔρχεται νὰ κάμῃ φράκτες ἀπὸ τριαντάφυλλα. Ἐπάνω εἰς τὰ πεζοδρομια, ὅπου σκοντάφτει τὸ βάνανσον βῆμα τοῦ βιαστικοῦ διαβάτου, ἔρχεται νὰ φυτεύσῃ κρῖνα. Καὶ ἴσως — ἴσως ὀνειρεύεται νὰ κατασκευάσῃ ἀκόμη καὶ σφραῖδα ἀπὸ χρυσάνθεμα. Διατί ὄχι; Ἐταῖ τὰ λουλούδια θὰ ἐλευθερωθῶν ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ κῆπου, θάπαλαγαοῦν ἀπὸ τὰ δεσμά τοῦ θερμοκηπίου, θὰ χρησιμεύσουν εἰς τὴν ζωὴν. θὰ εἴμποροῦν νὰ ντιμετωπίσουν με θάρρος, ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους, τὶς μολόχες καὶ τὰ γαϊδουράγκαθα. Ὁ λινοσπορος δὲν θὰ εἴμπορῃ πλέον νὰ κυττάξῃ περιφρονητικῶς τοὺς μενεξέδες καὶ τὸς λέγῃ: «Τὶ χρησιμεύεις ἐσύ, περιττὸν πρᾶγμα; Ἐγὼ τουλάχιστον γίνομαι κατάπλασμα». Διότι οἱ μενεξέδες θὰ τοῦ ἀπαντοῦν: «Σιωπῇ, κρῖνε λινοσπορε. Ἐμεῖς εἴμεθα οἱ νέοι μενεξέδες. Γινόμεθα καὶ ἐμεῖς κατάπλασμα καὶ καλύτερον ἀπὸ σένα». Ὁ κόσμος προχωρεῖ με ἄλλατα. Οἱ νέοι θεοὶ ἐκθρονίζουσι τοὺς παλαιούς. Μίαν φοράν καὶ ἓνα καιρὸν τὰ λουλούδια εἴμποροῦσαν νὰ μυρίζουν μόνον, νὰ πλῶνουν τὰ χρώματά τους εἰς τὸν ἥλιον, νὰ ὑπερηφανεύονται διὰ τὴν θεῖαν τῶν ὀκνηρίων καὶ νὰ ἔχουν ὡς οὐράνιον τίτλον

τὴν ἀρχησίαν τῶν εἰς τὰς χυδαῖας ἀνάγκας τῆς ζωῆς. Οἱ ἄνθρωποι τὰ ἐμύριζαν, τὰ ἐφιλοῦσαν, τὰ ἐθαύμαζαν καὶ τὰ ἐκοβαν εἰς τὴν ὥραν τους, οἱ πεταλοῦδες τὰ ἔψαναν με τὰ χουδαῖα τῶν φτερά, τὰ μικρὰ ἔντομα ἐρροφοῦσαν τὸ μέλι τους, αἱ ἀκτίνες ἐπαίζαν με τὰ χρώματά τους. Σήμερον δὲν ἀρκεῖ αὐτό. Ἀεργία δνεῖδος. Τὸ λουλούδι πρέπει νὰ δημιουργήσῃ μόνον τὴν ζωὴν του καὶ νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων. Νὰ ποτισθῇ μόνον του, νὰ κλαδευθῇ μόνον του καὶ, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, νὰ γίνῃ κατάπλασμα, ἀφένημα, φράκτης δημοσίας ὁδοῦ ἢ σκούπα διὰ τὸν δρόμον. Ἡ ἐργασία ἐλευθερώνει τὸ ἄτομον καὶ τὸ ἄνθος. Τίποτε δὲν πρέπει νὰ εἴη ποῦ δὲν χρησιμεύει. Κάτω τὰ παλαιὰ λουλούδια. Ζήτωσαν τὰ νέα λουλούδια. Καὶ καθὼς εἶνε δεῖλὰ καὶ ἀνίδεα τὰ πτωχὰ, ὠραῖα πλάσματα, δὲν ἐβρέθη ἓνα νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τὴν θεῖαν ἀργίαν, διὰ τὴν οὐράνιον ὀκνηρίαν, διὰ τὴν ὑπέροχον ἀρχησίαν τῶν ὠραίων πραγμάτων. Καὶ ἡ κυρία Παρρέν τὰ ξεροζάχνει ἀσπλάχνως.

Ἄλλὰ δὲν τὴν φοβοῦμαι. Ὑπάρχει ἓνας φρουρός ἐναντίον ὅλης αὐτῆς τῆς ἐπιβουλῆς. Εἶνε τὸ ἄρρεν. Χθὲς ἔβλεπα τὸν πετεινὸν μου εἰς τὸν κῆπον μου. Ὁμοίωζεν ὡς βασιλεὺς καὶ ὡς κύριος. Τριγύρω του οἱ κοτούλες ταπεινὲς καὶ ὑποτακτικῆς θὰ ἔλεγες πῶς εἶνε σκλάβες του. Ἐτριγύριζεν ὁ τύραννος καὶ ἐραμψίζε τὸ χῶμα καὶ ἔψαχνε εἰς τὴν γῆν. Ἐστεῖτα ἔβαλε μίαν κραιωτὴν χαρακτηριστικὴν. Κάτι καλὸν εὐρήσκει. Οἱ κοτούλες ἐτρέξαν τριγύρω του, ἄρπαξαν λαίμαργα τὸ εὐρημα καὶ τοῦ ἐγύρισαν τὴν οὐρὰν περιφρονητικῶς. Τίποτε δὲν ἔφαγεν αὐτός. Καὶ ἦτο εὐχαριστήμενος καὶ ἐτίναξε τὰ φτερά του καὶ ἐπροχώρησεν ἱπποτικῶς καὶ ὑπερήφανος, ἐτοιμάζων νέους ἱπποτισμούς διὰ τὰς ὠραίας του. Καμμία ἀπὸ τὶς κοτούλες δὲν ἐμάντενε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅτι ὑπάρχει γυναικίον ζήτημα. Καὶ ἔπειτα ἓνας ξένος πετεινὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν. Μία αἰματηρὰ μάχη ἐπικολούθησε. Ὁ ξένος ἐτράπη εἰς φυγὴν. Ὁ πετεινὸς μου ἐγύρισεν αἰματομένο, σπαραγμένος ἀπὸ τὴν μάχην καὶ δὲν ἐζήτησεν ἀπὸ τὰς ὀραίας του παρὰ μίαν στιγμὴν ἔρωτος. Καὶ οἱ μικρὲς κοτούλες δὲν ἐσκέφθησαν καθόλου ὅτι πρέπει ἐπὶ τέλος νὰ τελευτηρωθῶν ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ τυράννου αὐτοῦ. Καὶ ἐγὼ ἀπομέσα μου ἐρωτοῦσα, συλλογίζόμενος τὴν κυρίαν Παρρέν. Ποῖος εἶνε τάχα ἐδῶ ὁ τύραννος καὶ ποῖος ὁ δούλος; Καὶ μία παραδολὴ κοτούλα, ποῦ ἐτίναξε τὰ φτερά της τὴν στιγμὴν ἐκείνην, διότι ὑπῆρξε καλὴ με τὸν πτερωτὸν σύζυγον, ἐκακάρισε καὶ μοῦ εἶπε: «Δὲν βλέπεις λοιπὸν ποῖος βασιλεύει;...»

Ἄς ἡσυχάσουν τὰ ὠραῖα πλάσματα, ποῦ δὲν ἠξέουρον τί ζητοῦν. Κανένας κίνδυνος δὲν εἶνε νὰ μετανοήσουν. Τὸ ἄρρεν εἶν' ἐκεῖ ποῦ τὰ φρουρεῖ. Μέσας εἰς τὸ ἐρωτικὸν του παραλήρημα, ὁ κουτσαβάκης, ἀνίδεος ἐντελῶς τοῦ γυναικείου ζητήματος, διαλαλεῖ τὸν χυδαῖον ἱπποτισμὸν του, ὡς νὰ φορῇ ξίφος καὶ μανδύαν:

Πάρε με, Ἀνδριάντα μου, νὰ σὲ βοηθῶ σὴν πλῆσιν
Καὶ νὰ σὲ κουβαλῶ νερὸ ἀπ' τὸ Βαθρακονῆσι.

Ἀπὸ τὴν ἄλλην γωνίαν ὁ ἐρωτευμένος συναδέλφος του διαμαρτύρεται ἐντόνος, ὑπὸ συνωδίαν κηδάρως, κατὰ τῶν θεωριῶν τῆς κ. Παρρέν:

Δὲν θέλω νὰ δουλέψῃ, σὴν γάμπρικα νὰ πῆς
Γιὰ μὰ καὶ εἰσοπίντε τὰ πᾶτα σου νὰ φᾶς.

Κ' ἐξακολουθεῖ,

Πιθαιρχίαι θει εἰπή αἱ
ἴσαι πάντοτε καλύτερες
καὶ εἴπο τον εἰαυτόν σου

— Τρέχεις! Τρέχεις! Τί θα γίνεις
ὅταν μεζυγίσῃς;
— Θα γίνω Τσίρκιας

Ποσον
ἐμεγάλας

Κύρια Συνταγματοδότη
νὰ μὴ περσιναίη
ὅτι διότι γινε πατροπο
λίμας!

Ἐν δύο

Θ.Α.Ι

Νὰ μὴ καρπο
ρίσῃ
— Ἐμαίανηρητι εἰ
του τετρατέμια το
καρπῶν καὶ δὲ αὐτο

Της ἀποχρηγῆς τῆς 65

Δέν θέλω νά δουλεύω, νά σκελετζέσαι
Παρά νά τρώω, νά πίνω και νά στολιζέσαι.

Και ο δυστυχής ο Παράσχος, ο οποίος δεν είχε την δύναμιν να κουβαλή νερό από το Βαθρακονήσι, έψαλε θυσίας υπερανθρώπων και άνεξόδους:

Τόν Γαλαζιάν τάπητα μή θέλεις τών ποδών σου ;
Επέ ! Τά πάντα δύνανται ο ιδιώκός μου έρωσ.

Όρισμένως αι γυναίκες δεν έχουν να φοβηθούν τίποτε από το γυναικείον ζήτημα. Κανείς δεν θα καταργήση τα θερμοκήπια των παιδιών καλών ήμερών. Και τα έξοδα της θερμάνσεως θα τα καταβάλλη πάντοτε η λατρεία του άρρενος.

Π. ΝΒ

Υ. Γ. Δέν θέλω έν τούτοις νάφισω άπαρηγόρητον την κ. Παρρέν. Όταν οι άνδρες λέγομεν γυναίκα, δεν έννοούμεν όλα τα πλάσματα, που στερούνται τριχώσεως εις το πρόσωπον και φορούν φουστάνια από μεταξωτόν ή από τρίτη. Και εδώ γίνεται μία σπουδαία παρεξήγησις. Τα πλάσματα αυτά έννοείται ότι δεν έχομεν καμμίαν δυσκολίαν ούτε εγώ ούτε ή ποιήσις να τα παραδώσωμεν εις την κ. Παρρέν και τας θεωρίας της.

Π. ΝΒ.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Θέατρον Συντάγματος: 'Η «Νέα Γυναίκα»,
δράμα εις πράξεις τρείς υπό Καλλιόρης Παρρέν.

Οί αναγνώσται των «Παναθηναίων» θα ένθυμούνται ίσως ότι ώμίλησαμεν κάποτε εμμενώς περί της «Χειραφετημένης» της κυρίας Κ. Παρρέν. Είνε μυθιστόρημα με θέσιν. Και μολονότι ή ήρωίς του είναι πλασμένη χάριν της θέσεως, μάλλον ιδανικώς και άρκετά αυθαιρέτως, τα άλλα πρόσωπα γύρω της είναι άνθρωποι άληθινοί, ζωντανοί, και ζωγραφίζονται με άρκετήν δεξιότητα, ώστε μέγα μέρος του έργου να μη στερείται ούτε τοπικού ούτε φιλολογικού χρώματος. Έν γειναι το μυθιστόρημα είναι ενδιαφέρον, άνεγνώσθη πολύ από τον γυναικείον προπάντων κόσμο έν Ελλάδα, έτυχε δε και της σπανίας τιμής να μεταφρασθή γαλλικά και να δημοσιευθή εις την «Εφημερίδα των Συζητήσεων».

Από το μυθιστόρημα της ή κυρία Παρρέν έσκέφθη να βγάλη ένα δράμα, να δώση δηλ. εις την χειραφετημένην της, την Νεάν Γυναίκα, ως βήμα την σκηνήν, διά να κηρύξη και από εκεί το εσθγγέλιον της μεταξύ των φύλων ισότητος και ειρήνης. Η υπόθεσις μένει σχεδόν ή ίδια. Η Μαρία Μύρτου είναι νεαρά Αθηναία ζωγράφος. Είς την Πόλιν, όπου εργάζεται επικερδώς εις τα χορέμια, γνωρίζεται μ' ένα νέον της ψευτοαριστοκρατίας του Σαυροδρομού, τον εύμορφον Κώσταν Μεμιδάφ. Τόν αγαπά, αγαπάται, και τόν στεφανώνεται κρυφά, διότι ή οικογένεια του νέου — φυσικά, — έχει άλλας βλέψεις και άλλας ιδέας. Αλλά πριν επέλθη συμφιλίωσις και πριν να κοινοποιηθί καν ό μυστικός γάμος, ή Μαρία Μύρτου συλλαμβάνει τόν άνδρα της εις τας άγκάλας μιάς παλαιάς αντιλήλου, την οποίαν ο Κώστας Μεμιδάφ δεν έπαυσε νάγαπᾶ, ενώ την Μαρίαν πρό πολλού την είχε βαρυνθή. Και ή Μαρία τόν αφήνει άμέσως και φεύγει. Αλλη ίσως θα έμενεν, ή το πολύ θα εγκατέλειπε τόν άστατον διά να υπανδρευθί άλλον. Αλλ' ή Μαρία είναι ή χειραφετημένη Φεύγει πολύ μακρού, εις την Αμερικην, όπου μεταφέρει το εργαστήριόν της. Εκεί άφοσιώνεται εις την τέχνην της και εις την ανατροφήν του υιού της. Μετά δεκαοκτώ έτη οι χωρισμένοι συναντάνται εις τας Αθήνας. Ο Κώστας Μεμιδάφ,

μετανοημένος, ζητεί να ένωθί πάλιν με την Μαρίαν Μύρτου, χάριν του υιού των, ο όποιος είναι τώρα ένας δυνατός και ώρατος έφηβος, άθλητής και Όλυμπιονίκης. Αλλά χάριν του υιού των έπίσης, ο όποιος δεν προβει ποτέ να μάθη ότι έχει ένα άνάξιον πατέρα, ή Μαρία Μύρτου άπορρίπτει την πρότασιν. Και άποχωρίζονται διά παντός.

Η Μαρία Μύρτου είναι ή Νέα Γυναίκα. Η κυρία Μεμιδάφ, ή μητέρα του Κώστα, είναι ή Παλαιά Γυναίκα. Μία κούκλα αυτή, σκλάβια του άνδρός της, ταπεινή και σχολαστική, διαρκώς ψευδομένη και άνατρέφουσα τα παιδιά της μέσα εις το ψεύδος. Άνθρωπος ή άλλη, έλευτέρα, υπερήφανος, χωρίς προλήψεις και χωρίς δόλον. Η συγγραφεύς μιά δείχνει την διαφοράν μεταξύ των δύο, από τα παιδιά, τα όποια άνέθρεψαν. Η Παλαιά Γυναίκα έκαμε τόν Κώσταν, τόν γυναικοκροφον εύμορφον, τόν άσπιον, τόν άσπιον, τόν ψεύστην, τόν άνήθικον, τόν άνίκανον να ζήση ως άνθρωπος, τόν ήττημένον. Η Νέα Γυναίκα απεναντίας έκαμε τόν άλλον, τόν άνδροπρεπών ώραϊον, τόν δυνατόν, τόν έντιμον, τόν ήθικόν, τόν εύθύν, ο όποιος θα νικήση εις την ζωήν όπως ένίκησεν εις το Στάδιον. Ο Κώστας Μεμιδάφ εις το τέλος καταράται την μητέρα του: «Ας όψεται εκείνη που μ' έκαμε έτσι!» Ο νέος Μεμιδάφ, ποτέ αυτός δεν θα καταρασθί την μητέρα του! Και όταν εις την σκηνήν, εις μίαν άληθινά συγκινητικήν στιγμήν, βλέπομεν άντιμέτωπους τούς δύο αυτούς τόσοσ διαφορετικούς ανθρώπους, — οι όποιοι έν τούτοις είναι πατήρ και υιός, — άντικρύζομεν όλην την διαφοράν των δύο συστημάτων, και έννοούμεν άληθινά πόσον ώραία και μεγάλη θα είναι ή γενεά του μέλλοντος την οποίαν θανάθρεψουν Νεαί Γυναίκες ως ή Μαρία Μύρτου.

Το δράμα της κ. Παρρέν εκρίθη διαφοροτρόπως. Οι άνδρες έφάνησαν προς αυτό μάλλον δυσμενείς και εϊρωνες, απεναντίας δε συνενκινήθησαν κ' ένθουσιάζθησαν αι κυρίαί. Πολύ φυσικόν αυτό. Το κατ' έμέ, το δράμα μου έφάνη ώραϊον όπως μου είχε φανή άλλοτε και το μυθιστόρημα. Δεν γνωρίζω όμως τί έντύπωσιν θα μου έκαμνεν, ως σκηναϊκόν έργον, ή «Νέα Γυναίκα», αν δεν είχα διαβάσει πριν την «Χειραφετημένην». Σχεδόν κάθε φορά που από ένα μυθιστόρημα βγαίνει ένα δράμα, το δράμα είναι πολύ κατώτερον. Και αυτό φοβούμαι ότι έπαθε και ή κυρία Παρρέν.

Νέα Σκηνή: Τα Έγγόνια του Άδν Ζουάν,
δράμα εις πράξεις τέσσαρας υπό Αγγέλου Τανάρρα.

Το έργον τούτο άπέτυχε καθ' ολοκληρίαν. Σοβαρεύεται μέσα εις ένα κόσμον καληανθρωπικών του σαλονιού, κυριών και κυριών, από εκείνους τούς όποιους δεν άνέχεται κανείς εις το θέατρον, παρά υπό τόν όρον να κάμνουν και να λέγουν έξυπνα πράγματα, διά να τόν διασκεδάσουν. Έξ άρχής λοιπόν, εις την βάνιν του, το έργον είναι άσυμπαθές και άποκρουστικόν. Η υπόθεσις άψυχολόγητος, ή πλοκή άτυχεσάτη, ή οικονομία παιδαριώδης και ο διάλογος ξεροτάτος. Και ο έπεικείστερος των κριτών δεν θα ήμπορούσε υπό καμμίαν έποψιν να έπαινέση αυτό το δράμα, το όποϊόν εκίνησεν εδώ κ' εκεί την περιέργειαν των θεατών, άλλ' αντί συγκινήσεως έπροξένησεν άνίαν.

Διά τόσοσ άτυχές έργον δεν θα έγράφομεν τίποτε, αν δεν μιά ένδιέφερον ο συμπαθής συγγραφεύς του. Αυτούμεθα πολύ να τόν βλέπομεν κατεχόμενον εις τιαυτάς επανεύσεις. Και θα τόν έσυμβουλεύαμεν ειλικρινώς να σταματήση όσον είναι καιρός εις τόν κινδυνώδη κατήφορον της βεβιασμένης γονιμότητος, διά να μη χάση, ότι εκέρδιεν ως τώρα με τούς «Σπογγαλιείς του Αιγαίου», το όποϊον άπομένει το καλλίτερον του έργου, με όλα όσα έσώρρευσε κατόπι. Υπάρχει ένας τρόπος:

να γράφη ολιγότερα, σπανιότερα, προσεκτικότερα, ειλικρινέστερα, μόνον όταν αισθάνεται έπιτακτικήν πραγματικήν, άληθινήν την άνάγκην να γράφη, και όχι άπλώς όταν τόν γαργαλίξη ή μικροφιλοδοξία να θερίση χειροκροτήματα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Άνδρέας Παπαδιαμαντόπουλος.

ΕΙΝΕ άδύνατον να σας είπω με πόσην εύχαρίστησιν αυτήν την στιγμήν άναλαμβάνω την σκιαγραφίαν του κ. Παπαδιαμαντοπούλου Γενικού Προξένου της Ελλάδος εις την Κωνηπολιν, και περί του όποιου λέγεται ότι μετά την άποκατάστασιν των Έλληνορρομανικών σχέσεων θα σταλή ως πρέσβυς εις το Βουκουρέστιον. Και το κάμνω όχι μόνον διότι ως εκ της θέσεως του και του πνεύματος του είναι πάντοτε ο άνθρωπος της ήμέρας, αλλά διότι πρό πολλού είχα υποσχεθί εις τόν έαυτόν μου να προσθέσω κέγω εις όσα έγράφησαν περί αυτού, κάτι τι δι' αυτόν τόν άνθρωπον όστις, εκτός των έξόχων ύπηρεσιών που προσέφερε και προσφέρει εις την πατρίδα του, είναι και εκ των ολιγίστων διπλωματικών υπαλλήλων που ή κυανόφθαλμος θεότης της σοφίας ένηγαλάσθη τόν νοΐν του.

Ο κ. Παπαδιαμαντόπουλος είναι ένας intellectual και άνήκει εξ ολοκληρόν εις την άπέραντον πολιτείαν των ιδεών. Οπαδός της φιλοσοφίας του Auguste Comte και φίλος του Littré μετά του όποιου διετέλει εις τακτικήν άλληλογραφίαν, έγγραψεν ώραιολόγας μονογραφίας επί της φιλοσοφίας του θετικισμού. Ως θετικιστής είχεν όλας τας ιδιότητας να γίνη τοιούτος διότι, ως γνωρίζετε, δεν δύναται να είναι θετικιστής όποιος θέλει, καθόσον ή φιλοσοφική αυτή θεωρία ζητεί από τούς διαδοχούς της μερικά ιδιαίτερα προσόντα. Διά να γίνη κανείς θετικιστής, πρέπει να είναι άπληλαγμένος από την δογματικήν θεολογίαν και την μεταφυσικήν. Εκτός τούτου το άνεύμα του να είναι γενικόν, μεθοδικόν και ταξιόμον, ή τουλάχιστον επιδεκτικόν σπουδής και μελετηρόν, δάρα πολύτιμα του θετικισμού. Έπειτα δύναται να τελειοποιηθί με την βοήθειαν των ήθικων ιδιοτήτων στηριζόμενον επί της άγάτης και της συνειδήσεως των κοινωνικών καθηκόντων. Με όλίγας λέξεις οι θετικισται πρέπει να έχουν θέλησιν σιδηράν, νούν υπερήφανον και καρδίαν θερμήν. Και όπως λέγει ο Comte, το άληθές θετικόν πνεύμα συνίσταται εις το να βλέπη άσφαλώς διά να προβλέπη και εις το να σπουδάξη τα παρόντα διά να συμπεράνη τα μέλλοντα. Και υπ' αυτήν την έποψιν ο κ. Παπαδιαμαντόπουλος είναι τέλειος τύπος θετικιστού

Η πρώτη μου γνωριμία με τόν κ. Παπαδιαμαντόπουλον ήτο όλος διανοητική. Ήμουν πολύ νέος άκόμη όπον εις ένα συγγενικόν του σπίτι μίαν ήμέραν φυλλομετρούσα τας σειράς του «Μη Χάνεσαι» και του «Ραμπαγά». Τα βλέμματα μου συνήντων εις τας ώραίας σελίδας των δύο αυτών έφημεριδων εύφρεστάτα λογογραφημάτων που έφερον, ποτέ το όνομα Παπαδιαμαντόπουλος και ποτέ το ψευδώνυμον «Lucifer» ή «Λυγκεύς». Ένα διήγημά του μάλιστα επιγραφόμενον τό «Όνειρον» νομίζω, πραγματευόμενον περί μιάς καθόδου του εις τόν άδην, γεμάτην από φαντασίαν και σαρκισμόν διά τα πολιτικά ήθη της εποχής, κυριολεκτικώς το ερούφηξα. Βραδύτερον, εις το ίδιον συγγενικόν του σπίτι, έπεσαν εις τα χέρια μου μερικες μελέτες του περί «Αγίων και Λειψάνων» περί των «Ορίων του Άνθρωπίνου Πνεύματος» και της φιλοσοφίας του 'Ιππολύτου Ταιν. Αί δύο τελευταίαι ένθυμούμαι στηριζόμεναι επί της θετικής φιλοσοφίας

ιδιαιτέρως είχαν συγκινήσει την σκέψιν μου. Άλλως τε ή θεωρία αυτή του θετικισμού είχε κάμει παγκόσμιον έντύπωσιν και ή συζήτησις επί των άρχικών και τελικών αιτίων ένδιέφερον κάθε άνθρωπον άρεσκόμενον να βυθίζεται εις τας βάσεις των ιδεών. Ο κ. Παπαδιαμαντόπουλος, μου φαίνεται ότι εις την μελέτην του περί των όρίων του άνθρωπίνου πνεύματος, φοβούμενος να έξηγήση το άπόλυτον ως άνεξήγητον, ύπεστήριξεν ως άπολύτως άδύνατον τόν καθορισμόν των αιτίων τούτων.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Μετά την μελέτην και των άνωτέρω έργων του κ. Παπαδιαμαντοπούλου, μέσα εις την ψυχήν μου ισχυρός εγενήθη ο πόθος να κάμω την γνωριμίαν του. Δυστυχώς άπουσίαζεν ως Γενικός Προξένος εις την Θεσσαλονίκην. Αλλ' ο πόθος μου ήτο τιοιαύτης έντάσεως ώστε μετά παρέλευσιν μερικών ετών, κατά την διάρκειαν των έλληνοτουρκικών έχθροπραξιών, να τόν γνωρίσω εδώ. Η όμίλια του με συνεπήρεν. Ένθυμούμαι ότι επ' όσον μου όμίλει, ήσθανόμην την αυτήν ψυχικήν και νοητικήν εύχαρίστησιν την οποίαν είχα αισθανθί πρότερον με τόν Πλάτωνα Δρακουλίην και βραδύτερον με τόν διάσημον έξάδελφον του Jean Moréas. Αί σκέψεις του βαθείαι και διανγεις είτε φιλοσοφικάι, είτε πατριωτικάι ήσαν, κατεκλύουν την ψυχήν μου και έθελγον την σκέψιν μου.

Έκτοτε παρηκολούθησα την διπλωματικήν δράσιν του κ. Παπαδιαμαντοπούλου, όπως την παρηκολούθει ολόκληρος ο Έλληνομός. Ως διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Πρίγκηπος Γεωργίου εις την Κρήτην διεδραμάτισε σπουδαιότατον πρόσωπον. Μερικοί θέλουσιν να εϊπουν ότι ο κ. Παπαδιαμαντόπουλος ήτήθη εις την μεγαλόνησον της Μεσογείου. Οι κατέχοντες όμως τά πράγματα κίλως, γνωρίζουν ότι διά της άποχωρήσεως εκείθεν του Πρίγκηπος Γεωργίου και του κ. Παπαδιαμαντοπούλου, ο ήττηθείς ήτο αυτή ή Κρήτη, της οποίας το ένωτικόν όνειρον άνεστάλη επί μακρόν.

Είχα το ετύχημα να τόν ίδω επανερχόμενον εκ Χανίων. Μη νομίσετε ότι εις τόν μακρόν περίπατον που έκάμαμεν μέχρι Παλαιού Φαλήρου, ή συνομιλία μας περιεστράφη εις το φλέγον άκόμη τότε Κρητικόν ζήτημα. Απαγε της βλασφημίας. Έδιψούσαμεν και οι δύο από φιλοσοφικών συζητήτων και ερρίφθημεν εις τόν κόσμο των ιδεών με εκπλήσσοσαν βουλιμίαν. Έκ της συζητήσεως μας εκείνης διεκρίνα ότι ο κ. Παπαδιαμαντόπουλος εις πλείστα σημεία είχε

μεταβλήθη, ἐνῶ ἀπ' ἑτέρου, ἢ πίστευε του πρὸς τὴν θεότητα εἶχε ἀσθητὴ ἐν αὐτῷ σημερινῶς. Ἰδίως πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Δὲν ἐβράδυνα ὅμως νὰ ἐνοήσω τὸ σφάλμα μου, καί, εἰς τὴν παρατήρησιν μου περὶ τῆς μεταβολῆς του εἰς σημεῖα τινὰ ὡς πρὸς τὴν θετικὴν φιλοσοφίαν, ἐνθυμούμαι καὶ τώρα ἀκόμη τὰ ὄραια λόγια του, ὅτι οὐδέποτε μετεβλήθησαν αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις του ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἔγραψεν ἀπὸ πολὺ νέος, ἀλλ' ὑπεστήριξε πάντοτε ὅτι ἡ φιλοσοφία δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὰ πρῶτα καὶ τελικὰ αἷτια καὶ ὅτι ἡ θετικὴ φιλοσοφία ἀπέχουσα τοῦ τοιοῦτου ἔργου εἶνε ἡ ὀρθότερα ὅλων τῶν ἄλλων φιλοσοφικῶν θεωριῶν. Ὁ κύκλος τῶν ζητημάτων τῶν πρῶτων καὶ τελικῶν αἰτίων ἀνήκει εἰς τὴν ἀληθῆ ὀρθοκρίαν καὶ εἶνε ζήτημα πίστεως. Θεωρεῖ τοὺς κατεχόμενους ἀπὸ μίαν τοιαύτην πίστιν εὐτυχεῖς διότι καὶ αὐτοὶ ὁ ἴδιος κατέχεται ὑπ' αὐτῆς. Νόμιζει, ὅπως εἶνε καὶ βέβαιον, ὅτι ἀπὸ τὴν πίστιν ἀντλεῖ κανεὶς θάρρος, φρόνημα καὶ σθένος διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν παντὸς καθήκοντος. Ὁ Ἐγγελοῦς ἔλεγεν ὅτι ἐξήγησε τὸν Θεόν, τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, αὐτὰ ὅμως δὲν τὰ ἐξηγεῖ ἡ θετικὴ φιλοσοφία, διότι τὸ πεπερασμένον δὲν ἐξηγεῖ τὸ ἀπειρον, ἀλλ' ἐπιβάλλονται διὰ τῆς πίστεως. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ κ. Παπαδιαμαντιόπουλος εἶνε χριστιανὸς ἀλλὰ καὶ δὲν παύει νὰ φιλοσοφῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς φιλοσοφίας.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ο κ. Σπυριδων Παγανέλης, ὁ γνωστὸς λογογράφος, ἐξέδωκε νέον τόμον μετὸν τίτλον Ἀθηναῖαι καὶ Ἡμέραι. Εἶναι ἐντυπώσεις τοῦ νέου Δημοφώντου, ὁ ὁποῖος ἔρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὰ ξένα, πραγματοποιῶν τὸ γλυκὺ ὄνειρόν του. Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν φύσιν τῶν Ἀθηνῶν, γραμμῆναι μετ' αἰσθημα πολὺ, εἰς κάπως ρητορικὸν ὕφος καὶ γλώσσαν ὑπερκαθαρεύουσαν.

Παρακάτω δίδομεν μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ κεφάλαιον Δημοσιογράφοι καὶ Λόγιοι, τὸ ὁποῖον φυσικὰ μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως καὶ τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς ἔγραψε μετ' πολλὴν ἀγάπην.

Ο κ. Παγανέλης δίδει πλήρη εἰκόνα τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας μετὰ τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματά της, ἐξαιρῶν τὸν τίμον δημοσιογράφου καὶ καταδικάζει τὸν παραγνωρίζοντα τὸν μέγαν σκοπὸν της. Ὁμιλεῖ περὶ τῶν περιοδικῶν μετ' συμπαιθητικὰ λόγια καὶ φθάνει εἰς τὸ βιβλίον καταδικάζων τὸ κοινὸν διὰ τὴν ἀδιαφορίαν του.

Ἴδού τι λέγει ὁ συγγραφεὺς ὡς συμπέρασμα: «Δὲν ὑπάρχει τάξις ἐν Ἑλλάδι πλεῖστορον κακοδαίμονουσα ἀπὸ ὅλικῆς ἀπόψεως ἢ ἡ τάξις τῶν χρηστέων δημοσιογράφων, τῶν λογίων καὶ τῶν συγγραφέων. Συμβαίνει δηλαδὴ ἐν Ἀθῆναις τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς ἐκεῖνον, τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται εἰς τὰς μεγάλας τῆς Ἀσίας πρωτεύουσας, ὅπου συγγραφεῖς καὶ δημοσιογράφοι, ἀναδειχθέντες καὶ ἐπιβληθέντες εὐφίμως εἰς τὴν δημοσίαν προσοχὴν, πλέουσιν εἰς δόξαν καὶ εἰς χρυσόν. Θάλασσα τεχνικῶδης καὶ ἀγρία, μετ' σκοπέλους καὶ πικρίας ἐσπαρμένη εἶναι ἡ ὁδὸς τῶν λογίων ἀνδρῶν ἐν Ἑλλάδι.

Καταδικάζει ἀμειλίκτως τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν τὸ τραγικὸν τοῦτο φαινόμενον, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἐὰν ἦθελε νὰ νοήσῃ καὶ νὰ αἰσθανθῇ ἡ κοινωνία αὐτὴ πόσον ἀνεπιφθόνως εἶναι χαρακτηριστικὸν διὰ μίαν ἐποχὴν νὰ τελεσιθῇ ἡ πολιὰ δεινότης τοῦ τιμίου καὶ σοφοῦ δημοσιογράφου καὶ λογίου, καθ' ὃν τρόπον ἀπέθανον τόσο ἀριστεῖς τῆς διανοίας καὶ τῆς γραφίδος, ἢ θῆλε σόσσωμος ἐκφέρει ἀλγους κραιωνήν

καὶ ἐντροπῆς ἴσως, διὰ κατάστασιν, ἣτις οὔτε τιμητικὴ οὔτε ἀπλῶς ἀνεπιθῆ θὰ ἐκρινετο ἀλλασθῶν.

Ἀριστα ὁ βαθὺς καὶ εὐλόγως δημοφιλῆς ποιητῆς τοῦ «Ρωμηοῦ» σκορπίων ὀλίγα ἀνθῆ ἐπὶ τοῦ ταύρου γνωστοτάτου καὶ χαριστάτου λογογράφου, σεβαστὸν πατρικὸν καὶ ἴδιον φιλολογικὸν ὄνομα φέροντος, θανόντος δὲ πρὸ τινος ἐν γήρατι καὶ πενία, ἔγραψε τὸ ἐξῆς δίστιχον, ὅπερ καὶ αὐτὸ εἰκονίζει κάλλιστα, μετῆς ἀληθείας τὸ κύρος καὶ τῆς ἐπιγραμματικότητος τὴν δύναμιν, τὸ στάδιον, τὴν σημερινὴν τύχην τῶν λογίων ἀνδρῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ τοῦ κοινου τὴν καλαισθησίαν καὶ τὴν ἀντίληψιν:

«Ο, κὲ καλὸ κ' ἀληθινὸ γεννοῦν ἐδῶ τὰ γράμματα χάνεται ἔς τὸ παλῆσακρο, τὸ σβέννον τὰ γεράματα.

Ἡ νέα Ἑλλάς, οἱ νεώτεροι Ἕλληνες δὲν θεωροῦσιν ἀξίον τοῦ κόπου νὰ σκεφθῶσι πόσον μεγάλη ἐθνικὴ δύναμις εἶναι ἡ ἐθνικὴ φιλολογία χώρας τινὸς καὶ ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔτι διατελοῦσα, πόσον εἶναι ἐπιτακτικὸν τὸ καθήκον νὰ στηριχθῇ ἡ φιλολογία αὐτῆ, ὅγχις οὐσα καὶ ἐθνικὴ, ποίας ὑπηρεσίας δύναται νὰ παράσῃ εἰς τὸν σύγχρονον τόπον, πόσον δύναται αὐτὴ διὰ τῆς καλλιέργειας τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς παραγωγῆς νὰ προσεγγίσῃ τὴν Ἑλλάδα τελεσιουργότερον παντὸς ἄλλου μέσου πρὸς τὸν λοιπὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ποίαν δύναται ἐπὶ τοῦ Κράτους νὰ ἔχῃ τὴν ἐπίδρασιν ἀναλόγως τῆς τροπῆς καὶ τοῦ δρόμου, ὃν θὰ χαράξῃ ἡ φιλολογία αὐτῆ, καὶ ποίαν ἀπὸ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς καὶ τῆς διεκθύνσεως ἢ ἀσκήσῃ τὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν τυχῶν, τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κοινωνίας.

Δὲν ἠδέλησεν ἡ δὲν ἠδυνήθη ἀκόμη ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἀπὸ τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τῆς ἀγρυπνοῦσης καὶ ἀσφαλῶς δρώσης ἀπὸ τοῦ κάλαμου τοῦ Ἑλληνοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ δημοσιογράφου, δύναται καὶ αὐτὴ πολλάκις ἢ πρόσκαιρος εἶναι τὴν τύχην τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας νὰ ἐξαρηθῇ καὶ νὰ κανονισθῇ.

Πολὺ πλεῖστορον ἀριστα ἐνόησαν τοῦτο οἱ ἄλλοι τοῦ Αἴμου λαοί, καίτοι ὀλιγώτερον ἡμῶν προηγμένοι ἐν ταῖς ἐπιστήμας, ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῷ δημοσίῳ βίῳ. Ἐνδεστοτατοὶ οἱ λαοὶ ἐκείνοι εἰς πᾶσαν πνευματικὴν παραγωγὴν πειρῶνται καὶ διὰ τεχνικῶν ἐπιθεορῶν νὰ περιάψωσι δόξαν καὶ κύρος εἰς τὰς ἀσημοτάτας καὶ τὰς μετριωτάτας φιλολογικὰς αὐτῶν προσημοτικότητας.

Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει ἐδῶ. Ἐδῶ, εἰς τὴν γῆν αὐτὴν τοῦ πνεύματος, τῆς καλαισθησίας καὶ τῆς ἰδέας, ἡ πνευματικὴ πρωτοτυπία καὶ τὰ ἅλα ἄλλη καλλιτεχνικὴ καὶ καλλιλογικὴ ἢ λογοτεχνικὴ ὑπεροχὴ, ἐὰν ποτε πιστοποιηθῇ καὶ ἀναγνωρισθῇ, κρίνεται καὶ χαρακτηρίζεται μειονέκτημα. Συμβαίνει μάλιστα νὰ χαρακτηρίζεται ἐνίοτε καὶ ὡς ἐντελῶς ἀχρηστος βαθύς τις θεωρητικὸς ἐπιστήμων, ποιητῆς τις, λογογράφος, καλλιτέχνης ἢ λόγιος ἀπλῶς, ἀφοῦ, φερόμενος ἐκ τῶν μελετῶν καὶ κλίσεων αὐτοῦ εἰς σφαῖρας διαφόρων σκέψεων, μελετῶν καὶ ἀσχολῶν, δὲν ἀποδεικνύεται ἱκανὸς νὰ κερδίξῃ προχείρους χρήματα.

Ἡ κοινωνία δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι πλεῖστορον πολλῶν ἑκατοντάδων συνήθων ἀνθρώπων καὶ συνήθων εὐπόρων μία οἰαδήποτε πνευματικὴ ὑπεροχὴ ἢ καλλιτεχνικὴ κατορθοῦσα νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν ἐν ἀνεύσει τοῦ πνεύματος αὐτῆς τὰ ἐλαττήρια καὶ τὴν χρηστικὴν ἐργασίαν, δύναται ἀπειρῶς καὶ ἀγαθῶς νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ τόπου καὶ νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος καὶ τὴν κοινωνίαν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ ἐξῆρσεν».

Ο κ. Ματσούκας εἶναι διαρκῶς ὁ ἄνθρωπος τῆς ἡμέρας. Λίγος καιρὸς, μία ἢ δύο ἐβδομάδες, καὶ ἔξαφνα νὰ τὸς, ἐδῶ, στὸ Μεσολόγγι, στὰς Πατρᾶς,

νὰ σκορπίσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν, παντοῦ τὸν ἐνθουσιασμόν. Τώρα πάλιν, εἰς τὰ τελευτάτα γυμνάσια, συνέκλινε τοὺς ἐφεδρῶς μετὰ τὰ τραγούδια του. Ἐτρεξε ν' ἀπλώσῃ ἐπάνω τοὺς τὴν δροσερὴν σκιά τῶν τραγουδιῶν του.

Τὰ τραγούδια του αὐτά, Σαλαμίματα, τὰ χαρίζει τώρα, τυπωμένα σ' ἓνα βιβλιαράκι ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν. Ἔχουν τὴν ἐμορφιά τῆς ἀπλότητος, τοῦ αἰσθηματος, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Τὰ ἐμπνέει μιά ψυχὴ ποῦ ὀνειρεῖται ὁλοένα τὸ ὄραϊον ὄνειρο τῆς Μεγάλης Πατρίδος, ποῦ σ' αὐτὴν ἐχάρισεν ὁ ποιητῆς τῶν τὰ νεῖατα καὶ τὴν λεβεντιά του. Θὰ σὰς δώσωμεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ μερικὰς στροφάς.

ΣΤΟΝ ΑΡΧΗΓΟ

Σὲ Σένα ἢ κάθε ἐλπίδα μας,
Τοῦ θρόνου μας βλαστάρι,
Κ' ἢ κάθε ἀπαντοχὴ μας,
Ἐσὺ κ' ἢ γαλονόλευνη
Γιὰ μᾶς προσοικνητᾶρι,
Κρουφὴ χαρὰ δική μας.

Ἐσὺ Πατέρας κ' ὁδηγός,
Ἐσὺ ουστρατιώτης
Καὶ δάσκαλός μας κ' ἀδερφός,
Ἐσὺ ν' ἀνάβης τὸ ἅγιο φῶς
Τῆς ἀνδρικῆς μας ρητότης
Μὲ τὸ δικὸ Σου φῶς.

Παιδιά, καὶ μᾶς παράταξε
Στὸ πλάϊ σου ἢ Πατρίδα
Μὲ μιά της προσταγὴ,
Νὰ χύσουμε καὶ τὴ στερογὴ
Τοῦ αἵματος ρανίδα
Στὴ δοξασμένη γῆ.

ΣΤΟΝ ΒΛΛΗΝΙΚΟ ΛΑΟ

Ὅλα μοῦ λένε δύναμι
Νὰ παίρνω ἐγὼ κ' ὀρμή,
Καὶ τὸ λαὸ μας νὰ ξυπνῶ
Τὸν κοιμισμένο,
Ἀδέρφια μου, ξυπνήσατε,
Μὲ μιά καρδιά θερμὴ
Μὲ μιά Ἑλληνικὴ ψυχὴ
Σὰς περιμένο.

ΣΤΙΣ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΕΣ

Ξενιτεμένες μου μικρές,
Ἐσεῖς νὰ μὴν κιντᾶτε
Τάλλα κορίτσια ποῦ γελοῦν
Καὶ παίζουνε τρελλά,
Σεμνὰ καὶ λογομίλητα
Τὸ δρόμο νὰ τραβᾶτε

Κ' ὁ ροῦς σας νᾶνε στὴ γλυκειὰ
Πατρίδα μοναχά.

Κ' ἂν τῶχῃ ἢ Μοῖρα σας γραφτὸ
Νὰ γίνετε Μητέρες
Καὶ σεῖς, Ἑλληνοποῦλες μου,
Στὴ μαύρη ξενιτιά,
Κυτᾶζετε νὰ κάνετε
Παιδιά καὶ θυγατέρες
Μ' Ἑλληνικὴ καρδιά.

Αἱ Συμωναῖκαὶ ἐφημερίδες ἔγραψαν πολλὰ διὰ τὸ δραματικὸν ἔργον τοῦ συνεργάτου μας κ. Ἐδ-στρατιῶν Ἀθανασιάδῃ «Τίποτι ἔς τὴν θέσι του» παρασταθὲν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θιάσου Βερώνη-Γενάδῃ. Συνεργάτης μας παρευρεθῆς εἰς τὴν Σμύρνην ἠκούσε τὸ ἔργον ἀναγνωσκόμενον παρὰ τοῦ συγγραφέως εἰς κύκλον λογίων. Φαίνεται ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐντύπωσις ὑπέθεσεν ἀρίστη καὶ ὁ συνεργάτης μας μᾶς γράφει γραμμὰς γεμάτας ἀπὸ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὴν φυσικότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ διαλόγου, καθὼς καὶ διὰ τὸ σύνολον τοῦ ἔργου ποῦ παρουσιάζει πολλὰς ἀρετὰς. Δυστυχῶς δὲν παρευρεθῆ εἰς τὴν παράστασιν διὰ νὰ ἔχῃ ἐκτός τῆς φιλολογικῆς καὶ τῆς σκηρικῆς ἐντύπωσιν τοῦ δράματος. Ἐλπίζομεν νὰ ἴδωμεν τὸ ἔργον τοῦ κ. Ἀθανασιάδῃ παριστανόμενον καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ γράψωμεν τότε ἐν ἐκτάσει περὶ αὐτοῦ.

ἘΝΑ βιβλιαράκι μᾶς ἤλθεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν ὑπὸ τὸν τίτλον τὸ «Γλωσσικὸν Ζήτημα καὶ οἱ Γαζετατζήδες τῆς Πόλης». Συγγραφεὺς του εἶνε ὁ κ. Χρήστος Φεγγάρας ὅστις διὰ τοῦ βιβλιαρίου του αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ μερικὰς ἀσχημίας τῆς Βυζαντινῆς δημοσιογραφίας ποῦ χάνεται πολλὰς φορὰς εἰς ἓνα ἄγονον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ σχολαστικισμοῦ.

Εἰς τὰς ἀποκαλύψεις του αὐτὰς δὲν γνωρίζομεν κατὰ πόσον ἔχει δίκαιον ὁ συγγραφεὺς, διότι θὰ ἦτο πολὺ λυπηρὸν διὰ τὸ Γένος ἂν ἠλήθευε καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐξ αὐτῶν.—δηλαδὴ περὶ δωροδοκίας ὀρισμένων πρώην Πατριαρχῶν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας τῇ συμπαράξει τῶν ἐφημερίδων πρὸς βλάβην τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων—τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι οἱ δημοσιογράφοι τῆς Βασιλευούσης ὀμιλοῦντες μετὰ κάποιαν ἐπιπολαιότητα περὶ τῆς γλώσσης συγγέουν πολλὰκις τὸ ζήτημα εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ γίνονται πρόξενοι κακοῦ μᾶλλον εἰς τοὺς ἀναγνώστας των.

Εἰς τοιοῦτον εἶδος ζητημάτων ἀφορῶντα τὴν πρόδον ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ δημοσιογραφία τοῦ ἀλυτρώτου Γένους ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σταθμίσῃ καλῶς τὰ πράγματα πρὶν ἐπιληθῆ τῶν γλωσσικῶν διενέξεων. Ἄντι δὲ νὰ κατατρέβεται εἰς τὴν ἐπικρατήσιν τῶν τύπων οἰαοδήποτε γλωσσικῆς σχολῆς, νὰ μεριμνᾷ μετὰ ποῖον τρόπον θὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς πνευματικῆς τροφῆν τοιαύτην ὥστε νὰ ἐνδυναμώσῃ τὸ Γένος εἰς τὸν ὄραϊον του ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς φυλῆς του.

ΔΑΙΑΝΗ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀνιδρῶθησαν ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Καλοῦδῃ, ἐπιστατοῦντος τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Κ. Κουρουνιώτῃ, ἐν τῷ νέῳ μουσεῖῳ τῆς Ἀκροπόλεως τὰ ἐν τῷ καθ' ἑαυτῆς Δεσποίνης εὐρεθέντα κολοσσικὰ ἀγάλματα τοῦ Δαμοφάντος.

Είπε γνωστόν, ὅτι κατὰ τὰς πρὸ ἐτῶν γενομένας ἐν τῷ ναῦ τῆς Δεσποίνης ἐν Λυκοσοῦρα ἀνασκαφὰς ἀνευρέθησαν αἱ τρεῖς κεφαλῆαι καὶ πλείστα τεμάχια ἐκ τῶν τεσσάρων κολοσικῶν ἀγαλμάτων, ἅτινα ἀπετέλουν τὸ ὑπό τοῦ Πανσανίου ἐν τῷ ναῦ τῆς Δεσποίνης περιγραφόμενον συμπλέγμα τῆς Δήμητρος, Δεσποίνης, Ἀρτέμιδος καὶ Ἀνύτου. Αἱ κεφαλῆαι καὶ τὰ πλείστα τῶν λοιπῶν τεμαχίων εἶχον μεταφερθῆ τότε εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, ἀλλὰ μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ μικροῦ μουσείου τῆς Αὐκοσοῦρας, ἐπειδὴ ἐκεῖ εἶχον ἀφεθῆ πολλά ὀγκώδη, δυσμετακόμιστα τεμάχια τῶν σωμάτων τῶν ἀγαλμάτων, ἀπεφασίσθη νὰ μεταφερθῶσιν ἐκεῖ καὶ τὰ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ εὐρισκόμενα τεμάχια ὡς καὶ γόφωνα ἀντίτυπα τῶν ἐκτεθειμένων ἤδη ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ κεφαλῶν, καὶ νὰ γίνῃ ἐκεῖ ἡ συγκόλλησις τῶν διαφόρων προσαρμοζόντων τεμαχίων καὶ ἡ ἀνίδρωσις τῶν ἀγαλμάτων. Ἡ ἐργασία αὕτη συνετέλεσθη ἐφέτος.

Λείποναι δυστυχῶς πλείστα τεμάχια ἐγένετο ὁμως δυνατὸν νὰ ἀποτελεσθῆ κατὰ τὰ δύο τρίτα περίπου τὸ ἀγαλμα τῆς Δήμητρος, τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος κατὰ τὸ πλείστον, πολλὰ οὐσιώδη μέρη τοῦ ἀγάλματος τῆς Δεσποίνης, οὐτινος λείπει δυστυχῶς ἡ κεφαλὴ, καὶ τινὰ μέρη τοῦ Ἀνύτου. Διὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων καὶ τῆς γενομένης μελέτης τῶν διαφόρων τεμαχίων ἡ ἀναπαράστασις ἐν σχεδίῳ τοῦ σπουδαίου καὶ μοναδικοῦ σφραγισμένου λατρευτικοῦ συμπλέγματος δὲν θὰ παρέρχῃ μεγάλην δυσκολίαν. Διεκρίθησαν πρὸς τούτους πολλὰ οὐσιώδη μέρη τοῦ μαρμαρίνου θρόνου τῶν θεῶν. Ὡστε καὶ τούτου ἡ ἀναπαράστασις θὰ εἶνε ἴσως δυνατὴ.

Ἐν τῷ αὐτῷ μουσεῖῳ τῆς Αὐκοσοῦρας ἐξετέθησαν προσηκόντως καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς Αὐκοσοῦρας εὐρεθέντα ἀρχαῖα, ὅν τινα, ὡς λ. χ. μία ἀριστά σφραγισμένη ἱερὰ τράπεζα, μία ὑψηλὴ βῆσις ἐν μορφῇ δένδρου καὶ ἄλλα, εἶνε πολλοὺ ἀξία.

Ἡ ἐπιστάσις τοῦ αὐτοῦ ἐφοδίου ἐγένετο πρὸς τούτοις μικρὰ ἀνασκαφὴ καὶ παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος, οὐτινος αἱ ἐργασίαι τῆς ἀναστυλώσεως τείνουσι νὰ περατωθῶσι. Ἀντικρὺ τῆς ΒΔ. γωνίας τοῦ ναοῦ τούτου ἀνεκαλύφθη 3 μ. περίπου βαθύτερον τοῦ σφραγισμένου ναοῦ τὸ ἔδαφος ἀρχαιότερον ἱερῶν. Ἐν τούτῳ ἀνεκαλύφθησαν ἀφθονοὶ κορινθιακοὶ βομβολοὶ καὶ ἀγγεῖα ἄλλων οχημάτων κορινθιακῆς τεχνουργίας, ἀγγεῖα τινὰ ἐν μορφῇ ζώων, πλείστα μικρὰ χυλὰ ἀναθηματικά ὄπλα (θώρακες, ἀσπίδια, κνημίδες), ἐν χαλκοῦν ἀγαλμάτων Ἀπόλλωνος, καὶ πλήθος ἄλλο διαφόρων μικροτεχνημάτων. Ἡ ἀνακάλυψις ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ νεωτέρου, τοῦ καὶ ἀξιολογοτέρου τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ναῶν.

K.

Ἡ Διευθυνσις τῶν Μουσῶν τῆς Ζακύνθου γράφουσα περὶ τῆς ἀνάγκης ἰδρύσεως Μουσείου εἰς τὴν νήσον, ὅπου νὰ φυλαχθῶν τὰ ἱστορικὰ κειμήλια τῆς Ζακύνθου, τονίζει τὸ ἐπίγειον τοῦ πράγματος, διότι διάφοροι ἀρχαιοκλάπτοι ἔχοντες ἐπ' ὄψιν τὴν πιθανότητα τῆς ἐπιτυχίας τοῦ προαθνήτος μέτρου, περιέχονται πνευματικῶς τοὺς μὴ ἀπογραφέντας ἐπὶ ναοὺς καὶ προσπαθοῦν ν' ἀφράσου, ὡς νυκτοκόρακες ἀπαίσιοι, πᾶν ὅ,τι ἀπέμεινε καὶ κομμεῖ τὴν νήσον.

Ἰδοὺ τί ἐπιλέγει ὁ φίλος διευθυντῆς τῶν Μουσῶν περισσότερο συγκεκριμένα :

Ἐπεριτοχίλια ἀντικείμενα τέχνης ἑλληνικῆς πρώτης τάξεως, ὑπερβηδομήγωνα χιλιᾶδες χειρογράφων τοῦ πολιτισμοῦ ὑπὸ ἱστορικὴν ἐποψὴν Ἀρχαιοφυλακείου, δεκαεξακισχίλιοι τόμοι τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης — πλὴν τῶν ὀκτακισχιλίων τῆς Δημοτικῆς — βεβαίως περὶ τοὺς 150 κώδικας ἐκκλησιαστικῶν, ἢ εἰκῶν, ἐφ' ἧς ὠραῖζοντο, κατὰ ἱστορικὸς παραδόσεις, οἱ πα-

ρασκευάσαντες τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Φιλικοί καὶ μνηστικὰ ἄλλα κειμήλια τιμῶν τὸν τόπον, καὶ τὰ ὅποια εἰσὶ προωρισμένα νὰ κάμουν περὶ ἀπὸ τὸν τόπον, οὕτως ἀσπτόδως κλειόμενα, ἀξίζουν τὸν κόπον τούτων.

Ἄς κινήθουν οἱ ἀρμόδιοι ἐνὸς εἶναι ἀκόμη καιρὸς.

Ο κ. Ν. Κλ. Λανίτης γράφει εἰς τὸν *Hellenisme* τὴν 15 Σεπτεμβρίου ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἡ Κύπρος καὶ ἡ Ἀγγλία*. Τὴν Κύπρον, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1900, κατοικοῦν 182,739 Ἕλληνας καὶ 51,309 Ὀθωμανοὶ Ἡ ἀξίσις τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου ὑπελογίσθη εἰς 15,25%, ἢ δὲ τοῦ ὀθωμανικοῦ εἰς 6,91%. Ὁ συγγραφεὺς, θερμὸς πάντοτε συνήγορος τῆς ἐνώσεως τῆς νήσου μετὰ τὴν μητέρα Ἑλλάδα, δίδει συνοπτικὴν εἰκόνα τῆς ἱστορίας τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ 1878 ὅποτε περιήλθε εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ζωγραφίζει τὴν δυστυχίαν τῆς. Ὑπὸ διοίκησιν ἑλληνικὴν ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Κύπρου θὰ εἶχε πλεόνασμα, ἐνῶ ἡ ἀγγλικὴ πολυέσδοδος διοίκησις παρουσιάζει ἔλλειμμα 30,000 λιρῶν κατ' ἔτος. Αὕτη εἶνε ἡ πεισιτυχὴ ἀπάντησις τοῦ κ. Λανίτη, εἰς τὴν ἐρώτησίν τοῦ Τσαμπερλαῖν κατὰ τὸ 1902 «ποῖος θὰ πληρώσῃ τὸ ἐτήσιον ἔλλειμμα πού πληρώνει ἐτησίως ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις». Καὶ καταλήγει ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου: ἡ ἕκταξις ἰσχυροῦ ναυτικῶς ἑλληνικοῦ κράτους θὰ βοηθήσῃ σοβαρῶς τὰ βρετανικὰ συμφέροντα ἀλλὰ καὶ θὰ συμβάλῃ ἀκόμη εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πρόοδον.

Ο κ. Χόρτον, γενικὸς πρόξενος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Ἀθήναις, ὁμίλησε εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἐπ' ἐνοικίαια τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Ἀμερικανικοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου». Ὁ κ. Χόρτον θὰ κάμῃ σειρὰν διαλέξεων ἀποδεικνύων ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνας εἶναι οἱ κατ' εὐθείαν γραιμμὴν ἀπόγονοι τοῦ λαοῦ τῶν χρόνων τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Φειδίου, ἐξαιρῶν τὰς μεγάλας καὶ θαυμασίας ἀρετὰς τῶν Ἑλλήνων ὡς φυλῆς, τῶν ὁποίων, ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸν του, εἰλικρινῆ, γνωστὸν καὶ ἀναρσιβήτητον φίλον. Δὲν ἀποκρύπτει τὴν ἀδυναμίαν τῆς φυλῆς μας, ἐδὲν ποτε δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπέλθῃ συμφωνία μετὰ τῶν Ἑλλήνων. «Εἰς κάθε σύνδεσμον δώδεκα Ἑλλήνων, προσθέτει, ἀσφαλῶς θὰ εὐρεθοῦν ἑνδεκα οἱ ὅποιοι θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν των ἰκανὸν νὰ ἦναι ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὅποιοι χωρὶς ἀμφιβολίας εἶναι ἰκανοί».

Καὶ ἐξακολουθεῖ μετὰ τὴν ἰδίαν φιλικὴν συμπάθειαν ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῶν πολλῶν ἀρετῶν του.

Ἡ γαλλιστὶ ἐκδιδομένη ἐφημερίς «*Αγγελιοφόρος τῶν Ἀθηνῶν*» ἀπήρθυνε τελευταίως εἰς μερικὸς, ὀλίγας ἐρωτήσεις διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

Δὲν παρηκολουθήσαμεν τὰς ἀπαντήσεις. Καὶ ὅλοι οἱ ἀναγνώσται μας καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνας πιστεύομεν ὅτι ἔχουν βαρεθῆ τὸ ζήτημα αὐτό. Ἐνυχε ὁμως νὰ διαβάσωμεν μίαν ἐπιστολὴν τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκά, ὁ ὁποῖος αὐτόκλητος εἰσηλθε εἰς τὴν συζήτησιν. Εἶναι ἐξυπνὴ ἢ ἐπιστολὴ αὕτη. Ὁ κ. Φωκάς λέγει ὅτι ποτε δὲν ἤκουσε κανένα ἄρρωστον νὰ ζητῆ ἄρτον ἢ ὕδωρ ἀλλὰ ψωμί καὶ νερό. Ὅστε κανεὶς τοῦ εἶπε ποτε ὅτι ἀλγεῖ ἄλλ' ὅτι ποιεῖ.

«Δὲν εἶμαι, λέγει παρακάτω, κακὸς ἄνθρωπος, θὰ σὰς προτείνω ὁμως ἕνα πείραμα. Δόσετέ μου τὸν κ. Μιστριώτην νὰ τοῦ κάμω μίαν ἐγγείριον, — μὰ μικροῦτικη νιστερία — ὅσο χρειάζεται γὰ νὰ βγάλῃ μὰ φωνὴν μᾶνα μου, καὶ θὰ ἰδοῦμε τότε ἂν θὰ φωνάζῃ ὡ μῆτερ. Βεβαιωθῆτε καὶ βεβαιώσατε καὶ τὸν ἀξιότι-

μον κ. Μιστριώτην ὅτι δὲν ἔχω αἰμοχαρεῖς διαθέσεις. Καὶ ἂν ἐπρόκειτο πραγματικῶς νὰ τοῦ κάμω ἐγγείριον, θὰ τὸν ἐχλωροφόμιζα γὰ νὰ μὴ τὸν ἀναγκάσω ν' ἀπαρνηθῆ τὰς ἀρχὰς του. Μὰ πῆτε μου λοιπὸν, τί εἶδους γλώσσα εἶναι αὕτη πού χάνεται τὴν ὥραν ὅπου ὁ ἄνθρωπος κινδυνεύει, θυμῶναι, ἀρρωσταίνει, ἀγαπᾷ;»

Εἰς μίαν συνουσίαν πού ἐδόθη πρὸ δύο ἑβδομάδων εἰς τὸν *Παρασόν* ἀπήγγειλε καὶ ἕνα μικρὸ κορίτσι, δέκα ἐτῶν περίπου, γαλλικὰ καὶ ἑλληνικὰ. Δὲν τὸ ἀκούσαμεν. Φαίνεται ὁμως νὰ ἔχη ἕνα ἰδιαιτερον τάλαντον. Ὁ κ. Τσοκόπουλος γράφει εἰς τὰς «*Ἀθῆνας*»: Εὐρισκόμεθα ὀρισμένως πρὸ ἀποκαλύψεως. Ἄν ἡ Δις Βαλασαμῆ μεταχειρισθῆ τὴν δύναμιν πού κλείει εἰς τὸ μεταγχορῶν τῆς σῶμα διὰ νὰ τσαλαπατήσῃ προλήψεις καὶ μονῆλαν καὶ ἀποφασιστὴν ν' ἀνέβῃ εἰς τὸ θέατρον, μία δόξα διευθύνεται με ἀπλωμένα τὰ πτερὰ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν σκηνήν.

ΣΑΣ εἶδομεν τὸ πρόγραμμα τῆς καθημερινῆς διαίτης ἀπὸ τὰ ἄρθρα πού δημοσιεύει τὸ *Νέον* «*Αστὺ*» «Πῶς νὰ παρατείνεται τὴν ζωὴν σας».

Τὸ πρῶν νὰ τρώγετε κατὰ περισσότερον ἀπ' ὅ,τι συνειδίξομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα παίροντες ἕνα ἄπλοιν μαῦρον καφέ. Ἐνα ἀγθὸ μελάτο, ἕνα ποττῆρ γάλα εἶναι ἀπαραίτητα. Δὲν εἶναι καλὸν νὰ ἐργάζεται κανεὶς με στομάχι ἀδειο. Τὸ ἐλβετικὸν πρόγευμα με ψωμί κρημαλισμένο, ὀλίγο φρεσκο βούτυρο, μέλι καὶ καφέ γάλα εἶναι καλὸν διὰ τοὺς δυσπεπτικὸς καὶ τοὺς ἐχοντας τὰ ἔντερα ἀίονα.

Τὸ μεσημέρι αἰνὰ, χοιρομέρι, κρέας καλοσημένον, ρίζι ἢ πάστες (ὄλιγες), χορταρικά, ὀλίγο τυρὶ καὶ ὀπωρικὰ. Ἀποφένγετε τὴν ψυχὰ τοῦ ψωμοῦ καὶ τῆς σάλτσας. Ἐπίσης τὰ ὠμά πράγματα, κυρίως δηλ. σαλάτες ὠμές ὅπου, κατὰ τὸν Μετονικῶν, γεμίζουν τὸν ἔντερικὸν σωλήνα με μικροοργανισμοὺς ἐπιβλαβεστάτους.

Εἰς τὰς πέντε, δύο φυτζάνια ἐλαφρὸ τσάι μ' ἕνα παξιμάδι.

Τὸ βραδυνὸν γεῦμα, ὅσον τὸ δυνατόν ἐλαφρόν. Μία σοῦπα, λευκὰ κρέατα, χορταρικά, μία κρέμα ἢ ριζόγαλο.

ΕΞΕΔΟΘΗ ἕνα βιβλιαράκι μετὰ τὸν τίτλον *Alfred de Musset anecdotique* τοῦ κ. Ἀλφόνσου Σέσθι. Ὁ συγγραφεὺς ἐδιέλεξε τὰ ἀνέκδοτα πού κυκλοφοροῦν διὰ τὸν ποιητὴν τῶν *Νυκτῶν*. Ἐπίσης ἐκεῖνα πού ἔμποροῦν νὰ ἀποδόσουν τὸν χαρακτήρα, τὰς ιδέας, τὰ γούστα, τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματά του. Ἡμπορεῖ ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸ ἕνα νὰ ἀναίρη τὸ ἄλλο. Ὁ συγγραφεὺς δικαιολογεῖται ὅτι εἶναι τὸσον δύσκολον νὰ εὐρεθῆ κάποτε ἡ ἀλήθεια ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ μᾶς δώσῃ καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο. Εἶναι μὰ ἐργασία ἀξία ἐκτιμῆσεως ἀπὸ ἕνα συγγραφέα γνωστὸν ἢ δημοσίευσις αὐτοῦ τοῦ βιβλίου εἶδος πορτραίτου, ἂν καὶ γελοιογραφημένον κάποτε, ὅπως τὸσον ἔξυπνα λέγει ὁ ἴδιος, διὰ τὸ ὅποιον ὁμως πρέπει νὰ τοῦ γνωρίζῃ χάριν ὁ ἀναγνώστης. Θὰ σὰς δώσωμεν μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα αὐτά, τὰ περισσότερα χαρακτηρικτικά.

Ὁ Μυσσὲ ποτε δὲν ἐπήγαινε μετὰ τὸ λεωφορεῖον. Ἦθελε πάντοτε νὰ πηγαίῃ μετὰ ἄμαξιν ἂν καὶ συχνὰ δὲν ἤμπορεῖσε νὰ τὸ κάμῃ καὶ τότε προτιμοῦσε νὰ πάῃ πεζός. Ὁ ἀδελφός του Παῦλος εἶχε ὀλιγώτερον ἄριστοκρατικὰς ιδέας, εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Ὁ Μυσσὲ

ὅταν ἐβλεπε κανένα λεωφορεῖον, ἔλεγε: Νὰ τὸ ἀμάξιν τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Δὲν ἤθελε νὰ τοῦ μιλοῦν διὰ τὰ ἔργα του, ἀκόμη καὶ ἂν μιλοῦσαν με θαυμασμόν. Ὅταν τοῦ ἔλεγον: εἴσθε μεγάλος ποιητῆς, ἐδέχτο τὸν ἐπαινον με κάποιον μορφασμόν.

Ὅ,τι εἶχε σχέσιν μετὰ τὴν ποίησιν ὡς ἐπάγγελμα, τὸν ἔκαμνε νὰ τὴν συχαίνεται. Δὲν ἤμποροῦσε νὰ καταλάβῃ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ζῆ κανεὶς μετὰ τὴν πένα του, προπόντων μόνον ἀπὸ αὐτὴν. Ὅταν ἔλεγον ὅτι ὁ τάδε ἔκαμε περιουσίαν ἀπὸ τὰ βιβλία του:

— Ποτέ μου δὲν θὰ μποροῦσα νὰ κερδήσω τόσα χρήματα, ἀπαντοῦσε.

Δὲν ἦτο μάταιος διὰ τὸ τάλαντόν του, μόλις ἐφαίνετο ὑπερήφανος δι' αὐτό. Δὲν μισοῦσε κανένα συνάδελφόν του καὶ ἀπέδιδε τὴν δικαίαν ἐκτίμησιν εἰς ὁλους. Μίαν ἡμέραν ἀποδίδων ἀμερολήπτως εἰς κάθε ποιητὴν βαθμὸν ἀθανασίας, διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἔλεγε ὅτι θὰ μείνουν μερικὸι σίχοι δικοὶ του.

Εἰς τῆς κυρίας Γυραρδίνου ἕνα βράδν τοῦ 1835 ἔκαμε ὁ Μυσσὲ τὴν περιήρησον ἀπάντησίν του εἰς τὸν *Γερμανικὸν Πῆρον* τοῦ Μπέκερ.

Ὅταν ἀνεχώρουν, ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐπιασε τὸ χερὶ τοῦ Μυσσὲ καὶ πηγαίνοντας τὸν συνεχάρη θερμὰ διὰ τὸ αὐτοσχεδιασμο. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔδωσε μερικὰς συμβουλὰς διὰ τοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους ἐκεῖνος εὐρισκε τολμηροὺς χωρὶς δύναμιν ὁμως. Ὁ Μυσσὲ τὸν ἄφινε νὰ λέγῃ σὰν νὰ ἐδέχτο τὰς συμβουλὰς του με ὑπομονήν. Ἐξαφνα τὸν σταματᾷ: «Φθάνει, δὲν ἤμπορεῖτε νὰ ἐννοήσετε ὅτι εἰς αἰσθανθῆτε ὅ,τι αἰσθάνομαι καὶ ἐννοῶ ἐγὼ. Μάθετε μόνον αὐτό, πῶς ἐκίατο χρόνιαν θὰ διαβάζουν ἀκόμα τὸν στίχους μου καὶ οἱ δικοὶ σας θὰ εἶναι ἴσως λησμονημένοι».

Ἐκτοτε δὲν μίλησαν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον ἐπὶ δέκα ἔτη.

Διὰ τὸν Σκριβ ἔλεγε ὁ Μυσσὲ: «Θέτω πολὺ ὑψηλὰ τὸν Σκριβ, μὰ ἔχει ἕνα ἐλάττωμα, ποτε δὲν θυμῶναι μετὰ τὸν ἑαυτὸν του. Θέλω νὰ εἰπῶ πῶς ὅταν ἀρχίζει ἕνα δράμα, μὰ πρᾶξι, μὰ σκηνή, ξεύρει πάντα ἀπὸ πού ἀναχωρεῖ, ἀπὸ πού θὰ περάσῃ, πού θὰ φθάσῃ. Αὐτὸ εἶναι μία ἀρετὴ πού δίδει μεγάλην ἐνότητα εἰς ὅ,τι γράφει. Ἀλλὰ καὶ ἑλλειψιν εὐστροφίας καὶ ποιουλίας. Εἶναι παραπολύ λογικός ποτε δὲν τὰ χάνει. Ἐγὼ, ὅταν γράφω μίαν σκηνή ἢ ἕνα ποίημα, ἔξαφνα ἀλλάζω κάποτε δρόμον, κ' ἐκεῖ πού ἕνα πρόσωπον μοῦ ἦτον ἀγαπητόν, γυρίζω τὸ φύλλον καὶ τὸ ξυλοφορτόνω... Εἶχε φύγει γιὰ τὴ Μαδρίτη καὶ ταξιδεύει εἰς τὴν Πόλιν».

E.

ΕΞΕΔΟΘΗ τὸ τεῦχος τῶν μηνῶν Ἰουλίου — Αὐγούστου τῆς *Nuova Rassegna di letteratura moderne*. Εἰς τὸ τμήμα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἀρχίζει τὴν δημοσίευσιν ὄρωσις μελέτης τοῦ κ. Ρίο Σιῦτι περὶ τῆς φιλολογίας μας. Τὸ δημοσιευθὲν μέγεθος πραγματεύεται περὶ τῆς πτώσεως τῶν Ἑκκλησιῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἰταλίᾳ. Μεταφράζει εἰς τὸ αὐτὸ τεῦχος τὴν *Συνομιλίαν μετὰ τὸν Κύριον* τοῦ κ. Νισβάνου δημοσιευθεῖσαν εἰς τοὺς *Λόγους καὶ Ἀνιλόγους τῶν Παναθηναίων*. Κατωτέρω ὁ κ. Σιῦτι κρίνει τὸν *Δωδεκάλογον* τοῦ Γύφτον τοῦ κ. Κ. Παλαμά, τὸν ὅποιον ἀποκαλεῖ «βαθὺ ἔργον θάλασσαν φωτός» καὶ μνημονεύει διάφορα ἄλλα δημοσιεύματα τῶν Παναθηναίων.

Ο Ιταλός καθηγητής κ. Αλέξανδρος Λέβη, έτοιμάζει διά την *Φιλοσοφικήν Ἐπιθεώρησιν* μελέτην περί τῆς μεθόδου τῆς διανοητικῆς ἐργασίας. Πρὸς τοῦτο ἀπέτεινε τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς διακρεπεστέρους ἐπιστήμονας, ποιητὰς καὶ λογίους τῆς Ἰταλίας.

— Πῶς συνέλαβον τὴν ἰδέαν τῆς συνθέσεως τῶν κυριωτέρων ἐργῶν των;

— Πῶς ἐργάζονται συνήθως. Μεθοδικῶς ὀλίγας ὥρας καθ' ἑκάστην, ἢ διέρχονται περιόδους διαρκοῦς καὶ ἀκαταπαύστου ἐργασίας, καὶ περιόδους ἀργίας καὶ ἀναπαύσεως;

— Ποίαν ἀντοχὴν ἔχουν ἐν τῇ ἐργασίᾳ;

— Ἐργάζονται καλλίτερον ἐν τῇ πόλει ἢ ἐν τῇ ἐξοχῇ;

— Προετοιμάζουν ὄλην τὴν σχετικὴν ὄλην τοῦ ἔργου των πρὶν τὸ ἀρχίσουν, ἢ τὴν ἐτοιμάζουν καὶ τὴν τακτοποιοῦν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ κεφαλαίου εἰς κεφάλαιον;

Ἡ ἐργασία τοὺς παρέχει συνήθως ἠδονὴν ἢ κόπον, εὐχαρίστησιν ἢ κούρασιν;

Ἡ ἐργασία αὐτῆ τοῦ ἰταλοῦ καθηγητοῦ μᾶς ἐνθουμίζει τόσον ἄλλων συγγραφέων τὸν τρόπον τοῦ ἐργάζεσθαι. Ὁ Καρλάιλ κατέβαλλε προσπάθειαν, ἐκουράζετο, ἐκοπιάζε, ἐσχίζε, ἐπέκετο ὥρως δλοκλήρους πρὸ μᾶς λευκῆς σελίδος. Ὁ Βάλτερ Σκωτ ἐλάμβανε λευκὸν τετραδίον καὶ ἀρχίζε νὰ γράφῃ πρὶν ἀκόμη σχεδιάσῃ οὐτε τὴν πλοκὴν τοῦ μυθιστορήματος του ἐνεπνέετο γράφων. Ὁ Βίκτωρ Ἀλφιέρης ἔδενε τὰ πόδια του εἰς τὴν πολυθρόναν διὰ νὰ μὴ ἐγείρεται καὶ διακόπτῃ τὴν ἐργασίαν του. Ὁ Βολταίρος εἶχε διάφορα γραφεῖα εἰς τὸ δωμάτιον ἐργάζετο ἐπὶ τοῦ ἑνὸς εἰς ἱστορικὸν ἔργον, μετέβανε εἰς τὸ ἄλλο ὅπως γράφῃ τραγωδίαν, καὶ ὅταν ἐκουράζετο εἰς ἄλλο διὰ νὰ γράφῃ μυθιστόρημα. Ἡ ποικιλία τοῦ ἥτο ἀνάπαυσις. Ὁ Ρουσσώ ἔλεγεν ὅτι τὸ γραφεῖον του ἦτο τὸ δάσος Μορρενὸν. Ἡ σύζυγος τοῦ Δελλὶλ τὸν ἐκλείδονεν εἰς τὸ γραφεῖον του διὰ νὰ ἐργασθῇ. Ὁ Μαντζόνι ἐξῆ ἔτη ὀλόκληρα χωρὶς νὰ γράφῃ οὐτε μίαν γραμμὴν.

M. Σ.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἡ *Ῥυθὸς τοῦ Ἰσκιου* τοῦ κ. Σπύρου Μελά θάρσις ἀπὸ τοῦ προσηχοῦς τεύχους.

Ὁ νέος πρῶτανις τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κατσαρᾶς ἐνεργεῖ τὴν ἰδρυσιν οἰκονομικοῦ συσσιτίου τῶν φοιτητῶν. Τὸ συσσίτιον ἐδέχθη νὰ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ Α. Β. Υ. πριγκήπισσα Σοφία.

Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἐδημοσίευσεν τὸ χεμερινὸν πρόγραμμα. Περιέχει πολλὰ νέα ἔργα δύο ἀρχαῖα τὸν *Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶ* καὶ τὴν *Ἀλκίνοιν* καὶ ὀκτὼ νέα ἑλληνικά: *Ἀκτὴ*, *Βελισσάριος* τραγωδία Τ. Ἀμπελᾶ. *Τὸ Αἶνιγμα* κωμῳδία Χ. Ἀννίναν. *Σπάρτη* τραγωδία Δ. Οἰκ. Καλαποθάκη. Ὁ *Νιτροπάλος ἐρωτευμένος* κωμῳδία Γ. Καμπούρογλου-Ν. Λάσκαρη. Ὁ *Πτωχοπρόδρομος* δραματικὴ κωμῳδία Γ. Πολέμη. Ἡ *Κόρη τῆς Δήμου* τραγωδία Α. Προβελεγγίου. *Θεοδώρα* τραγωδία Γ. Β. Τσοκοπούλου.

Ὁ κ. Πλάτων Δρακούλης, διευθυντῆς τῆς *Ἐρεῖνης*, ἐκ τῶν ἐκτάκτων ἀλλ' ὄχι ὀλιγώτερον ἀγαπητῶν συνεργατῶν μας ἀνήγγειλε τοὺς ἀφραβῶνας του μετὰ τὴν κυρίαν Alice Lambé.

Παρὰ τὴν συνοικίαν Ἐλαιωτριβείων εὐρέθη τάφος ἀρχαῖος περιέχων δύο ὕδριας.

Ἰδρύεται ἐν Ἀθήναις γαλλικὴ σχολὴ πρὸς διδα-

σκαλίαν τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἡ σχολὴ θὰ λειτουργῇ ὡς παράρτημα τῆς γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς.

Ἐνας ἱερεὺς εἰς τὴν Σμύρνην ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τὸ *Πάτερ ἡμῶν* εἰς τὴν δημοτικὴν. ἔλεγε δηλαδὴ: «Πάτερ μου, ποῦ βρισκεσαι στὰ οὐράνια, ὡς εἶναι ἀγιασμένο τὸ ὄνομά σου...» Ὁ ἱερεὺς κληθεὶς ν' ἀπολογηθῆ εἶπε ὅτι στὸ χωριὸν του, εἰς τὴν Κρήτην, πάντα εἶποι ἔλεγε τὸ Πάτερ ἡμῶν γιὰ νὰ τὸ καταλαβαίῃ ὁ κόσμος. Τώρα πρόκειται νὰ σταλῇ, ἴσως καὶ νὰ ἐστάλῃ, ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἡ ρουμανικὴ Κυβέρνησις διέταξε τὴν κατάργησιν τῶν διατυπώσεων εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβάλλοντο ἀπὸ τῆς 18 Νοεμβρίου 1906 τὰ ἔγγραφα τῶν ἑκτὸν ἑλληνικὴν σημαίαν πλοίων, τὰ ὅποια ἔφεραν ἐμπορεύματα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ρουμανίαν.

Ὁ Μιστρᾶλ καθὼς γράφει ἕνα γαλλικὸν φύλλον, κτίζει τὸν τάφον του ἀπὸ τώρα. Θέλει ἡ παντοτενὴ κατοικία του νὰ ἦναι τελειῶς σύμφωνη μετὰ τὸ ἰδικὸν του γούστο.

Εἰς τὴν σειράν τῶν *Ἀγγλων Συγγραφέων* ἐξεδόθη ἕνας μικρὸς τόμος περὶ τοῦ Ράσκιν ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου Χάρισον. Προσεχῶς θὰ δώσωμεν ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μεγάλου ἀγγλοῦ αἰσθητικοῦ.

Εἰς τὸ μεγάλο δωμάτιον τῆς Βάδης εἰσάγεται νέον σύστημα ἐκπαιδεύσεως — ἀγόρια καὶ κορίτσια μαζί. Τὸ 1906 εἰς τὰ διάφορα κολλέγια ἐνεγράφησαν 53 μαθήτριά.

Γίνεται σκέψις νὰ γίνῃ πλωτὸς ὁ Ρήνος ἀπὸ τῆς ἑλβετικῆς πόλεως Μπάλ εἰς τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντῆς.

Ὁ Ταιν γνωστὸς διὰ τὸ θάρρος τῆς γνώμης του ἔγραψε ποτὲ: Οἱ τρεῖς συγγραφεῖς ποὺ εἶχαν τὸ μεγαλύτερον κύρος μετὰ 1840 καὶ 1870, ὁ Κουζέν, ὁ Θιέρσοξ καὶ ὁ Οὐγκώ δὲν ἠγάπησαν τὴν ἀλήθειαν ἀλλὰ τὴν δόξαν των. Κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς δὲν εἶναι ἀξιόπιστος, καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ὑπάρχουν γνωρίσματα τοῦ σαφλατάνου.

Ἐδημοσιεύθησαν εἰς ἕνα τόμον ὅτι ἀνέκδοτον ὑπῆρχε τοῦ Λεοπάρδη. Τὰ χειρόγραφα εὐρίσκοντο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Νεαπόλεως.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἀθηναϊκαὶ Ἡμέραι ὑπὸ Σπυρίδανος Παγανέλη. Ἀθήναι, Βιβλιοπωλεῖον «Ἐστίας» δρ 3.

Σαλπίσματα ποιήματα Σ. Γ. Ματσούκα. Ἀθήναι, ἐκδοσις Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

Τὸ Μυστικὸν τῆς ὕψις ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φιλῶρετου. Μικρὰ βιβλιοθήκη «Ἀθηνᾶς-Υγείας».

Τὰ ὄνειρα καὶ ἡ τηλεπάθεια ὑπὸ Σ. Γ. Βλαβιανοῦ. Ἀπόσπασμα «Ψυχιατρικῆς καὶ Νευρολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως».

Προνομιοῦχος Ἐταιρία πρὸς Προστασίαν τῆς Παραγωγῆς καὶ τῆς ἐμπορίας τῆς Σταφίδος. Ὑπόμνημα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Α. Σακελλαρίου 1907.

Ε. Γύπαρης. Δείγματα ὁμοιοπαθητικῆς θεραπείας χωρὶς λατρῶν. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Α. Σακελλαρίου 1907.

ΤΟΜΟΙ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ», ΜΕ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΚΠΤΩΣΙΝ

Οἱ τόμοι 1ος, 2ος, 3ος, 4ος, 6ος, 7ος, 8ος, 9ος, 11ος καὶ 12ος πωλοῦνται πρὸς δραχ. ἢ φρ. ΔΥΟ ἕκαστος.

Διὰ κάθε τόμον προσθέτομεν εἰς τὰς ἀνω τιμὰς 50 λεπτὰ διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ 1 φράγκον διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ταχυδρομικὰ.

Αἱ ὀλίγαι ὑπολειπόμεναι ΠΑΗΡΕΙΣ ΣΕΙΡΑΙ τῶν «Παναθηναίων», ἐν ὄλφ τόμοι 12, πωλοῦνται πρὸς δρ. 100 ἑκάστη.

Αἱ παραγγελίαι στέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35 Ἀθήνας

καὶ προπληρώνονται.